

Начало>Предприемане на съдебни действия>Къде и как>Как да заведете дело в съда?

Как да заведете дело в съда?

След като е определено кое съдилище в коя държава-членка е компетентно да разгледа дадено дело, какво се случва по-нататък?

Ако желаете да заведете дело в съда, трябва да имате предвид, че съществуват определени национални процедурни правила, които трябва да се спазват. Те варират в зависимост от начина, по който дадено дело е отнесено до съда, но тяхната основна цел е да ви помогнат да представите всички уместни фактически и правни обстоятелства по достатъчно ясен и изчерпателен начин, за да позволите на съда да оцени допустимостта и съществуването на делото.

Начините, по които дадено дело се отнася до съда, са различни в отделните държави-членки. Съществуват и различия в рамките на една държава-членка в зависимост от естеството на исковата молба и обстоятелствата по нея и вида на съда. Отнасянето пред някои съдилища на определени видове дела може да изисква от вас да попълните формуляр или да съберете цяла преписка по делото. В някои случаи това може да се направи устно.

Тези различия се обясняват от факта, че споровете, които стигат до съдилищата, също са много различни: по своето естество те могат да бъдат повече или по-малко трудни за решаване. Много е важно да се уверите, че нищо не липсва, за да улесните работата на съдията, да позволите на другата страна да се защити правилно и да се уверите, че цялата процедура протича гладко.

Моля, изберете знаме, за да получите подробна информация за съответната страна.

Когато участвате в съдебен процес, в който не всички факти по делото са свързани с една и съща държава, трябва да проверите [кое право ще се прилага](#) от съда при вземане на решение.

Последна актуализация: 17/11/2021

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.

Как следва да се процедира? - Белгия

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

В някои случаи е по-добре да се използва редът за алтернативно разрешаване на спорове (вж. съответния информационен пакет).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за предявяване на съдебен иск са различни в зависимост от случая. На въпроси относно сроковете могат да отговорят адвокат или бюро, което предоставя на гражданите информация относно достъпа до правосъдие.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

Вж. тема „[Компетентност на съдилищата](#)“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. тема „[Компетентност на съдилищата — Белгия](#)“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. тема „[Компетентност на съдилищата – Белгия](#)“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

По принцип страните трябва да се явят лично или да бъдат представлявани от адвокат в съответствие с член 728, параграф 1 от белгийския Съдебен кодекс (*Gerechtelijk Wetboek*).

С изключение на производствата пред Касационния съд (*Hof van Cassatie*) (членове 478 и 1080 от Съдебния кодекс), страните могат да се явят лично пред обикновените съдилища и да представят своите становища и защита сами. Съдът обаче има право да отнеме тази възможност, ако прецени, че те не могат да представят своите доводи правилно или пълно поради своя характер или липсата на опит (член 758 от Съдебния кодекс).

Ако страната реши да не завежда дело пред съда лично, тя може да ползва услугите на адвокат.

Съгласно Съдебния кодекс представителството на страните пред съдилищата по принцип е запазено за адвокатите. Член 440 от Съдебния кодекс предвижда, че монополното право на адвоката на представителство се състои в правото да сезира съда, да се явява пред съда и да защитава трето лице пред съда. Членовете на адвокатската колегия имат и монополното право да подписват едностранни молби, освен ако в закона не е предвидено друго (член 1026, параграф 5 от Съдебния кодекс).

Законово изискване, за да може адвокат да се явява пред Касационния съд, е той да разполага с правомощията на адвокат от Касационния съд. Това изискване не се прилага по отношение на гражданския ищец по наказателни дела (член 478 от Съдебния кодекс).

Законът предвижда обаче редица изключения от принципа на член 728 от Съдебния кодекс, който гласи, че страните се явяват лично или се представляват от адвокат при започване на производството и след това (член 728, параграфи 1 и 2 от Съдебния кодекс).

Правото да се представлява страна в производството включва и правото да се сезира съда.

Пред мировите съдии, търговските съдилища и трудовите съдилища страните могат да бъдат представлявани не само от адвокат, но и от съпруг или роднина по права или сребрена линия или по сватовство, упълномощен с писмено пълномощно, одобрено от съда (член 728, параграф 2 от Съдебния кодекс).

Пред трудовите съдилища (член 728, параграф 3 от Съдебния кодекс):

трудещият се (работник или служител) може да бъде представляван от пълномощник на представителна организация на работниците и служителите (синдикален представител), който разполага с писмено пълномощно. Синдикалният представител може да извършва от името на трудещия се всички действия, присъщи на това представителство, може да се явява пред съда и да получава всички съобщения, свързани с производството и окончателното решаване по спора, самостоятелно заетото лице също може да бъде представлявано от пълномощника на представителна организация на самостоятелно заетите лица в спорове, отнасящи се до неговите права и задължения в това му качество или в качеството му на лице с увреждания,

при спорове, свързани с прилагането на Закона за установяване на правото на жизнен минимум от 7 август 1974 г., и при спорове, свързани с прилагането на Основния закон относно обществените центрове за социално подпомагане (*openbare centra voor maatschappelijk welzijn* – OCMW) от 8 юли 1976 г., заинтересованата страна може също така да бъде подпомагана или представлявана от пълномощник от социална организация, която защитава интересите на хората, посочени в законодателството.

За юридически лица, като например търговски дружества, се допуска само лично явяване (т.е. чрез компетентните органи) или представителство от адвокат. Те нямат право да се възползват от изключението, обяснено по-подробно по-долу, което е предвидено в член 728, параграф 2 от Съдебния кодекс.

Освен цитираните изключения има редица други законови изключения, по-специално свързани с упражняването на родителските права и отвлечането на деца.

Това се отнася по-специално за дела, заведени на основание на:

Хагската конвенция от 25 октомври 1980 г. за гражданските аспекти на международното отвлечане на деца, която предвижда връщането на детето, зачитане на правото на упражняване на родителските права или правото на родителя на лични отношения, или организацията на правата на родителите на лични отношения, предоставени в друга държава, и

Европейската конвенция от 20 май 1980 г. за признаване и изпълнение на решения за упражняване на родителски права и възстановяване упражняването на родителските права.

В тези случаи ищецът може да бъде представляван от прокуратурата (член 1322, буква г) от Съдебния кодекс), когато този ищец е подал молба до централния орган.

Процедурата за определяне на това дали някой може да заведе дело сам, или е необходима помощта на адвокат, е описана в общи линии по-горе. Трябва да се направи разграничение и в зависимост от начина, по който може да бъде предявен иск.

Белгийското законодателство предвижда различни начини за завеждане на производство в съда. Иск може да бъде предявен чрез призовка, чрез доброволно явяване, чрез подаване на молба *inter partes* или чрез подаване на едностранна молба (вж. по-долу). Иск се предявява чрез подаване на молба, т.е. законови действия за защита на нечии права.

По принцип иск се предявява чрез връчването на уведомление от съдебен изпълнител, като страната се призовава да се яви (член 700 от Съдебния кодекс). Доброволното явяване, молбата *inter partes* и едностранната молба са изключения от това общо правило.

Таблиците по-долу показват кой предприема действия и дали е необходимо представителство от адвокат, в зависимост от начина, по който е предявен искът.

Автор на акта в зависимост от начина, по който е предявен искът:	
Начин, по който е предявен искът	Автор на акта
Призовка (членове 727 – 730 включително от Съдебния кодекс)	Ищецът (или неговият адвокат) иска от съдебния изпълнител да връчи призовката.
Доброволно явяване (член 706 от Съдебния кодекс)	Страните по спора (или техните адвокати) се явяват в съда.
Молба <i>inter partes</i> (член 1034, букви а – д) включително от Съдебния кодекс)	Ищецът (или неговият адвокат) сам предявява иск.
Едностранна молба (членове 1025 – 1034 включително от Съдебния кодекс)	Освен в изключителните случаи, изрично предвидени в закона, участието на адвокат е задължително при подписването и подаването на молбата (членове 1026, параграф 5) и 1027, първо изречение от Съдебния кодекс).
Необходимост или не от представителство от адвокат, в зависимост от начина, по който е предявен искът:	
Начин, по който е предявен искът	Представителство от адвокат
Призовка (членове 727 – 730 включително от Съдебния кодекс)	Намесата е възможна, но не и задължителна.
Доброволно явяване (член 706 от Съдебния кодекс)	Намесата е възможна, но не и задължителна.
Молба <i>inter partes</i> (членове 1034bis – 1034sexies включително от Съдебния кодекс)	Намесата е възможна, но не и задължителна.
Едностранна молба (членове 1025 – 1034 включително от Съдебния кодекс)	Освен в изключителните случаи, изрично предвидени в закона, участието на адвокат е задължително при подписването и подаването на молбата (членове 1026, параграф 5) и 1027, първо изречение от Съдебния кодекс).

Съдържанието на иска в зависимост от начина, по който е предявен:

Обичайният начин на предявяване на иск е чрез призовка: няма ограничение по отношение на предмета.

Молбата *inter partes* (членове 1034bis – 1034sexies включително от Съдебния кодекс) може да се използва в редица случаи, предвидени от закона.

Най-съществените разпоредби при образуване на производство чрез молба *inter partes* са членове 704, 813, 1056, параграф 2, 1193bis, 1239, 1253ter, 1254, 1320, 1344bis, 1371bis и 1454, второ изречение от Съдебния кодекс и членове 331, 331bis, 340f от Гражданския кодекс (*Burgerlijk Wetboek*).

Тези членове се отнасят по-специално до:

доброволна намеса;

обжалване;

конкретни продажби на недвижимо имущество;

издръжка (молби за предоставяне, увеличаване, намаляване или отменяне на издръжка);

молби, свързани с договори за наем;

защитата на лица;

действия, свързани с правата и задълженията, произтичащи от семейните отношения;

развод;

прогнозен бюджет за запор/възбрана.

Исковете се завеждат с молба, внесена в деловодството на съда или изпратена с регистрирана доставка до деловодството на съда. Страните биват призовани от секретаря на съда да се явят на датата за съдебното заседание, определена от съдията.

Едностранната молба (членове 1025 – 1034 включително от Съдебния кодекс) може да се използва само в случаите, изрично предвидени от закона, по-специално в членове 584, 585, 588, 594, 606, 708, 1149, 1168, 1177, 1186 – 1189 включително, 1192 и 1195 от Съдебния кодекс. Тя се използва също и в случаите, когато състезателно производство не може да бъде заведено, тъй като няма ответна страна.

Поради това едностранната молба се използва главно за едностранни производства, например в случаи на абсолютна необходимост.

Едностранныя молба трябва да бъде подписана от адвокат, освен ако законът не предвижда друго, в противен случай тя ще бъде невалидна. Следователно, по принцип представителство от адвокат е задължително за предявяване на иск в случай на едностранна молба. Когато спорът се отнася до въпрос, който попада под юрисдикцията на тези съдилища, страните могат доброволно да се представят за целите на доброволното явяване пред следните съдилища:

първоинстанционния съд,
трудовия съд,
търговския съд;
мировия съдия или
полицейския съд, при граждански искове.

В случай на доброволно явяване страните, поискали решение, подписват декларацията си под протокол, съставен от съда.

Всички състезателни спорове могат да бъдат заведени в компетентния съд по този ред, осигуряващ икономия на разходи и време.

7 Към кого точно да се обърне, за да заведе делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Всеки, който желае да предяви иск пред съда, може да се свърже с регистратурата или деловодството на този съд.

Когато документът за образуване на производството е призовка, съдебният изпълнител ще гарантира, че тя е връчена, и ще поиска от деловодството на съда да впише производството в списъка на делата след представянето на оригинала или, ако е уместно, на копие на връчената призовка (член 718 от Съдебния кодекс). Деловодството на съда води регистър (списък на делата) на всички искове. Вписването в списъка на делата е валидно само ако то се извърши не по-късно от деня, предхождащ определената дата за провеждане на съдебното заседание, във връзка с което е връчена призовката. Общият списък на делата е публичен (член 719 от Съдебния кодекс). Следователно ответникът може да провери дали делото, по което е призован, е включено в общия списък на делата.

В случай на доброволно явяване страните или техните адвокати искат от деловодството на съда да включи делото им в списъка на делата.

Молбата *inter partes* се подава в толкова екземпляра, колкото са заинтересованите страни, в деловодството на съда или се изпраща на съдебния секретар с регистрирана доставка от ищеца или неговия адвокат (член 1034 *quinquies* от Съдебния кодекс).

Едностранныя молба се адресира в два екземпляра от адвоката до съда, който е сезиран да се произнесе с решение по молбата. Тя също така се подава в деловодството на съда (член 1027 от Съдебния кодекс).

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Що се отнася до използването на езици, приложим е Законът от 15 юни 1935 г. за използването на езици в съдебните дела (*wet van 15 juni 1935 op het gebruik de talen in gerechtszaken*) (публикуван в *Moniteur belge/Belgisch Staatsblad* на 22 юни 1935 г.). Този закон урежда използването на езици в гражданските и търговските съдилища в Белгия.

По принцип езикът се определя от географското местоположение на компетентния съд. В съответствие с член 42 от закона съществуват три езикови региона: френски езиков регион, нидерландски езиков регион и немски езиков регион. Съществува също така двуезичната агломерация на Брюксел (френски/нидерландски език), която, за целите на прилагането на закона, включва следните общини: Андерлехт, Аудергерм, Синт Агата–Берхем, Брюксел, Етербек, Евере, Ворст, Гансхорен, Иксел, Йете, Кукелберг, Синт Янс–Моленбек, Синт Гилис, Синт Йост тен Ноде, Схарбек, Юкел, Ватермал–Босворде, Синт Ламбрехтс–Волюве и Синт Питерс–Волюве.

При определени обстоятелства обаче дело може да бъде отнесено до съд, който използва различен процесуален език. При определени условия може да бъде поискана смяна на процесуалния език, по принцип в началото на производството.

Формулировка на иска: иск, който се подава чрез призовка, чрез молба *inter partes* или чрез едностранна молба, трябва да бъде съставен в писмена форма и да отговаря на определени процесуални изисквания. След като делото е вписано в общия списък на делата на даден съд, съдебният секретар завежда процесуална преписка. Процесуалната преписка се изпраща на съда, пред който е предявен искът; когато това е обжалване в съд на втора инстанция или когато е сезиран касационен съд, тя се изпраща също и до деловодството на по-висшестоящия съд. Към момента не е възможно предявяване на иск по факс или по електронна поща.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исквата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Законът не предвижда предварително отпечатани формуляри за завеждане на производство. Искът обаче трябва да съдържа редица реквизити на информация; ако те не са включени, искът ще бъде нищожен по силата на закона.

Призовката, молбата *inter partes* и едностранната молба трябва да съответстват на редица нормативни изисквания, посочени в Съдебния кодекс, в противен случай те ще бъдат нищожни. Елементите, които трябва да бъдат включени, се отнасят главно до лична информация относно участващите страни, предмет на молбата, наименованието на компетентния съд и датата на съдебното заседание.

Призовката трябва да включва, наред с другото, следната информация (членове 43 и 702 от Съдебния кодекс):

подписа на съдебния изпълнител,
фамилно име, собствени имена и адрес на заявителя и, когато е уместно, номер в националния регистър или дружествен номер на заявителя;
фамилия, собствено име и адрес или, когато няма постоянно местопребиваване, настоящ адрес на лицето, на което се връчва призовката,
предмет и кратко обобщение на доводите по иска,
съд, в който е заведено делото,
ден, месец, година и място, където е връчена призовката, и
данни относно мястото, датата и часа на съдебното заседание.

Молбата *inter partes* (член 1034ter от Съдебния кодекс) включва:

ден, месец и година,
фамилия, собствено име и местожителство на заявителя и, когато е уместно, наименованието на заявителя и номера в националния регистър или дружествения номер;
фамилия, собствено име, местопребиваване и, когато е уместно, длъжност на лицето, на което ще бъде връчена призовката,
предмет и кратко обобщение на доводите по иска,
съд, в който е заведено делото,
подпис на ищеца или на неговия адвокат.

Едностранныя молба трябва да съдържа следната информация (член 1026 от Съдебния кодекс):

ден, месец и година,
фамилия, собствено име и местожителство на заявителя и, когато е уместно, наименованието на заявителя и номера в националния регистър или дружествения номер;

предмет и кратко изложение на доводите по иска,
наименование на съда, който ще гледа делото,
подпис на адвоката на страната, освен ако не е предвидено друго със закон.

В случай на доброволно явяване на първа инстанция (в първоинстанционния съд, трудовия съд, търговския съд, пред мировия съдия или полицейския съд по отношение на граждански искове) искът може да бъде предявен със съвместна молба на страните. Те трябва да подпишат и да посочат датата в края на молбата, в противен случай тя ще бъде нищожна. Молбата се внася в деловодството на съда или се изпраща с регистрирана доставка до деловодството на съда. Подаването на молбата до съдебния секретар или изпращането ѝ с регистрирана доставка се счита за връчване. Молбата се вписва в списъка на делата след заплащане на деловодните разноски, където е приложимо. Ако страните или една от страните отправят искане в този смисъл или ако съдът счете за необходимо, съдът насрочва съдебно заседание в рамките на 15 дни от подаването на молбата. След това съдебният секретар призовава с обикновено писмо страните и, когато е приложимо, техните адвокати, да се явят на заседанието, насрочено от съда (член 706 от Съдебния кодекс).

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Да, определени разноски трябва да се платят на съда.

При подаване на молбата заявителят трябва да плати вноската, посочена в член 4, параграф 2 от Закона от 19 март 2017 г. за създаване на бюджетен фонд за втора линия на правна помощ (*Wet van 19 maart 2017 tot instelling van een begrotingsfonds voor tweedelijnsrechtsbijstand*), която понастоящем възлиза на 20 EUR.

В хода на производството страните трябва да заплатят някои разноски, свързани с производството, които зависят от решението на съда (мерки по разследване, хонорари и разноски на вещите лица, пътни разноски и др.).

След приключване на производството съдът осъжда загубилата страна, а при липса на такава - ищеца, да плати единна такса, чийто размер зависи от конкретния случай. Тези суми са посочени в член 2691 от Кодекса за регистрационните, ипотечните и съдебните такси (*Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten*):

мирови и полицейски съдилища: такса от 50 EUR;

първоинстанционни съдилища и търговски съдилища: такса от 165 EUR;

апелативни съдилища: такса от 400 EUR;

Касационен съд: такса от 650 EUR.

Някои дела са освободени от единна такса, по-специално тези, които попадат под юрисдикцията на трудовите съдилища, и тези, свързани с несъстоятелността и реорганизацията на производството.

По принцип с окончателното решение разноските се възлагат на загубилата страна, където е уместно това се извършва служебно съгласно изискванията на член 1017 от Съдебния кодекс. Тези разходи трябва да бъдат изплатени или възстановени на другата страна. Разноските по производството (член 1018 от Съдебния кодекс) са:

различните съдебни такси и такси за регистрация, както и гербовите налози, платени преди отмяната на Кодекса за гербовите налози (*Wetboek der zegelrechten*);

цената и възнагражденията, свързани със съдебните документи;

цената за обявяване на съдебното решение;

разходите, свързани с всички процесуално-следствени действия, включително разноските за свидетели и вещи лица;

пътните разноски и разноските за настаняване на магистратите, на секретаря на съда и на страните, ако съдът е разпоредил командироването им, и разноските за документите, ако те са съставени единствено за целите на производството;

законово определения принос към разноските за процесуално представителство на другата страна, както е предвидено в раздел 1022;

хонорарите, възнагражденията и разноските на медиатора, определен в съответствие с член 1734;

вноската, посочена в член 4, параграф 2 от Закона от 19 март 2017 г. за създаване на бюджетен фонд за правна помощ на втора линия.

Хонорарите и разноските на адвоката не се включват в съдебните разноски. Те се договарят между адвоката и неговия клиент. Следователно всяка страна трябва да заплати хонорарите и разноските на своя адвокат.

Загубилата страна може да бъде задължена да плати нормативно предписано участие в разноските за процесуално представителство на другата страна (членове 1018 и 1022 от Съдебния кодекс). Това е вноска на еднократно участие в таксите и хонорара на адвоката на спечелилата страна. Размерът на този хонорар и начинът, по който той се изчислява и възлага, са уредени в Кралски указ от 26 октомври 2007 г. (*koninklijk besluit van 26 oktober 2007*).

11 Мога ли да поискам правна помощ?

(Тема „Правна помощ“)

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Искът се счита за фактически предявен, след като бъде включен в общия списък на делата, дори в случаите на доброволно явяване.

Искове въз основа на молба и при обезпечително производство се вписват в специален списък на делата, с който на практика се установява завеждането им.

Участващите страни не получават потвърждение, но те могат да направят справка в общия списък на делата, за да се уверят, че делото е включено в списъка. След вписването на иска отговорност на съда е да се произнесе по делото.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

По принцип информацията относно хода на производството се осигурява от адвоката на страната, когато страната е представлявана от адвокат.

Информацията може да бъде получена и от деловодството на съда, който ще гледа делото. В призовката също се съдържа информацията относно датата на съдебното заседание и съда, който ще гледа делото.

В първата фаза се дава конкретна информация относно първоначалното изслушване.

В случай на призовка съдебният изпълнител уведомява ищеца относно датата на първоначалното изслушване, което представлява първата фаза на производството.

В случай на молба *inter partes* или доброволно явяване страните се уведомяват от съдебния секретар.

В случай на едностранна молба не се провежда изслушване. Ищецът обаче може да бъде призован от съдебния секретар, в случай че съдията иска да зададе някакви въпроси.

Във втората фаза делото се подготвя за съдебен процес. На всяка от страните се дава срок, предвиден от закона (член 747, параграф 1 от Съдебния кодекс), за да представят документи и констатации (писмени аргументи и защита). Когато тези срокове не бъдат спазени, могат да бъдат наложени санкциите по член 747, параграф 2 от Съдебния кодекс.

Когато делото е готово за гледане и прения в съда, страните искат определяне на дата за съдебното заседание. Периодът, в който може да бъде определена дата за съдебното заседание, зависи от натовареността на съда и времето, което може да бъде отделено за разглеждането на делото. Поради процесуални въпроси, които възникват в някои случаи (оценки, изслушване на страните и свидетелите и т.н.), предварителното определяне на общата продължителност на производствата може да е трудно. В крайна сметка производството може да бъде прекъснато или преустановено или може дори да бъде отменено поради процесуални въпроси.

В края на съдебното заседание пренията приключват и съдът ще разгледа въпроса. По принцип съдът трябва да се произнесе с решение в рамките на един месец след разглеждането на делото в съответствие с член 770 от Съдебния кодекс.

Последна актуализация: 23/12/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - България

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

При възникнал спор съдът не е единственият орган, който може да го разреши.

На първо място, преди да се обърне към съда страната може да опита да постигне извънсъдебно споразумение с другата страна по спора.

Ако двете страни не могат сами да постигнат такова споразумение, те могат да прибегнат до медиация. Медиацията е доброволна и поверителна процедура за извънсъдебно разрешаване на спорове, при която трето лице - медиатор, подпомага спорещите страни да постигнат споразумение. Страните участват в процедурата по своя воля и могат по всяко време да се оттеглят.

Медиаторът не проявява пристрастие и не налага решение по спора. В процедурата по медиация всички въпроси се уреждат по взаимно съгласие на страните.

Разискванията във връзка със спора са поверителни. Участниците в процедурата по медиация са длъжни да пазят в тайна всички обстоятелства, факти и документи, които са им станали известни в хода на процедурата.

В електронния сайт на Министерство на правосъдието има списък на медиаторите, към които всеки може да се обърне, ако желае да използва медиацията като способ за извънсъдебно разрешаване на спорове. Към много от съдилищата са създадени Центрове за спогодби и медиация, в които са организирани медиаторите от списъка.

Друг алтернативен извънсъдебен способ е арбитража. Той може да бъде използван при имуществени спорове, освен за спорове с предмет вещни права или владение върху недвижим имот, издръжка или права по трудово правоотношение. Арбитражът може да бъде постоянна институция или да бъде образуван за решаване на определен спор – арбитраж ад хок. Арбитраж се провежда, ако между страните по спора има арбитражно споразумение. Арбитражно споразумение е съгласието на страните да възложат на арбитраж да реши всички или някои спорове, които могат да възникнат или са възникнали между тях относно определено договорно или извъндоговорно правоотношение. То може да бъде арбитражна клауза в друг договор или отделно споразумение. Арбитражното споразумение трябва да бъде писмено. Смята се, че споразумението е писмено, ако се съдържа в документ, подписан от страните, или в размяна на писма, телекси, телеграми или други средства за съобщения.

Смята се, че има арбитражно споразумение и когато ответникът писмено или със заявление, отбелязано в протокола на арбитражното заседание, приеме спорът да бъде разгледан от арбитража или когато участва в арбитражното производство чрез депозиране на писмен отговор, представяне на доказателства, предявяване на насрещен иск или явяване в арбитражно заседание, без да оспорва компетентността на арбитража. В арбитражното споразумение страните посочват от кой институционален арбитраж желаят да бъдат разглеждани техните спорове или от кой конкретен арбитър, както и при какви правила арбитражът ще разгледа спора. Институционалният арбитраж обикновено има Правила за работата си.

За допълнителна информация виж и темата "Компетентност на съдилищата"/

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за завеждане на съдебни дела са различни в зависимост от случая. Възможно е да са налице различни преклузивни срокове, (които погасяват самото материално право) или давностни срокове, (които погасяват само правото на иск). За повече информация виж тема "Процесуални срокове".

За да сте сигурни, че няма да пропуснете срока за завеждане на конкретно дело, препоръчително е да се консултирате с адвокат във всеки отделен случай.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

Вижте темата [Компетентност на съдилищата](#).

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Общото правило е, че искът се предявява пред съда, в района на който е постоянният адрес или седалището на ответника.

Има обаче и специални правила за някои видове иски според качеството на страната или предмета на спора. Така:

Искове срещу малолетни или поставени под пълно запрещение се предявяват пред съда по постоянния адрес на техния законен представител.

Иск срещу лице с неизвестен адрес се предявява пред съда по постоянния адрес на неговия пълномощник или представител, а ако няма такъв - по постоянния адрес на ищеца.

Искове срещу юридически лица се предявяват пред съда, в чийто район се намира тяхното седалище. По спорове, възникнали от преки отношения с техни поделения или клонове, исковите могат да се предявяват и по тяхното местонахождение.

Искове срещу държавата и държавни учреждения, включително поделения и клонове на последните се предявяват пред съда, в чийто район е възникнало правоотношението, от което произтича спорът, освен в случаите на иски по местонахождението на недвижимия имот или по местонахождението на наследство. Когато то е възникнало в чужбина, искът се предявява пред надлежния съд в София.

Исковите за вещни права върху недвижим имот, за делба на съсобствен недвижим имот, за граници и за защита на нарушено владение върху недвижим имот се предявяват по мястото, където се намира имотът. По местонахождението на имота се предявяват и иски за сключване на окончателен договор за учредяване и прехвърляне на вещни права върху недвижим имот, както и за разваляне, унищожаване и обявяване нищожност на договори за вещни права върху недвижим имот.

Исковете за наследство, за унищожаване или намаление на завещания, за делба на наследство и за унищожаване на доброволна делба се предявяват по мястото, където е открито наследството. Ако наследодателят е български гражданин, но наследството е открито в чужбина, исковете по ал. 1 може да се предявят по последния му постоянен адрес в Република България или пред съда, в района на който се намират неговите имоти.

Иск за парични вземания на договорно основание може да се предявява и по настоящия адрес на ответника.

Иск за издръжка може да се предявява и по постоянния адрес на ищеца.

Исковете на и срещу потребители се предявяват пред съда, в чийто район се намира настоящият адрес на потребителя, а при липса на настоящ адрес – по постоянния.

Работникът може да предяви иск срещу работодателя си и по мястото, където той обичайно полага своя труд.

Иск за вреди от неправомерно увреждане може да се предяви и по местоизвършването на деянието.

Исковете за обезщетение по Кодекса за застраховането на увреденото лице срещу застраховател, Гаранционния фонд и Националното бюро на българските автомобилни застрахователи се предявяват пред съда, в чийто район към момента на настъпване на застрахователното събитие се намира настоящият или постоянният адрес на ищеца, неговото седалище, или по местонастъпване на застрахователното събитие. Иск срещу ответници от различни съдебни райони или за имот, който се намира в различни съдебни райони, се предявява по избор на ищеца в съда на един от тези райони.

Определената от закона подсъдност не може да бъде изменяна по съгласие на страните. С писмен договор страните по имуществен спор могат да посочат друг съд, а не онзи, на който делото е подсъдно съобразно правилата на местната подсъдност. Тази разпоредба не се прилага за подсъдността по местонахождение на недвижимия имот.

Договор за избор на съд по искове на потребители и по трудови спорове поражда действие само ако е сключен след възникването на спора.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Общите правила за завеждане на иск според естеството на казуса и цената на искам са следните:

На районния съд са подсъдни всички граждански дела, с изключение на тези, които са подсъдни на окръжния съд като първа инстанция. На окръжния съд като първа инстанция са подсъдни На окръжния съд като първа инстанция са подсъдни:

1. исковете за установяване или оспорване на произход, за прекратяване на осиновяване, за поставяне под запрещение или за отменянето му;
2. исковете за собственост и други вещни права върху имот с цена на искам над 50 000 лв.;
3. исковете по граждански и търговски дела с цена на искам над 25 000 лв., с изключение на исковете за издръжка, за трудови спорове и за вземания по актове за начет;
4. исковете за установяване на недопустимост или нищожност на вписване, както и за несъществуване на вписано обстоятелство, когато това е предвидено в закон;
5. исковете, независимо от тяхната цена, съединени в една искова молба с иск, подсъден на окръжен съд, ако подлежат на разглеждане по реда на същото производство;
6. исковете, които по други закони подлежат на разглеждане от окръжния съд.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Ищецът може да предяви съдебен иск лично или по желание чрез упълномощен представител. Представители на страните по пълномощие могат да бъдат:

1. адвокатите;
2. родителите, децата или съпругът;
3. юрисконсултите или други служители с юридическо образование в учрежденията, предприятията, юридическите лица и на едноличния търговец;
4. областните управители, упълномощени от министъра на финансите или от министъра на регионалното развитие и благоустройството, когато представляваният е държавата и
5. други лица, предвидени в закон.

Пълномощното, с което се упълномощава представителя, следва да бъде приложено към исковата молба.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковите молби се подават обичайно в регистратурата на съда и се приемат в работното време на съда от служителите на съда в регистратурата.

Исковите молби могат да се изпращат и по пощата, като се адресират до съответния съд.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Исковите молби се подават в писмена форма в съда и трябва да бъдат написани на български език. Допуска се изпращане на исковите молби по пощата, но не и по факс или по електронна поща. Гражданският процесуален закон постановява, че всички документи, изготвени на чужд език, които са представени от страните в процеса, трябва да бъдат придружени със заверени от страните преводи на български език.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Исковете следва да се предявяват в писмена форма. Не съществуват специални формуляри за тази цел, с изключение на утвърдените от Министерство на правосъдието образци на заявление за издаване на заповед за изпълнение и други книжа във връзка със заповедното производство по Гражданския процесуален кодекс. Гражданският процесуален кодекс предвижда набор от минимални изисквания за оформяне на исковите молби, но не предвижда някаква задължителна форма. Съгласно същия задължителните реквизити на исковата молба включват: посочване на съда; името и адреса на ищеца и ответника, на техните законни представители или пълномощници, ако имат такива, както и единния граждански номер на ищеца и номера на факса и телекса, ако има такива; цената на искам, когато той е оценяем; изложение на обстоятелствата, на които се основава искът; в какво се състои искането; подпис на лицето, което подава молбата. В исковата молба ищецът е длъжен да посочи доказателствата и конкретните обстоятелства, които ще доказва с тях, и да представи заедно с нея всички писмени доказателства.

Исковата молба трябва да бъде подписана от ищеца или от негов представител. Когато искът се предявява от представител, действащ от името на ищеца, към исковата молба се прилага пълномощното, с което ищецът го е упълномощил за това. Ако подателят на молбата не знае или не може да я подпише, тя се подписва от лицето, на което той е възложил това, като се посочва причината, поради която сам не я е подписал.

Исковата молба се подава в съда в толкова екземпляра, колкото са ответниците.

Към исковата молба се представят: пълномощното, когато молбата се подава от пълномощник; документ за внесените държавни такси и разноски, когато такива се дължат; преписи от исковата молба и от приложените към нея според броя на ответниците.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

По водене на делото се събират държавни такси върху цената на иска и разноски за производството, освен ако в съответния закон не е предвидено друго. Когато искът е неочетен, размерът на държавната такса се определя от съда. Цената на иска се посочва от ищеца. Цената на иска е паричната оценка на предмета на делото.

Въпрос за цената на иска може да се повдигне от ответника или служебно от съда най-късно в първото заседание за разглеждане на делото. В случай на несъответствие на указаната цена с действителната съдът определя цената на иска.

Държавните такси са прости и пропорционални. Простите такси се определят въз основа на необходимите материално-технически и административни разходи по производството. Пропорционалните такси се определят върху интереса. Държавната такса се събира при предявяване на искането за защита или съдействие и при издаване на документа, за който се плаща такса, съгласно тарифа, приета от Министерския съвет.

Държавните такси се заплащат обикновено по банков път по сметката на съда при подаване на исковата молба. Всяка страна предварително внася в съда разноските по действията, които е поискала. Сумите за разноски по действия по искане на двете страни или по инициатива на съда се внасят от двете страни или от едната страна според обстоятелствата. Размерът на дължимите разноски се определя от съда.

Такси и разноски по производството на делата не се внасят: от ищите - работници, служители и членове на кооперации, по искове, произтичащи от трудови правоотношения; от ищите - по искове за издръжка; по искове, заведени от прокурор; от ищеца - по искове за вреди от непозволено увреждане от престъпление, за което има влязла в сила присъда; от назначените от съда особени представители на страна, чийто адрес не е известен.

Такси и разноски по производството не се внасят от физически лица, за които е признато от съда, че нямат достатъчно средства да ги заплатят. По молбата за освобождаване съдът взема предвид: доходите на лицето и на неговото семейство; имущественото състояние, удостоверено с декларация; семейното положение; здравословното състояние; трудовата заетост; възрастта; други констатирани обстоятелства. В тези случаи разноските по производството се плащат от сумите, предвидени от бюджета на съда. По молба за откриване на производство по несъстоятелност, подадена от длъжник, държавна такса предварително не се събира. Тя се събира от масата на несъстоятелността при разпределението на имуществото съгласно Търговския закон.

Когато искът е изцяло или частично уважен, съдът осъжда ответника да заплати на ищеца разноските по делото съразмерно с уважената част от иска (държавни такси, възнаграждение за един адвокат, разноски, свързани с действията по събиране на доказателства и с провеждане на съдебните заседания). Ако на ищеца е била предоставена безплатна правна помощ ответникът се осъжда да възстанови разходите за нея съразмерно с уважената част от иска. Когато делото бъде прекратено ответникът има право на разноски, а когато съдът отхвърли иска, ответникът има право да иска заплащане на направените от него разноски по делото съразмерно с отхвърлената част от иска.

Адвокатското възнаграждение се договаря между клиента и адвоката и обикновено се заплаща при сключване на договора за правна защита или съобразно договорните условия на плащане. Ползването на адвокат при завеждане и водене на делото не е задължително.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Всяко физическо лице може да поиска предоставяне на правна помощ, ако отговаря на законовите условия за това. Правната помощ се състои в осигуряване на безплатна адвокатска защита.

Молбата за правна помощ се подава в писмена форма до съда, пред който делото е висящо. В определението, с което се уважава молбата, съдът посочва вида и обема на предоставяната правна помощ. Определението за предоставяне на правна помощ има действие от подаването на молбата, освен ако съдът постанови друго. Определението се постановява в закрито заседание, освен ако съдът прецени за необходимо да изслуша страната за изясняване на всички обстоятелства. Определението, с което се отказва правна помощ, подлежи на обжалване с частна жалба. Определението на съда по частната жалба е окончателно.

По граждански и административни дела правна помощ се предоставя в случаите, когато въз основа на представени доказателства от съответните компетентни органи съдът, съответно председателят на НБПП, прецени, че страната няма средства за заплащане на адвокатско възнаграждение. Съдът формира преценката си, като взема предвид:

1. доходите на лицето или на неговото семейство;
2. имущественото състояние, удостоверено с декларация;
3. семейното положение;
4. здравословното състояние;
5. трудовата заетост;
6. възрастта;
7. други обстоятелства.

Правна помощ не се предоставя:

1. когато предоставянето на правна помощ не е оправдано от гледна точка на ползата, която тя би донесла на лицето, кандидатстващо за правна помощ;
2. когато претенцията е очевидно неоснователна, необоснована или недопустима;
3. в случаите на търговски дела и данъчни дела по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, освен ако страната, кандидатстваща за правна помощ, е физическо лице и отговаря на условията за предоставяне на правна помощ.

Правната помощ се прекратява:

1. при промяна на обстоятелствата, поради които е предоставена;
2. със смъртта на физическото лице, на което е предоставена.

Съдът служебно или по искане на страна или на назначения служебен адвокат постановява прекратяване изцяло или частично на предоставената правна помощ считано от момента на настъпване на промяна в обстоятелствата, обусловили предоставянето ѝ.

Съдът служебно или по искане на страна или на назначения служебен адвокат лишава страната от правна помощ изцяло или частично, ако се установи, че условията за нейното предоставяне не са съществували изобщо или отчасти.

Когато страната бъде лишена от правна помощ, тя е длъжна да внесе или да върне всички суми, от плащането на които е била неоснователно освободена, както и да заплати определеното възнаграждение на назначения ѝ служебен адвокат.

Назначеният служебен адвокат упражнява правомощията си до влизането в сила на определението за прекратяване или за лишаване от правна помощ, ако това е необходимо за предпазване на страната от неблагоприятни правни последици. От постановяването до влизането в сила на определението за прекратяване или лишаване от правна помощ се прекъсват сроковете за обжалване, след което започват да текат отново.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Исковите молби и други документи, получени по пощата, както и документите, подадени лично в работното време на съда, се регистрират във входящия дневник в деня на постъпването им. Искът се счита предявен с постъпването на исковата молба в съда. Ако исковата молба е изпратена по пощата или е постъпила в друг ненадлежен съд се счита, че тя е постъпила от датата на изпращането ѝ по пощата или от датата на постъпването ѝ в другия съд. Съдът проверява редовността на исковата молба. Когато исковата молба не отговаря на изискванията за редовност или не е придружена с всички изискуеми документи, на ищеца се съобщава да отстрани в едноседмичен срок допуснатите нередовности, както и за възможността да ползва правна помощ, ако има необходимост и право на това. Когато адресът на ищеца не е посочен и не е известен на съда, съобщението се прави чрез поставяне на обявление на определеното за това място в съда в продължение на една седмица. Когато ищецът не отстрани в срока нередовностите, исковата молба заедно с приложенията се връща, а ако адресът не е известен, се оставя в канцеларията на съда на разположение на ищеца. По същия начин се постъпва и когато нередовностите в исковата молба се забележат по време на производството. Поправената искова молба се смята за редовна от деня на подаването.

Когато при проверка на исковата молба съдът констатира, че предявеният иск е недопустим, той връща исковата молба.

Връщането на исковата молба на ищеца не е пречка за повторното депозизиране на молбата пред съда, но в тези случаи искът се счита за предявен от датата, когато е предявен наново.

Съдебните органи не изпращат специален документ, потвърждаващ, че искът е предявен съгласно изискванията, но се изпълняват определени процедури, които свидетелстват, че това е така. В случай че исковата молба е изготвена и подадена съгласно изискванията и към нея са приложени всички необходими документи, след като приеме исковата молба, съдът изпраща препис от нея заедно с приложенията на ответника, на когото указва да подаде писмен отговор в определен срок, задължителното съдържание на отговора и последиците от неподаването на отговор или неупражняването на права, както и за възможността да ползва правна помощ, ако има необходимост и право на това. Писменият отговор на ответника трябва да съдържа: посочване на съда и номера на делото; името и адреса на ответника, както и на неговия законен представител или пълномощник, ако има такива; становище по допустимостта и основателността на иска; становище по обстоятелствата, на които се основава искът; възраженията срещу иска и обстоятелствата, на които те се основават; подпис на лицето, което подава отговора. В отговора на исковата молба ответникът е длъжен да посочи доказателствата и конкретните обстоятелства, които ще доказва с тях, както и да представи всички писмени доказателства, с които разполага. Към отговора на исковата молба се представят: пълномощно, когато отговорът се подава от пълномощник; преписи от отговора и приложенията към него според броя на ищите. Когато в установения срок ответникът не подаде писмен отговор, не вземе становище, не направи възражения, не оспори истинността на представен с исковата молба документ или не упражни правата си да предяви насрещен иск, инцидентен иск или да привлече трето лице, когато това лице има право да встъпи, за да помага, той губи възможността да направи това по-късно, освен ако пропусъкът се дължи на особени непредвидени обстоятелства.

След като провери редовността и допустимостта на предявените искове, съдът се произнася по направените с исковата молба и с отговора искания и възражения на страните, по всички предварителни въпроси и по допускане на доказателствата, като може и да ги напъти към медиация или друг способ за доброволно уреждане на спора.

Съдът насрочва делото в открито заседание, за което призовава страните. Деловодителят изпраща призовки до страните по делото, на които се връчва препис от съдебния акт.

В производството по търговски дела Гражданският процесуален кодекс предвижда двойна размяна на книжа между насрещните страни. След като приеме отговора, съдът изпраща препис от него заедно с приложенията на ищеца, който може в двуседмичен срок да подаде допълнителна искова молба. В допълнителната искова молба ищецът може да поясни и допълни първоначалната. След като приеме допълнителната искова молба, съдът изпраща препис от нея заедно с приложенията на ответника, който може в двуседмичен срок да подаде отговор. В допълнителния отговор ответникът е длъжен да отговори на допълнителната искова молба.

След като провери редовността на разменените книжа и допустимостта на предявените искове, включително тяхната цена, както и другите искания и възражения на страните, съдът се произнася по всички предварителни въпроси и по допускане на доказателствата. Съдът насрочва делото в открито заседание, за което призовава страните, като изпраща на ищеца допълнителния отговор и съобщава на страните съдебния си акт. Той може и да ги напъти към процедура по медиация или друг способ за доброволно уреждане на спора. Когато с размяната на книжа са представени всички доказателства и ако приеме, че не е необходимо изслушването на страните, както и когато страните поискат това, съдът може да разгледа делото в закрито заседание, като предостави на страните възможност да представят писмени защити и реплики.

Гражданският процесуален кодекс предвижда особени правила относно някои искиви производства - бързи производства, производство по брачни дела, производство по дела за гражданско състояние, поставяне под запрещение, съдебна делба, защита и възстановяване на нарушено владение, производство за сключване на окончателен договор, производство по колективни искове, както и относно заповедното производство, обезпечителното производство, охранителното производство, изпълнителното производство. Особени правила са предвидени и в Търговския закон относно производството по несъстоятелност и свързаните с него искове.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Съдът призовава страните за заседанията по делото, когато откритото заседание е насрочено от съда в закрито заседание. При отлагане на делото в открито съдебно заседание страните, които са редовно призовани, не се призовават за следващото заседание, когато датата му е обявена в проведеното открито заседание. Призоваването се извършва най-късно една седмица преди заседанието. Това правило не се прилага в изпълнителния процес. В призовката се посочват: съдът, който я издава; името и адресът на призовавания; по кое дело и в какво качество се призовава; мястото и времето на заседанието, и законните последици от неявяването.

Съдът връчва на страните препис от актовете, които подлежат на самостоятелно обжалване.

Страните получават съобщение за определените от съда срокове за извършване на процесуални действия, но не и за определените в закона срокове, с изключение на сроковете за обжалване на съдебен акт. Съдът е длъжен да посочи във всеки съдебен акт пред кой орган подлежи на обжалване и в какъв срок.

Последна актуализация: 21/10/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Чешка република

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Всеки може да сезира съда, за да поиска защита на право, което е застрашено или нарушено. Във всички случаи е препоръчително да положите усилия за уреждане на спора по взаимно съгласие. Можете също така да използвате способности за алтернативно разрешаване на спорове. В някои области на гражданското право държавата позволява на страните по дадено правоотношение да отнесат правния спор до друг частен орган. В Чешката република това се осъществява чрез арбитраж, който е регламентиран в Закон № 216/1994 за арбитражното производство и за изпълнението на арбитражните решения, изменен и допълнен. Арбитражното производство приключва с арбитражно решение, което е задължително за двете страни по спора и има силата на подлежащо на изпълнение съдебно решение. Медиацията по казуси извън обхвата на наказателното право е регламентирана от Закон № 202/2012 за медиацията и за изменение на някои закони („Закон за медиацията“). За повече подробности вж. „Алтернативно разрешаване на спорове — Чешка република“.

Дори след като сте сезирали съда, в зависимост от естеството на казуса можете да предложите съдът да опита да уреди спора по взаимно съгласие (вж. членове 67—69 и член 99 от Закон № 99/1963 за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен). Одобрената съдебна спогодба има ефект на влязло в сила съдебно решение. Тя също така е изпълнително основание. Одобрената съдебна спогодба представлява пречка за решено дело.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете варират в зависимост от характера на делото, затова е препоръчително да потърсите правен съвет колкото се може по-рано. Исковата молба трябва да бъде внесена в компетентния съд преди изтичането на давностния срок (исковата молба трябва да бъде заведена в съда в рамките на давностния срок).

След изтичането на давностния срок задължението на длъжника не отпада, а отслабва. Това означава, че то не може да бъде събрано, ако длъжникът се позове на давност. Общата уредба на давността се съдържа в членове 609—653 от Закон № 89/2012 за Гражданския кодекс. Общият давностен срок е три години от първия ден, в който правото е могло да бъде упражнено. Индивидуалните специални давностни срокове зависят от естеството на упражняваното право.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вижте „Компетентност — Чешка република“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Компетентността на съдилищата се определя от правилата за териториална, материална и функционална компетентност.

Териториалната компетентност определя обхвата на компетентност на отделните съдилища от един и същ вид. Тя определя конкретния първоинстанционен съд, който е компетентен да разгледа конкретния казус и да се произнесе по него. Основните правила за териториалната компетентност са установени в членове 84 —89а от Закон № 99/1963 за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен. Трябва обаче да се има предвид, че в някои случаи териториалната компетентност е регламентирана от пряко приложимото право на ЕС, което има предимство пред националното законодателство (вж. някои разпоредби на Регламент (ЕО) № 44/2001 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, който регламентира не само международната, а и териториалната компетентност) и е възможно правилата за изключителна териториална компетентност по чешкото право да не са приложими.

Съдът с териториална компетентност е общият съд на страната, срещу която е предявен искът (ответника), освен ако в закона е предвидено друго. Общият съд във всички случаи е районният съд. Когато компетентен на първа инстанция е окръжен съд (вж. въпрос № 2.1), териториална компетентност има окръжният съд, в чийто район се намира общият (районният) съд на страната. Когато искът е срещу двама или повече ответници, териториална компетентност има общият съд на който и да е от ответниците.

Общият съд на физическо лице е районният съд по местожителството на лицето, а при липса на такова — районният съд, в чийто район лицето пребивава. Под местожителство се разбира мястото, където лицето живее с намерение да остане там постоянно (възможно е да има няколко такива места и тогава всички съответни съдилища са общи съдилища).

Общият съд за физическо лице, участващо в стопанска дейност, е районният съд, в чийто териториална компетентност попада седалището на стопанската му дейност (мястото на стопанска дейност е адресът, вписан в публичния регистър); ако няма място на стопанска дейност — районният съд по местожителство на лицето, а ако страната няма такова — районният съд, в чийто район лицето пребивава.

Критерият за определяне на общия съд на юридическо лице е мястото на стопанска дейност на това лице (вж. членове 136—137 от Закон № 89 /2012 за Гражданския кодекс).

Общият съд на синдик по време на изпълнението на неговата длъжност е районният съд, в чийто район се намира неговото място на дейност. Специални правила се прилагат по отношение на общия съд на държавата (съдът, в чийто район се намира мястото на дейност на организационната единица на държавата с компетентност по специалната правна уредба, а ако териториално компетентният съд не може да бъде определен по този начин — съдът, в чийто район са възникнали обстоятелствата, породили претендираното право), на общината (съдът, в чийто район се намира общината) и на самоуправляващите се териториални единици на по-високо равнище (съдът, в чийто район се намират местата на дейност на техните административни органи).

Ако ответник, който е гражданин на Чешката република, няма съд с обща компетентност или няма общ съд в Чешката република, компетентен е съдът, в чийто район се е намирало последното известно местопребиваване на лицето в Чешката република. Вещни права могат да бъдат упражнявани срещу лице, което няма друг компетентен съд в Чешката република, от съда, в чийто район се намира имуществото на лицето.

Иск (молба за образуване на производство) срещу чуждестранно лице може също така да бъде предявен пред съда, в чийто район в Чешката република се намира предприятието или организационна единица от предприятието на това лице.

Уредбата на материалната компетентност разпределя компетентността между отделните видове съдилища, като указва кой съд е компетентен да разгледа делото на първа инстанция. Съгласно уредбата на материалната компетентност в гражданското съдопроизводство, компетентни на първа инстанция са районните съдилища, освен ако законът изрично посочва, че материална компетентност имат окръжните съдилища или Върховният съд на Чешката република.

Уредбата на функционалната компетентност определя различните видове съдилища, които са компетентни да се произнесат по едно и също дело в многоинстанционно производство, което включва обикновено и извънредно обжалване (с други думи, определя кои съдилища се произнасят по обикновените и по извънредните жалби).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Както бе посочено по-горе (вж. отговора на въпрос № 4), съгласно уредбата на материалната компетентност в гражданското съдопроизводство, компетентни на първа инстанция в общия случай са районните съдилища.

Предвидени са изключения от този принцип в полза на окръжните съдилища, които разглеждат и се произнасят по случаите, посочени в член 9, параграф 2 от Закон № 99/196 за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен. Това се отнася до решенията по въпроси, чийто характер изисква определена степен на специализация, както и по делата с повишена фактическа и правна сложност. Окръжните съдилища решават като първоинстанционни съдилища в следните случаи:

- а) спорове между работодател и бенефициер относно взаимното уреждане на надплатени суми по пенсионни осигуровки, осигуровки за заболяване, държавно социално подпомагане и материални помощи, както и спорове, отнасящи се до взаимното уреждане на регресивни обезщетения, изплатени по осигуровки за заболяване;
- б) спорове, отнасящи се до законността на стачка или локаут;
- в) спорове, отнасящи се до друга държава или до лица, ползващи дипломатически имунитети и привилегии, ако компетентни по тези спорове са чешките съдилища;
- г) спорове, отнасящи се до анулирането на арбитражно решение за изпълнение на задължения по колективен договор;
- д) казуси, произтичащи от правоотношения, свързани с установяването на търговски дружества, фондации, дарения и дарителски фондове, и спорове между търговски дружества, техните съдружници или членове, както и спорове между съдружници или членове, възникнали във връзка с участието им в търговското дружество;
- е) спорове между търговски дружества, техните съдружници или членове и членовете на управителните органи или ликвидаторите на тези дружества, ако предмет на спора е упражняването на правомощията на членовете на управителните органи или ликвидацията,
- ж) спорове, произтичащи от нормативната уредба на авторското право;
- з) спорове, отнасящи се до защитата на права, които са нарушени или могат да бъдат нарушени вследствие на нелоялна конкуренция или на незаконно ограничаване на конкуренцията;
- и) въпроси, отнасящи се до опазването на името и репутацията на юридическо лице;
- й) спорове, отнасящи се до финансови обезпечения и спорове, свързани с менителници, чекове и инвестиционни инструменти;
- к) спорове, възникнали от сделки на стоковите борси;
- л) въпроси, свързани с общото събрание на етажна собственост и произтичащите от това спорове, с изключение на споровете, отнасящи се до вноските на членовете на етажната собственост за поддържане на сградата и терена, до авансовите плащания за услуги и до начините за разпределение на разходите за услуги;
- м) въпроси, свързани с преобразуването на търговски дружества и кооперации, включително производства, свързани с обезщетения, в съответствие със специална уредба;
- н) спорове, свързани със закупуване или лизинг на машини и съоръжения или части от тях;
- о) спорове, свързани с договори за строителни работи по обществени поръчки над определен лимит, включително доставките, необходими за изпълнението на тези договори.
- п) по въпроси, свързани с правна отговорност, когато страната не е предприела действия с дължима грижа,
- р) при спорове, възникнали от промени в рамките на бизнес групировки,
- с) при спорове относно защитата на вземанията на кредиторите, когато капиталът на дружеството е намален или когато основната инвестиция на членовете на кооперацията е била намалена.

Върховният съд на Чешката република е компетентен да признава, в едноинстанционно производство, решения на чуждестранни съдилища по въпроси на брака и семейството (това не се отнася за признаването на съдебни решения от други държави — членки на ЕС в случаите, когато се прилага Регламент на Съвета (ЕО) № 2201/2003 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000), както и по въпроси, отнасящи се до признаването на майчинство или бащинство в съответствие с член 51 и член 55, параграф 1 от Закон № 91/2012 за международното частно право.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

В чешкото гражданско право няма общо изискване за участието на процесуален представител.

Кой може да съди и да бъде съден

Всеки може да действа самостоятелно пред съда в качеството на страна по производство, в рамките на своята правоспособност (член 20, параграф 1 от Закон № 99/1963 [Гражданския процесуален кодекс, изменен]). Физическото лице придобива пълна правоспособност да съди с навършването на пълнолетие. Лицето става пълнолетно с навършването на осемнадесетгодишна възраст. Пълнолетие преди тази възраст може да бъде придобито с одобряването на молба за правоспособност (вж. член 37 от Закон № 89/2012 за Гражданския кодекс) или чрез сключването на брак. Страна по производството, която няма пълна правоспособност да съди, може да бъде представлявана. Пълнолетно лице, чиято правоспособност е ограничена, може също така да е лишено от възможността да съди и да не подлежи на съдене.

Представителната власт възниква въз основа на нормативен акт или на решение на правителствен орган (представителство по закон) или въз основа на пълномощно. Всеки, който участва в производството като представител на страна, е длъжен да представи доказателства за своята представителна власт.

Физическо лице, което не може да действа самостоятелно пред съда, трябва да бъде представлявано от своя настойник/попечител или от особен представител (членове 22—23 и член 29ап. от Закон № 99/1963 (Граждански процесуален кодекс, изменен)).

Страните в производството (които са правоспособни) могат също така да бъдат представлявани от посочено от тях лице въз основа на пълномощно (членове 24—28 а

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Искът (молбата за образуване на производство) се подава в съда, който има материална, териториална и функционална компетентност. Списъкът на отделните чешки съдилища е публикуван на уебсайта на [чешкото Министерство на правосъдието](#).

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Всички страни в гражданското съдопроизводство са равнопоставени и имат право да участват в производството на своя майчин език (вж. член 18 от Закон № 99/1963 (Граждански процесуален кодекс, изменен)). Правото на съдебно изслушване на майчиния език е ограничено до устната фаза на съдебното производство и не се прилага за писмена комуникация между съда и страните (и обратно) — следователно молбата трябва да се представи на чешки език.

Молбата за образуване на производство може да бъде подадена в писмена форма (вж. член 42 от Закон № 99/1963 (Граждански процесуален кодекс, изменен)). Писмената молба може да бъде подадена на хартиен или на електронен носител посредством обществена мрежа за пренос на данни или по телефакс. Ако писмено становище по същество е подадено по телефакс или на електронен носител, в срок най-късно до три дни същото становище трябва да бъде представено в оригинал или на хартиен носител със същия текст. Не се изисква последващо внасяне на

оригиналните документи, ако тези документи са подадени на електронен носител и са удостоверени със сертифициран електронен подпис (по смисъла на Закон № 227/2000 за електронния подпис, изменен и допълнен) или на електронен носител в съответствие със специалната нормативна уредба (Закон № 300/2008 за електронните актове и за разрешеното преобразуване на документи).

Молби за образуване на производство и искания за издаване на изпълнителна заповед могат да се подават само с протоколирано устно изявление (вж. член 14 от Закон № 292/2013 за специалните съдопроизводства, изменен и допълнен) в случаите на производства, които могат също така да бъдат инициирани без подаване на молба и на производства за издаване на разрешения за сключване на брак, за защита от домашно насилие, за установяване или отричане на бащинство или майчинство и за осиновяване. Районният съд е длъжен да регистрира изявлението и да го препрати незабавно на компетентния съд. Подадените по този начин молби и искания имат същото действие като тези, подадени в компетентния съд.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Няма задължителни формуляри за исковете (молбите за образуване на производство). Искът (молбата за образуване на производство) трябва да съдържа някои общи реквизити (вж. член 42, параграф 4) от Закон № 99/1963 за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен), както и специални реквизити (вж. член 79, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс).

Общите реквизити включват наименованието на съда, до който е адресиран искът и името на лицето, което подава иска. Искът трябва да съдържа ясно описание на казуса, за който се отнася и на претенциите, и трябва да бъде подписан и датиран.

Специалните реквизити включват пълните имена и адресите на страните или техните родилни номера или идентификационни номера (търговско наименование или наименование и място на стопанска дейност на юридическото лице, идентификационен номер, име на държавата и на съответната организационна единица, която представлява държавата в съда), и ако е необходимо — представителите на страната, описание на основните обстоятелства и на доказателствата, на които се позовава ищецът, както и ясно описание на претенциите на ищеца.

Ако искът не съдържа необходимите реквизити или ако те са неразбираеми или неясни, съдът указва на страната да отстрани недостатъците в определен срок. Ако това не бъде изпълнено и производството не може да продължи по тази причина, съдът отхвърля молбата за образуване на производство. Съдът не приема за разглеждане всички други документи, докато те не бъдат надлежно поправени или допълнени (вж. член 43 от Закон № 99/1963 (Граждански процесуален кодекс, изменен)). Искът се подава в необходимия брой екземпляри, за да може един екземпляр да остане в съда и всяка от страните да получи един екземпляр, ако това се изисква (вж. член 42, параграф 4 от Закон № 99/1963 (Граждански процесуален кодекс, изменен)).

10 Трябва ли да заплащат съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Съдебни такси се събират за производствата пред съдилищата на Чешката република, за актовете, посочени в Тарифата за таксите и за отделни действия, извършвани от съда или неговата администрация. Размерът на тези такси е установен в Закон № 549/1991 за съдебните такси, изменен и допълнен. Съдебните такси могат да са определени като фиксирана сума или като процент от стойността на предмета на съдебното производство.

Редица видове производства (основно несъстезателни) са освободени от такси. Дела, които са „материално изключени“, са например тези за настояничество/попечителство, осиновяване, задължения за издръжка между родители и деца и др. Тези производства са напълно освободени от такси.

Ищците в производствата за определяне на издръжка, за обезщетения за увреждане на здравето, за трудови злоупотреби, за професионални заболявания и др. са лично освободени от такси. Ако ищецът в дадено производство е лично освободен от такса и съдът уважи неговия иск, таксата се дължи от ответника.

Предвидена е възможност за допускане на така наречените „индивидуални освобождавания“ във основа на финансовото и социалното състояние на страните или на специфичните обстоятелства в разглеждания казус. Ако ищецът изпитва материални затруднения поради дългосрочна безработица, тежко заболяване и др., той може да поиска от съда да бъде освободен от такси изцяло или частично. Препоръчително е това искане да бъде приложено към оригиналния иск. Когато разглежда въпроса за освобождаването от такси, съдът взема предвид цялостното имуществено, финансово и социално състояние на ищеца, размера на съдебната такса, естеството на подадения иск и др. Това обаче не може да бъде произволно или напълно безнадежно действие или да води до ограничаването на права. Вижте също така [„Правна помощ — Чешка република“](#).

Таксата се заплаща еднократно при внасянето на молбата за образуване на производство. Ако таксата не е платена при внасянето на молбата, съдът указва на страната да внесе сумата в определен срок, като едновременно с това я уведомява, че при неизпълнение на това указание производството ще бъде спряно.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Вижте [„Правна помощ — Чешка република“](#).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Съдебното производство започва в деня на внасянето на молбата в съда (вж. член 82 от Закон № 99/1963 (Граждански процесуален кодекс, изменен)) или на издаването от съда на постановление за образуването на производство без подаване на молба (вж. член 13, параграф 2 от Закон № 292/2013 за специалните съдопроизводства, изменен и допълнен). Производството започва автоматично с внасянето на иска (молбата за образуване на производство) в съда и съдът не издава специално потвърждение, че производството е започнало. Ако искът (молбата за образуване на производство) е подаден(а) лично в регистратурата на съда, това обстоятелство може да бъде потвърдено чрез полагане на печат върху копие от иска (молбата).

Когато в молбата има недостатъци (не съдържа изискуемите реквизити, не е ясна или не е разбираема), съдът указва на страната да отстрани недостатъците. Ако тези недостатъци не бъдат отстранени в срока, указан от съда и производството не може да продължи по тази причина, съдът отхвърля молбата за образуване на производство и спира производството.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

След като производството бъде образувано, съдът процедира без други заявления с оглед делото да бъде разгледано и решено във възможно най-кратък срок (вж. член 100, параграф 1 от Закон № 99/1963 (Граждански процесуален кодекс, изменен)). Съдът е длъжен да връчи лично иска (молбата за образуване на производство) на другите страни по производството (вж. член 79, параграф 3 от Гражданския процесуален кодекс). В хода на производството съдът уведомява страните за съответните им права и задължения. Ако трябва да бъде извършено конкретно процесуално действие, съдът определя срок за изпълнение на това действие.

Страните и техните представители могат да разглеждат документите по делото, с изключение на протокола от гласуването, и да правят извлечения и копия от тези документи. Председателят на съдебния състав позволява на всеки, който има легитимен интерес или основателна причина, да разглежда документите по делото и да прави извлечения и копия от тези документи, освен ако делото е засекретено въз основа на закон (вж. член 44 от Закон № 99/1963 (Граждански процесуален кодекс, изменен).

Последна актуализация: 27/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Германия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Може би има смисъл да се използва алтернативното разрешаване на спорове. Моля, направете справка в информационния лист относно „[Медиация](#)“.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Няма процесуален срок за завеждане на дело, въпреки че са налице срокове за предявяване на искове. Ако вземането е погасено по давност и възразяващата страна се позове на това, искът ще бъде отхвърлен. Сроковете зависят по-скоро от приложимото по делото материално право, отколкото от процесуалното право. Те са различни за всеки отделен случай. Можете да разясните този въпрос като потърсите правен съвет.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. [„Компетентност“](#).

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. [„Компетентност — Германия“](#).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. [„Компетентност — Германия“](#).

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Въпросът дали за да заведете дело трябва да бъдете представлявани от адвокат, зависи от това кой съд е компетентен да разгледа искам. В регионалните съдилища (*Landgerichte*) и по-висшестоящите регионални съдилища — *Oberlandesgerichte*, страните трябва да бъдат представлявани от адвокат. Използването на услугите на адвокат е задължително при повечето семейни дела (напр. развод, спорове за издръжка, за собственост), които се завеждат пред местен съд (*Amtsgericht*).

При всички други видове дела, разглеждани от местния съд, можете да заведете делото сами.

При опростената процедура за получаване на изпълними заповед за плащане за паричен иск (*Mahnverfahren*) компетентен е местният съд. Това означава, че можете сами да подадете искова молба за заповед за плащане до съда, без да е необходимо да използвате услугите на адвокат. Предявяването на иск пред съда по трудовоправни спорове също може да се извърши без адвокат (*Arbeitsgericht*).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

По принцип даден иск трябва да бъде предявен в писмена форма пред компетентния съд.

Ако обаче компетентен да образува производството е местният съд, даден иск може да бъде подаден и устно в деловодството на съда (*Geschäftsstelle des Amtsgerichts*). Искът може да бъде подаден в деловодството на всеки местен съд. Деловодството ще изпрати незабавно официален писмен документ за предявяване на искам до съответния съд.

Това важи и при завеждане на дело пред съда по трудовоправни спорове. Иск, който се предявява пред съда по трудовоправни спорове, също може да бъде подаден в деловодството на съда по трудовоправни спорове.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

В съдилищата в Германия се използва немският език. Поради това искът трябва да бъде предявен на немски език.

Обикновено искът трябва да бъде предявен в писмена форма. По дело пред местния съд или пред съда по трудовоправни спорове исковете могат да бъдат подадени устно в деловодството на съда (вж. въпрос 7).

Иск може да бъде предявен и по факс. Върху факса трябва да е видим подписът на страната или на адвоката, ако се използват услугите на такъв. Трябва да е ясно кой е подписал оригиналния документ, за да се знае кой носи отговорност за искам.

И накрая, даден иск може да бъде изпратен като електронен документ чрез защитено средство за предаване (De-Mail [германско средство за комуникация на електронното правителство], специални електронни пощенски кутии, или, при условие че има валиден електронен подпис, чрез електронна съдебна и административна пощенска кутия (EGVP). Предаването на електронни документи по електронна поща не е възможно.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Съществуват стандартизирани формуляри, които да се използват при опростени производства — т.е. молби за заповед за плащане (*Mahnbescheid*) или заповед за изпълнение (*Vollstreckungsbescheid*) по парични искове. Тези формуляри трябва да се използват. Ако исковата молба не е подадена чрез използване на съответния формуляр в рамките на определения срок, тя ще бъде отхвърлена като недопустима.

Няма стандартни формуляри за исковете. Исковата молба трябва да има определена форма и съдържание:

В него трябва да се посочват точните наименования и адресите на страните и техните законни представители. Трябва да се посочи и съдът, компетентен да разгледа искам.

В искам трябва да се посочва ясно какво се обжалва и какво е поискано да се присъди на ищеца (искането) от съда.

Предметът на искам и фактите, въз основа на които страната, която завежда делото, основава своя иск, също трябва да бъдат изчерпателни и ясно описани.

Исковата молба трябва да бъде подписана лично. Ако завеждащата делото страна е представлявана от адвокат, изисква се подписът на упълномощения адвокат или техния представител.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Съдебни разходи се начисляват по производства пред съдилищата, които разглеждат граждански и търговски дела. Тези такси представляват таксите и разноските на съда. След подаването на исковата молба съдът начислява авансово плащане на съдебните разноски по сметка (*Gerichtskostvorschuss*), съответстващо на размера на законоустановените съдебни такси. По принцип искът няма да бъде връчен на насрещната страна, докато страната, която предявява искам, не плати авансовото съдебните разноски.

Това важи и за процедурата за заповед за плащане.

Няма изискване за предварително плащане по производство пред съда по трудовоправни спорове.

Ако се използват услугите на адвокат, трябва да се заплати и адвокатски хонорар. Принципът е, че адвокатските хонорари не са дължими до приключване на производството или след решение на съда по разноските, но адвокатът може да изиска авансово плащане за работата си, съответстващо на сумата на последващите хонорари, дори преди предявяването на иска.

Процесуалните разноски, съдебните разходи и адвокатските хонорари, включително вече платените разходи, в крайна сметка трябва да се поемат от загубилата делото страна.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Всеки, който не е в състояние да финансира заведено от него съдебно дело, може да кандидатства за правна помощ. Съдът проверява дали има някаква вероятност делото да бъде успешно, дали не е злонамерено и дали съществува финансова необходимост. Ако съдът присъди правна помощ, завеждащата делото страна не трябва да плаща предварително каквито и да било разходи по връчването на иска.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

При условие че в иска няма грешки и в касата на съда са платени авансово всички съдебни такси и разноски, искът ще бъде връчен незабавно на ответната страна. Искът се счита за предявен, когато е връчен на ответната страна.

Ако в иска има грешки, съдът ще предостави възможност на завеждащата делото страна да ги отстрани. Ако грешката не бъде отстранена, съдът ще отхвърли иска като недопустим.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

При връчването на иска председателят на съда или ще определи ранна дата за първото заседание, или ще разпорежи провеждането на писмено предварително производство. И двете страни ще бъдат уведомени за датата на заседанието или за разпореждането за писмено предварително производство. Съдът може да нареди на страните да се явят лично по време на заседанието.

При подготовката на всяко съдебно заседание съдът може да поиска от страните да допълнят или да разяснят представените от тях документи и може да определи срокове за представяне на становища по определени въпроси, които трябва да бъдат изяснени. Съдът може да разпорежи на страните по делото или на трети страни да представят документи и вещи за проверка и може да потърси информация от официални източници. Страните трябва да бъдат информирани за всички тези разпореждания.

Последна актуализация: 25/05/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [et](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Как следва да се процедира? - Естония

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

Споровете могат да бъдат решавани както чрез съдебни, така и чрез извънсъдебни средства.

Едно от извънсъдебните средства за решаване на спорове е **помирителната процедура** (помирително производство). Помирителната процедура е извънсъдебно средство за доброволно решаване на спорове, което се осъществява от независим и безпристрастен помирител. Помирителят улеснява комуникацията между страните при намирането на решение в спора. Помирителните преговори са поверителни и помирителят няма право да води помирителната процедура по начин, който да създава впечатление, че помирителят има правомощието да взема задължителни решения. Помирителят може да бъде нотариус, адвокат или друго физическо лице, назначено от страните по спора и упълномощено да действа чрез юридическо лице (като например помирителите към помирителния орган в областта на застраховането, които действат чрез Естонската асоциация за застраховане (Eesti Kindlustusseltside Liit) и Естонското бюро за автомобилно застраховане (Eesti Liikluskindlustuse Fond)).

Помирителният орган е структура, свързана с държава или местна държавна агенция, като Комисията за авторско право (autorõõiguse komisjon). Споразумението, постигнато в резултат на помирително производство, представлява подлежащ на изпълнение акт в съответствие със сроковете и условията, определени в закона, при положение че споразумението е било обявено от съда за подлежащо на изпълнение и може да бъде представено на съдия изпълнител за принудително изпълнение. Ако помирителят е нотариус или адвокат, споразумение, отнасящо се до имуществен или до неимуществен иск — при условие че за неимуществения иск може да бъде постигнат компромис — може да бъде заверено от нотариус по искане на страните в помирителната процедура и да подлежи на незабавно принудително изпълнение. В такъв случай не е необходимо споразумението да бъде обявявано за подлежащо на изпълнение от съда. Споразумение, утвърдено от помирителен орган, е задължително за страните и не е необходимо да бъде обявявано за подлежащо на изпълнение от съда. **Арбитражът** е друг метод за алтернативно решаване на спорове. Тъй като арбитражният състав се назначава от самите страни, те могат да бъдат сигурни в знанията, опита и безпристрастността на арбитражите. Наред с това страните имат правото да избират езика на производството, приложимия закон и процедурните правила. Арбитражният състав може да бъде назначен за отделно дело (*ad hoc*) или да действа постоянно. Постоянен арбитражен състав в Естония е Арбитражният съвет към Нотариалната камара (Notarite Koja vahekohus). В Естония споровете, възникнали във връзка с трансгранична търговска дейност, често се решават в Арбитражния съд на [Естонската търговско-промишлена палата](#) (Eesti Kaubandus-Tööstuskoja (EKTК) arbitraažikohtus). Решение, постановено от постоянно действащ естонски арбитражен състав, подлежи на изпълнение, без да е необходимо да бъде обявявано за подлежащо на изпълнение от съда. Решения на други арбитражни състави, включително сформирани *ad hoc*, както и на арбитражни състави от други държави, подлежат на принудително изпълнение едва след като бъдат обявени за подлежащи на изпълнение от съда. Освен арбитража и помирението съществуват и комисии за извънсъдебно решаване на някои видове спорове.

Например трудовите спорове могат първо да бъдат отнесени пред [комисия по трудови спорове \(töövaidluskomisjon\)](#). Комисията по трудови спорове е независим орган, който решава индивидуални трудови спорове и към който могат да се обърнат както работници, така и работодатели. Решаването на трудови спорове в комисия по трудови спорове е уредено в [Закона за решаване на трудови спорове \(individualuaalse töövaidluse lahendamise seadus\)](#). За решаване на спорове пред комисия по трудови спорове не се начисляват държавни такси. Комисията по трудови спорове може да решава каквито и да са спорове, произтичащи от трудови правоотношения. При упражняване на правото да се обърнете към комисия по трудови спорове е важно да знаете, че комисията решава финансови претенции, които не надвишават 10000 евро. Претенции, надвишаващи 10

000 евро, се разглеждат от съда. В подадената до комисията по трудови спорове молба трябва да бъдат посочени обстоятелствата, свързани със спора. Например, когато се оспорва уволнение, трябва да се посочат времето и основанията за уволнението. В молбата следва да бъде описано естеството на разногласията между страните, т.е. това, което заявителят смята, че работодателят или служителят не е направил или е направил в разрез със закона. Към молбата следва да бъдат приложени доказателства в подкрепа на изложените твърдения (например трудов договор, взаимни споразумения или кореспонденция между служител и работодател и т.н.) или препратки към други доказателства или свидетели. Ако заявителят реши, че е необходимо да призове свидетел на изслушването, името и адресът на свидетеля следва да бъдат посочени в молбата. Решение на комисия по трудови спорове, което е влязло в сила, представлява акт, подлежащ на изпълнение и може да бъде представено на съдебен изпълнител за принудително изпълнение. При определени обстоятелства комисията по трудови спорове може да обяви решението си за подлежащо на незабавно изпълнение. Ако страна по спора не е съгласна с решението на комисията по трудови спорове, страната може да заведе иск пред окръжен съд (maakohus) за разглеждане на същия трудов спор, като трябва да направи това в срок от един месец от деня, следващ деня на получаване на решението. В този случай решението на комисията по трудови спорове не влиза в сила.

Претенции, произтичащи от договор между потребител и търговец, могат да бъдат решавани от [Комисията по потребителски спорове \(tarbijakaebuste komisjon\)](#). Решаването на спорове, в които участват потребители, се регламентира от [Закона за защита на потребителите \(tarbijakaitseadus\)](#). Комисията по потребителски спорове е компетентна да решава както вътрешни, така и трансгранични потребителски спорове, които произтичат от договори между потребители и търговци и са били инициирани от потребител, ако една от страните по спора е търговец, с местонахождение в Република Естония. Комисията е компетентна да решава и всякакви спорове, свързани със загуби, причинени от дефектни продукти, при условие че загубата може да бъде установена. Ако бъде установено, че загубата е била причинена, но не може да бъде изчислен точният ѝ размер, например в случай на непарична загуба или загуби, възникващи в бъдеще, размерът на обезщетението се определя от съда. Комисията не решава спорове, свързани с предоставянето на нестопански услуги от общ интерес, на образователни услуги, предлагани от юридически лица по публичното право или на здравни услуги, предоставяни от медицински специалисти на пациенти с оглед оценка, поддържане или възстановяване на тяхното здравословно състояние, включително предписването, изпълнението на медицинските предписания и предоставянето на лекарствени продукти и медицински изделия. Освен това комисията не решава спорове относно иски, свързани с причиняването на смърт, телесна повреда или увреждане на здравето, както и спорове, процедурата за чието решаване е определена в други нормативни актове. Такива спорове се решават от компетентните институции или от съдилищата (напр., освен от съдилищата, спорове, възникнали във връзка с договори за наем на жилища, могат да се решават и от комисии по наемните отношения). Всяка молба, подадена от потребител, се разглежда, а резултатът от решаването на спора ще бъде предоставен на страните в срок от 90 дни от получаването на молбата на потребителя за разглеждане. При сложни спорове този срок може да бъде удължен. Решението на Комисията по потребителски спорове трябва да бъде изпълнено в срок от 30 дни от деня на публикуването му на уебсайта на Съвета за защита на потребителите (Tarbijakaitseamet), освен ако в решението не е предвидено друго. На уебсайта на Съвета за защита на потребителите се публикува списък на търговци, които не са изпълнили решенията на комисията; решенията на комисията обаче не подлежат на принудително изпълнение, което означава, че не могат да бъдат представяни на съдебен изпълнител с такава цел. Търговец, вписан в списъка, ще бъде заличен от списъка, когато търговецът изпълни решението на комисията след вписването му в списъка или когато от вписването на търговеца в списъка са изтекли повече от 12 месеца. Ако страните по спора не са съгласни с решението на комисията и не желаят да го изпълнят, те могат да се обърнат към окръжния съд за решаване на същия спор. Търговец уведомява писмено Съвета за защита на потребителите, че решението на комисията е изпълнено или че спорът е отнесен пред окръжния съд, като приложи копие от молбата, подадена в окръжния съд. Самият Съвет за защита на потребителите може със съгласието на потребителя и като негов представител да отнесе решенията от комисията според окръжния съд за разглеждане, ако търговецът не е изпълнил решението и спорът има отношение към прилагането на закон или на друг нормативен акт, или към колективните интереси на потребителите. Спорове, възникнали във връзка с договори за наем на жилища, могат да бъдат решавани от [комисии по наемните отношения](#). Решаването на спорове за наем е уредено в [Закона за решаване на спорове за наем \(üürivaidluse lahendamise seadus\)](#). Комисии по наемните отношения не решават спорове с цена на иска, надхвърляща 3,200 евро. Комисия по наемните отношения може да бъде създавана от органите за местно самоуправление и тя следва да решава спорове за наем, възникващи на тяхна територия. В Естония комисия по наемните отношения е създадена само в Талин. В молбата до комисията по наемните отношения трябва да бъде описано искането на заявителя и фактите, на които то се основава, а към нея трябва да бъдат приложени договорът за наем, доказателства в подкрепа на изложените в молбата твърдения, както и други документи, имащи отношение към спора. Решение на комисия по наемните отношения, което е влязло в сила, представлява акт, подлежащ на изпълнение, и може да бъде представено на съдебен изпълнител за принудително изпълнение. Ако страна по спора не е съгласна с решението на комисията по наемните отношения, страната може да отнесе същия спор пред окръжен съд в срок от 20 дни от деня, следващ деня на получаване на решението на комисията. В този случай решението на комисията по наемните отношения не влиза в сила. Решаването на спорове от горепосочените комисии не представлява задължително досъдебно производство, т.е. ако страните не желаят или не могат да решат спора с извънсъдебни средства, те могат да отнесат иска си пред съд. Един и същ иск не може да се разглежда едновременно и от съда, и от компетентната извънсъдебна комисия.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Частноправните отношения се ръководят от принципа на свободната воля, което означава, че кредиторът е свободен да реши кога да предяви вземането си спрямо длъжник. В интерес на правната яснота и стабилността на закона обаче длъжникът може да се позове на давностен срок, ако кредиторът не е предявил вземането си в определен период от време. Съдът или друг орган за решаване на спорове прилага давностен срок само по искане на задълженото лице. Следователно вземането на кредитора не отпада след изтичане на давностния срок. Ако обаче искът е погасен по давност и задълженото лице се позове на давностен срок, съдът нито разглежда иска, нито се произнася по същество по него.

Давностният срок за претенции, произтичащи от сделки, е три години.

Давностният срок за претенции, произтичащи от сделки, се увеличава на десет години, ако задълженото лице умишлено не е изпълнило задълженията си.

Давностният срок за претенции, свързани с прехвърляне на недвижимо имущество, налагане на тежести върху недвижимо имущество с учредяване на вещни права върху него, прехвърляне или прекратяване на вещно право, или изменение на съдържанието на вещно право, е десет години.

Законоустановеният давностен срок за предявяване на вземания е десет години от падежа на вземането, освен ако в закона не е предвидено друго.

Давностният срок за претенции, свързани с незаконно причинена вреда, е три години от момента, в който правоимащото лице е узнало или е трябвало да узнае за вредата и за лицето, което е длъжно да обезщети вредата.

Давностният срок за претенции, свързани с неоснователно обогатяване, е три години от момента, в който правоимащото лице е узнало или е трябвало да узнае за неоснователното обогатяване, предмет на претенцията.

Давностният срок за претенции, свързани с регулярни задължения — с изключение на искове за изпълнение на задължения за издръжка на деца — е три години за всяко отделно задължение, независимо от правното основание на иска.

Давностният срок за искове за изпълнение на задължения за издръжка на деца е десет години за всяко отделно задължение.

Давностният срок за предявяване на вземания, свързани с претенции за възстановяване на имущество, произтичащи от право на собственост, или с претенции по семейното или наследственото право, е 30 години от падежа на вземането, освен ако в закона не е предвидено друго.

За реституционни искове, произтичащи от право на собственост срещу незаконен владелец, няма давностен срок.

За предявяването пред съд на някои искове, произтичащи от трудови правоотношения, има давностен срок. Например, срокът за подаване на иск до комисия по трудови спорове или до съда за признаване на права, произтичащи от трудови правоотношения и за защита на нарушени права, е четири месеца. Иск пред съда или молба до комисия по трудови спорове за отмяна на прекратяването на трудов договор може могат да бъдат подадени в срок от 30 календарни дни от получаване на уведомлението за прекратяване на уведомлението за прекратяване; в срок от 30 календарни дни от получаване на уведомлението за прекратяване работникът или служителът може се обърне към съда или комисия по трудови спорове, за да оспори прекратяването като противоречащо на принципа на добросъвестността, освен ако работодателят не е прекратил договора поради нарушение на трудовия договор от страна на служителя; срокът за предявяване на иск за неизплатени трудови възнаграждения е три години.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Обстоятелствата, при които дадено дело може да бъде разгледано от естонски съд, се определят от разпоредбите относно международната подсъдност. Едно дело е подсъдно на естонски съд, ако подлежи на разглеждане в естонски съд съгласно разпоредбите относно неговата компетентност и юрисдикция или въз основа на договореност относно подсъдността, освен ако в закон или международно споразумение не е предвидено друго. Международната подсъдност не е изключителна подсъдност, освен ако в закон или международно споразумение не е предвидено друго. Разпоредбите на естонския [Граждански процесуален кодекс \(tsiviilkohtumenetluse seadustik\)](#) по отношение на международната подсъдност се прилагат само ако този въпрос не е уреден по друг начин с международно споразумение или от следните регламенти на Европейския съюз:

- 1) Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела;
- 2) Регламент (ЕО) № 2201/2003 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000;
- 3) Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка;
- 4) Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство;
- 5) Регламент (ЕС) № 655/2014 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на процедура за европейска заповед за заповор на банкови сметки с цел улесняване на трансграничното събиране на вземания по граждански и търговски дела.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Съдът, в който може да бъде предявен иск срещу дадено лице и където могат да се извършват други процесуални действия по отношение на дадено лице, е определен по **обща компетентност**, освен ако законът не предвижда искът да бъде заведен или действието да бъде извършено в друг съд.

Незадължителната компетентност указва съда, в който може да бъде предявен иск срещу дадено лице и където могат да се извършват други процесуални действия по отношение на дадено лице, освен по обща компетентност.

Изключителната компетентност указва единствения съд, пред който може да бъде заведено гражданско дело. Компетентността по охранителни производства е изключителна, освен ако в закона не е предвидено друго.

Искове срещу физически лица се завеждат по **обща компетентност** пред съда по местоживее на лицето, а срещу юридически лица — пред съда, в чийто район се намира седалището на юридическото лице. Ако местоживееето на физическото лице не е известно, искът срещу него може да бъде заведен пред съда, в чийто район се намира последният известен адрес на лицето.

Ако съгласно общите разпоредби дадено дело не попада в компетентността на естонски съд или компетентността не може да бъде установена и ако в международно споразумение или в закон не е посочено друго, по делото се произнася окръжният съд на Харю (Harju Maakohus), в случай че:

по силата на международно споразумение делото трябва да бъде гледано в Република Естония;

ищецът е гражданин на Република Естония или пребивава в Естония и ищецът няма възможност да защити правата си в чужда държава или от ищеца не може да се очаква да направи това;

делото засяга Естония в значителна степен по друга причина и ищецът няма възможност да защити правата си в чужда държава или от ищеца не може да се очаква да направи това;

Окръжният съд на Харю също така ще разгледа и дело ако делото попада под юрисдикцията на естонски съд, но не е възможно да се определи кой естонски съд е компетентен по случая. Това се отнася и за случаите, в които юрисдикцията на Естония е била договорена, но не е уточнено кой съд е компетентен.

Искове с посочения по-долу предмет се завеждат по **изключителна (задължителна) компетентност** пред съда, в чийто район се намира съответното недвижимо имущество:

иск за признаване на право на собственост, ограничено вещно право или друга тежест върху недвижимо имущество, иск за признаване на липсата на такива права или тежести или иск, свързан с други права върху недвижимо имущество;

определяне на границите или разделяне на недвижимо имущество;

защита на правото на владение върху недвижимо имущество;

иск за вещни права, произтичащи от собствеността върху апартамент;

иск, свързан с принудително изпълнение по отношение на недвижимо имущество;

иск, произтичащ от договор за наем или търговски лизинг на недвижимо имущество или друг договор за ползване на недвижимо имущество по закона за задълженията, или от действителността на такива договори.

Искове, свързани със сервитут, тежести или право на преференциално изкупуване по отношение на недвижимо имущество, се завеждат пред съда, под юрисдикцията на който се намира имотът.

Искове за отмяна на неравноправно условие в стандартен договор или за прекратяване и оттегляне на препоръчана договорна клауза от лицето, което е препоръчало нейното прилагане, се завеждат по изключителна (задължителна) компетентност пред съда, в чийто район се намира

мястото на стопанска дейност на ответника или при липса на такова — пред съда по местоживеене или седалище на ответника. Ако мястото на стопанска дейност, местожителството или седалището на ответника не е в Естония, искът следва да бъде заведен в съда, под чиято териториална юрисдикция биха били приложени стандартните условия.

Иск на юридическо лице за отмяна или обявяване на нищожността на решение на орган се завежда по изключителна компетентност пред съда, в чийто район се намира седалището на юридическото лице.

Брачно дело може да бъде разгледано естонски съд, ако:

поне един от съпрузите е гражданин на Република Естония или е бил гражданин по време на сключване на брака;

и двамата съпрузи имат местожителство в Естония;

един от съпрузите има местожителство в Естония, освен в случаите, когато решението, което ще бъде постановено, категорично не би било признато в държавата, чийто гражданин е другият съпруг.

Искове по брачни дела, подлежащи на разглеждане в естонски съд, се завеждат по изключителна компетентност пред съда, в чийто район се намира общото жилище на съпрузите, а при липса на такова — пред съда по местоживеене на ответника. Ако местопребиваването на ответника не е в Естония, искът се завежда пред съда по местоживеене на общото непълнолетно дете на страните, а при липса на общо непълнолетно дете — пред съда по местоживеене на ищеца.

Ако е установено попечителство върху имуществото на отсъстващо лице или е назначен настойник на лице с ограничена активна дееспособност, или ако на дадено лице е наложено наказание лишаване от свобода, иск за развод срещу такова лице също може да бъде заведен пред съда по местоживеене на ищеца.

Дело за установяване на родство може да бъде разгледано от естонски съд, ако поне една от страните е гражданин на Република Естония или поне една от страните има местожителство в Естония. Иск за установяване на родство, подлежащ на разглеждане пред естонски съд, се завежда по изключителна компетентност пред съда по местоживеене на детето. Ако местопребиваването на детето не е в Естония, искът се завежда пред съда по местоживеене на ответника. Ако местопребиваването на ответника не е в Естония, искът се завежда пред съда по местоживеене на ищеца. Същото важи и за исковете на издръжка.

Иск срещу физическо лице, свързан с претенции върху имущество, може да бъде заведен **по незадължителна компетентност** и пред съда по местопребиваване на лицето, ако то пребивава на това място за по-дълъг период от време поради трудово или служебно правоотношение, образование или друга подобна причина. Иск, свързан с икономическата или професионалната дейност на ответника, може да бъде заведен и пред съда, в чийто район се намира мястото на стопанска дейност на лицето.

Юридическо лице, основано на членство, включително дружество, или член, съдружник или акционер в него, може по незадължителна компетентност да заведе иск, възникнал във връзка с такова членство или дялово участие, срещу член, съдружник или акционер на юридическото лице също и пред съда, в чийто район се намира седалището на юридическото лице.

Ако местопребиваването или седалището на дадено лице се намира в чужда държава, иск срещу такова лице, свързан с претенции върху имущество, може да бъде заведен по незадължителна компетентност и пред съда, в чийто район се намират активите, свързани с иска, или пред съда, в чийто район се намират други активи на лицето. Ако активът е вписан в публичен регистър, искът може да бъде заведен пред съда по местонахождение на регистъра, в който е вписан активът. Ако се предявяват претенции към актив съгласно закона за задълженията, искът може да бъде заведен пред съда по местоживеене или седалище на длъжника. Ако искът е обезпечен с вещ, искът може да бъде заведен и пред съда, в чийто район се намира вещта.

Иск за събиране на вземане, обезпечено с ипотека или свързано с тежест върху имущество, или друг подобен иск, отнасящ се до вземане от такъв характер, може да бъде заведен и пред съда, в чийто район се намира недвижимото имущество, при условие че длъжникът е собственик на регистрирания недвижим имот, който е обезпечен с ипотека или върху който са наложени тежести.

Иск срещу собственик на апартамент, произтичащ от правоотношение, свързано със собствеността на апартамента, може да бъде заведен по незадължителна компетентност и пред съда, в чийто район се намира съответният апартамент.

Иск, произтичащ от договор, или иск за обявяване на договор за недействителен, може да бъде заведен по незадължителна компетентност и пред съда, в чийто район се изпълнява съответното договорно задължение.

Иск на потребител, произтичащ от договор или правоотношение, посочени в раздели 35, 46 или 52, в член 208, параграф 4, в раздели 379 или 402, в член 635, параграф 4 или в раздели 709, 734 или 866 от [Закона за задълженията \(võlaõigusseadus\)](#), или иск, произтичащ от друг договор, сключен с предприятие със седалище или място на стопанска дейност в Естония, може да бъде заведен по незадължителна компетентност и пред съда по местожителството на потребителя. Това не се отнася за искове, произтичащи от договори за превоз.

Титуляр или бенефициент по застрахователна полица, или друго лице, което има право да изисква изпълнение от застрахователя въз основа на застрахователен договор, може по незадължителна компетентност да заведе иск срещу застрахователя, произтичащ от застрахователния договор, и пред съда по местоживеене или седалище на лицето.

В случай на застраховка за отговорност или застраховка на сграда, недвижимо или движимо имущество, заедно със сграда или недвижим имот, иск срещу застрахователя може по незадължителна компетентност да бъде заведен и пред съда, в чийто район е извършено деянието или е настъпило събитието, станало причина за щетите, или където са нанесени щетите.

Иск на служител, произтичащ от трудовия му договор, може по незадължителна компетентност да бъде заведен и пред съда по местоживеене или месторабота на служителя.

Иск за обезщетение за причинени щети може по незадължителна компетентност да бъде заведен и пред съда, в чийто район е извършено деянието или е настъпило събитието, станало причина за щетите, или където са нанесени щетите.

Иск за установяване на право на наследство, иск на правоприемник срещу владелеца на наследството, иск, произтичащ от завещание или договор за правоприемство, или иск за задължителна делба или за разделяне на наследство може по незадължителна компетентност да бъде заведен и пред съда, в чийто район е пребивавал починалият към момента на смъртта си. Ако починалият е бил гражданин на Република Естония, но към момента на смъртта си не е пребивавал в Естония, искът може да бъде заведен и пред съда, в чийто район се намира последният известен адрес на починалия в Естония. Ако починалият не е пребивавал в Естония, искът може да бъде заведен в окръжния съд на Харю.

Иск срещу няколко ответници може да бъде заведен в съда по местоживеене или седалище на един от съответниците по избор на ищеца.

Ако срещу един ответник могат да бъдат заведени няколко дела въз основа на едни и същи обстоятелства, всички искове могат да бъдат предявени пред съда, пред който могат да бъдат предявени един или няколко от исковете, основаващи се на същия факт.

Насрещен иск може да бъде предявен пред съда, пред който е предявен първоначалният иск, при условие че насрещният иск не попада в изключителната компетентност на друг съд. Това важи и когато в съответствие с общи разпоредби насрещният иск трябва да бъде заведен пред съд на чужда държава.

Иск от трето лице със самостоятелна претенция може да бъде заведен пред съда, който разглежда основния иск.

Иск, свързан с производство по несъстоятелност или с масата на несъстоятелността, предявен срещу лице, обявено в несъстоятелност, синдик или член на комисия по несъстоятелността, включително иск за изключване на имущество от масата на несъстоятелността, може да бъде заведен и пред съда, обявил несъстоятелността. Иск за потвърждаване на вземане може да бъде заведен и пред съда, обявил несъстоятелността. Лице, обявено в несъстоятелност, може да заведе иск относно масата на несъстоятелността, включително иск за възстановяване, пред съда, обявил несъстоятелността.

Ако даден иск бъде заведен пред съд, различен от съда с обща компетентност по отношение на ответника, това трябва да бъде обосновано пред съда.

Ако едно дело попада едновременно под юрисдикцията на няколко естонски съдилища, ищецът има право да избере съда, пред който да заведе иска. В този случай делото се разглежда от съда, който първи е получил иска.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

В Естония компетентността не се определя от характера на делото или от сумата, за която става въпрос.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Освен ако в закона не е предвидено друго, страните (ищец, ответник, трета страна) могат да участват в производството лично или чрез представител, който е процесуално дееспособен в гражданското производство. Личното участие не лишава страна в производството от правото ѝ да има представител или съветник по делото.

Процесуална дееспособност в гражданското производство е способността на дадено лице да упражнява лично процесуалните си права и да изпълнява процесуалните си задължения в гражданското съдопроизводство. Лице, навършило най-малко 18 години, се ползва с пълна дееспособност. Лицата с ограничена дееспособност не са процесуално дееспособни в гражданското производство, освен ако не са пълнолетни и ограничението на тяхната дееспособност не е свързано с упражняването на процесуални права или с изпълнението на процесуални задължения в дадено гражданско производство. Непълнолетно лице, навършило 15 години, има право да участва в производството заедно със законния си представител.

Договорен представител в съда може да бъде адвокат или всяко друго лице, което е придобило най-малко държавно призната магистърска степен в областта на правото, еквивалентна квалификация по смисъла на член 28, параграф 22 от [Закон за образованието на Република Естония \(Eesti Vabariigi haridusseadus\)](#) или съответстваща чуждестранна квалификация.

Юридическо лице се представлява в съда от член на неговия управителен съвет или на орган, изпълняващ функциите на управителен съвет (законен представител), освен ако в закона или в устава на юридическото лице не е предвидено съвместно право на представителство. Членът на управителния съвет може да делегира процесуалното представителство в съда на договорен представител. Наличието на такъв представител не възпрепятства участието на законния представител, т.е. на члена на управителния съвет на юридическото лице, в производството.

Когато законът го изисква, съдът назначава представител на определени лица.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

В исковата молба трябва да бъде посочено името на съда, до който тя е адресирана. Искова молба може да бъде подадена и по електронен път чрез портала, достъпен на адрес <https://www.e-toimik.ee/>, в който се влиза с номера на личната карта. Искова молба може да бъде подадена в електронен вид [по факс](#) или като бъде изпратена на адреса на електронна поща, определен за тази цел. Когато исковата молба се представя лично, тя трябва да бъде внесена в деловодството на съответния съд.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Производствата и деловодствата в съдилищата се водят на естонски език. Исковата молба трябва да бъде изготвена на естонски език и подадена в писмена форма. Подадената в съда искова молба трябва да бъде подписана; тя може да бъде подадена и по електронен път чрез портала, достъпен на адрес <https://www.e-toimik.ee/>, в който се влиза с номера на личната карта, или да бъде изпратена по електронна поща и подписана с електронен подпис. Искова молба може да бъде изпратена по факс или по електронна поща във формат без електронен подпис само ако подписаната искова молба ще бъде внесена в съда възможно най-скоро.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Не съществува стандартен формуляр за иски молби. В исковата молба трябва да бъде посочено следното:

имената, адресите и данни за контакт на участниците в производството и на евентуални техни представители;

името на съда;

ясно изразената претенция на ищеца (предмет на искам);

фактическите обстоятелства, които представляват основанието на искам (основание на искам);

доказателства в подкрепа на обстоятелствата, представляващи основанието на искам, и конкретно позоваване на фактите, които ищецът искам да докаже с всяко доказателство;

дали ищецът е съгласен делото да бъде разгледано в рамките на производство по документи, или искам то да бъде гледано в съдебно заседание; цената на искам, освен ако искът не е за заплащане на определена парична сума;

списък на приложенията към исковата молба;

подпис или за документ, предаден по електронен път — електронен подпис на участника в производството или на негов представител.

Ако ищецът желае искът да бъде разгледан в рамките на производство по документи, той трябва да посочи това в искам.

Ако ищецът се представлява в производството от трета страна, личните данни на представителя също трябва да бъдат посочени в искам. Ако ищецът желае да бъде подпомогнат в производството от устен или писмен преводач, той трябва да посочи това в исковата молба и да уточни, ако е възможно, данните на преводача.

Ако даден иск бъде заведен пред съд, различен от съда с обща компетентност по отношение на ответника, това трябва да бъде обосновано пред съда.

В допълнение към посочената по-горе информация, в искова молба по дело за развод трябва да бъдат посочени също имената и датите на раждане на всички общи непълнолетни деца на съпрузите, лицето, което издържа и отглежда децата, лицето, с което живеят децата, както и предложение относно родителските права и възпитанието на децата след развода.

Ако ищецът или ответникът е юридическо лице, вписано в публичен регистър, към искам трябва да бъде приложено препис от регистрационната карта, извлечение от регистъра или удостоверение за регистрация, освен ако съдът не е в състояние самостоятелно да провери тази информация в регистъра. За други юридически лица трябва да бъдат представени други доказателства относно съществуването и правоспособността на юридическото лице.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

За разглеждане на искане, жалба или молба се начислява държавна такса. Размерът на държавните такси зависи от цената на гражданския иск (вж. [приложение 1](#) към [Закона за държавните такси \(riigilõivuseadus\)](#)) или се определя като фиксирана сума в зависимост от вида на иска. Не се начислява държавна такса за разглеждане на молба за правна помощ, на иск за трудово възнаграждение или за издръжка, както и в други случаи, предвидени в Закона за държавните такси.

Държавната такса се внася, преди да бъде поискано от съда да предприеме определено действие. Ако не бъде платена дължимата държавна такса, исковата молба не се изпраща на ответника и не се извършват други процедури, произтичащи от действията, за които се начислява държавна такса. Ако държавната такса не бъде платена изцяло, съдът дава на ищеца срок, в рамките на който да плати пълната сума. Ако държавната такса не бъде платена до определената дата, исковата молба не се приема за разглеждане. Ако размерът на платената държавна такса по иск, допуснат за разглеждане, е по-малък от предвидения в закона, съдът изисква да бъде платена държавна такса в предвидения от закона размер. Ако ищецът не плати държавната такса до определената от съда дата, съдът няма да разгледа иска в посочения размер.

При плащане на държавна такса действието, за което се внася таксата, трябва да бъде посочено в платежния документ. Ако държавната такса се внася за друго лице, неговото име също трябва да бъде посочено. Ако след подаване на искова молба съдът поиска да бъде платена допълнителна държавна такса, и определеният от съда номер на делото трябва да бъде посочен при внасянето на държавната такса чрез кредитна институция.

Необходимите и разумни разходи за договорен представител обикновено се присъждат на страната, срещу която е постановено съдебното решение. За да бъде присъдено възстановяване на разходите за договорен представител, не е необходимо да бъдат представени доказателства за плащането на тези разходи; фактура, издадена за предоставените правни услуги, е достатъчно доказателство, за да бъдат възстановени разходите. В Гражданския процесуален кодекс не е предвидено плащането на договорен представител да се извършва преди определяне и присъждане на разходите по производството от съда; това следва да бъде договорено между доставчика на правни услуги и лицето, което ще бъде представлявано по договора за правни услуги.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Правна помощ се предоставя на участник в съдебно производство, който е физическо лице и към момента на подаване на заявлението за правна помощ пребивава в Република Естония или в друга държава – членка на ЕС, или е гражданин на Република Естония или на друга държава – членка на ЕС. Местопребиваването се определя въз основа на член 62 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета. Правна помощ на други физически лица, участващи в съдебно производство, се предоставя само ако това произтича от международно споразумение.

Правна помощ се предоставя на лице, което я поиска, ако:

лицето, което иска правна помощ, не е в състояние да плати процесуалните разходи поради финансовото си положение или може да ги плати само на вноски и

има достатъчни основания да се смята, че предполагаемото производство ще бъде успешно.

Предполага се, че производството ще бъде успешно, ако в исковата молба, във връзка с която се иска правна помощ, основанията на иска са изложени по убедителен начин от гледна точка на закона и молбата е подкрепена с факти. При оценяване на шансовете за успешно участие на лицето в производството се взема под внимание и значението на делото за лицето, искащо правна помощ.

Правна помощ не се предоставя на физическо лице, ако:

1) процесуалните разходи не се очаква да надвишат два пъти средния месечен доход на лицето, поискало правна помощ, изчислен въз основа на средния месечен доход за последните четири месеца преди подаване на заявлението, намален с данъците и задължителните осигурителни вноски, както и със суми, предвидени за изпълнение на задължения за издръжка, произтичащи от закона, и с разумни разходи за жилище и транспорт;

2) лицето, което иска правна помощ, е в състояние да покрие процесуалните разходи със съществуващи активи, които могат да бъдат продадени без големи затруднения и срещу които може да се предяви иск за плащане съгласно закона.

По отношение на юридическите лица, само сдруженията или фондациите с нестопанска цел, вписани в регистъра на сдруженията или фондациите с нестопанска цел, които се ползват от данъчни облекчения при подоходното облагане, или еквивалентни на тях сдружения или фондации с нестопанска цел, чието седалище се намира в Естония или в друга държава – членка на ЕС, имат право да подадат молба за правна помощ за постигане на целите си, при условие че докажат, че искат правна помощ в областта на околната среда или защитата на потребителите или в друга сфера от значим обществен интерес, за да предотвратят евентуално увреждане на защитени по закон права на голям брой хора и при условие, че може да се допусне, че не са в състояние да покрият съответните разходи със свои активи или да ги платят частично или на вноски. Правната помощ, за която могат да кандидатстват други естонски юридически лица по частното право, се изразява в пълно или частично освобождаване от плащането на държавна такса при обжалване. Други чуждестранни юридически лица получават правна помощ само въз основа на международно споразумение.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Даден иск се счита за предявен в момента, в който бъде заведен в съда. Това важи само ако искът е връчен на ответника на по-късна дата. Ако съдът откаже да приеме исковата молба за разглеждане, той не я връчва на ответника. Ако исковата молба отговаря на законовите изисквания, съдът се произнася с определение и я допуска за разглеждане. Ако исковата молба не отговаря на изискванията, съдът дава на ищеца срок, в който да я коригира. Съдът се произнася в разумен срок относно допускането или отхвърлянето на искова молба, както и относно даване на разумен срок за внасяне на корекции. Съдът уведомява ищеца за допускането на исковата молба за разглеждане.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Съдът уведомява участника за хода на производството с административни определения. В административното определение, с което съдът уведомява ответника, че исковата му молба е допусната за разглеждане, се определя и срок за отговор на ответника.

Последна актуализация: 02/10/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

[Как следва да се процедира? - Ирландия](#)

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Хората се обръщат към съда обикновено след като другите опити за уреждане на спора са били безуспешни. Алтернатива на обръщането към съда е използването на процедури за алтернативно разрешаване на спорове. (Вижте темата „Алтернативно разрешаване на спорове“).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за завеждане на дело са различни и зависят от конкретния казус. Въпросът за сроковете може да бъде разяснен от юридически съветник или в [бюро за информация на гражданите](#) във връзка с достъпа до правосъдие.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вижте темата „[Компетентност на съдилищата](#)“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

По отношение на по-нисшестоящите съдилища (т.е. районните и окръжните съдилища) трябва да се обърнете към съда, в чийто район ответникът или един от ответниците обичайно пребивава или упражнява своята професия, стопанска дейност или занятие. В повечето случаи това е районният или окръжният съд по мястото, в което според ищеца е сключен договора; за деликтните искове — мястото, в което според ищеца е извършено деликтното действие; за семейните производства — мястото, където живее ищецът и за производствата, отнасящи се до ползването или собствеността на недвижим имот — мястото, където се намират помещения или земи, обект на иска.

За повече информация относно съдебната компетентност вижте темата „[Компетентност на съдилищата](#)“.

Уебсайтът на ирландската [Служба на съдилищата](#) обяснява устройството на системата от съдилища. Службата също така издава брошура, озаглавена „Explaining the Courts“ („Разясняване на работата на съдилищата“), която е предназначена за информиране на обществеността. Повече информация за системата от съдилища може да се получи също така от [Съвета за информиране на гражданите](#).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Съдът, пред който следва да се предявя искам, се определя от характера на искам (облигационен, деликтен и т.н.) и неговата стойност.

За повече информация вижте темата „[Компетентност на съдилищата](#)“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Невинаги е необходимо да използвате посредник, това може да решите вие в зависимост от сложността на вашия казус. Ако решите да използвате посредник, той трябва да е адвокат (solicitor). [Дружеството на юристите](#) е органът, който акредитира адвокати и управлява адвокатската колегия.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Искът трябва да бъде подаден в съответното бюро на Службата на съдилищата в зависимост от размера на претендираното от вас обезщетение (за повече информация вижте темата „[Компетентност на съдилищата](#)“). Службата на съдилищата има бюра в цялата страна, справка за адреса и работното време на всяко бюро може да направите в уебсайта на [Службата на съдилищата](#).

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Искът в Ирландия може да бъде подаден на английски или на ирландски език. Искът трябва да бъде изготвен по специален формуляр, зависещ от институцията, която сезирате. Не може да изпратите искам по факс или по електронна поща, а трябва да го внесете лично в съответното бюро на Службата на съдилищата. Искът не може да бъде предявен устно.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Има специални формуляри за предявяване на искове, повече от които могат да бъдат изтеглени от уебсайта на [Службата на съдилищата](#), а останалите се съдържат в [Правилника на съдилищата](#). В тези формуляри е посочено кои елементи трябва да бъдат включени в досието. Може да поискате някои указания от служителите в Службата на съдилищата, но те ще ви дадат само процесуална информация, тъй като нямат право да дават съвети по естеството на искам или да препоръчват как да го придвижите.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Съдебни такси се заплащат за почти всички видове искове. Таксата се заплаща при подаването на искам в съответното бюро на Службата на съдилищата. Подробна информация за различните видове такси може да получите от уебсайта на [Службата на съдилищата](#). Адвокатският хонорар, в случай че използвате услугите на адвокат, не е включен в съдебната такса и не се регламентира от Службата на съдилищата. При поискване адвокатът ще ви съобщи предварително размера на хонорара си и кога този хонорар следва да бъде платен.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Вижте темата „[Правна помощ](#)“.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Искът се смята за официално предявен, когато бюрото на Службата на съдилищата издаде „Уведомление за подаден иск“. В зависимост от сезираната институция, уведомлението може да бъде издадено едва след връчването му на другата страна. В съда за искове с малък материален интерес, регистратурата на съда ще изпрати искам ви на другата страна. В другите съдилища вие трябва да връчите искам си самостоятелно или да възложите на посредник да го връчи от ваше име. Това може да разберете в бюрото на Службата на съдилищата, където сте решили да подадете искам. Служителите в бюрото ще ви уведомят, ако не сте изпълнили всички процесуални условия, но само съдията може да реши дали вашата искова молба отговаря на изискванията.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Сроковете са определени в [Правилника](#) на всеки съд и информация за тях може да получите в бюрото на Службата на съдилищата, където подавате исковата молба.

Последна актуализация: 08/04/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „[Правна информация](#)“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Гърция

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Понякога е уместно да използвате „алтернативни способи за разрешаване на спорове“. Вижте съответната тема.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Има различни давностни срокове за предявяване на искове и тези срокове зависят от характера на казуса. Подробна информация относно крайните срокове за предявяване на искове може да бъде предоставена от юридически съветник или от служба за информиране на гражданите.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. „Компетентност на съдилищата“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. „Компетентност на съдилищата — Гърция“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. „Компетентност на съдилищата — Гърция“.

Процедура за предявяване на иск:

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Искът задължително се предявява от адвокат, с изключение на следните случаи: 1) дела, завеждани в районен граждански съд (*Irinodikio*), 2) обезпечителни мерки, 3) предотвратяване на непосредствена опасност (член 94, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс) и 4) производства по трудови правоотношения пред едноличните първоинстанционни съдилища (*Monomelos Protodikio*) или пред районните граждански съдилища (член 665, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс). Като общо правило, следователно, трябва да участва процесуален представител. Има някои видове производства, като например за обезпечителни мерки, спорове с малък материален интерес, трудови спорове и други, в които засегнатото лице може да участва от свое име.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Молбата за иницииране на производство се подава в регистратурата на компетентния съд. За изготвянето на исквата молба засегнатото лице следва да се обърне към адвокат, който ще внесе исквата молба в регистратурата на компетентния съд.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

а) молбата задължително се изготвя на гръцки език;

б) като общо правило, молбата се внася в писмена форма. Тя може да бъде отправена устно пред районния граждански съд, ако в мястото, където е седалището на съда, няма назначени адвокати или местни нелицензирани юридически съветници (*dikolavoi*). В този случай се изготвя протокол (членове 111, 115 и 215, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс); и

в) молбата може също така да бъде внесена по електронен път, ако е подписана с квалифициран електронен подпис (член 117, параграф 2 и член 119, параграф 4 от Гражданския процесуален кодекс; Президентски декрет 25/2012).

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исквата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Не са установени специални формуляри за завеждане на искове. Досието включва исквата молба, когато такава молба се изисква (тя не е задължителна за районните граждански съдилища и за обезпечителни мерки) и писмените доказателства, ако такива доказателства са представени от страните по делото.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исквата молба?

Заплащат се следните съдебни такси: страната по делото следва да заплати съответните разходи и такси. Така например при подаването на искам ищецът заплаща гербова такса, съдебна гербова такса и вноски в различните фондове (като Адвокатския фонд (TN), Социалния фонд на адвокатите в Атина (TPDA) и др.). Сроктът и начинът на плащане на адвокатския хонорар се договарят със съответната страна по делото.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Да, можете при условията на членове 194—204 от Гражданския процесуален кодекс (когато засегнатото лице не може да заплати съдебните разходи, без това да навреди на неговата издръжка или издръжката на семейството му). Изискват се следните документи: 1) удостоверение от кмета или председателя на общината по местоживеенето на ищеца за неговото професионално, финансово и семейно състояние и 2) удостоверение от началника на данъчната служба по местоживеенето на ищеца, съдържащо данни за това дали през последните три години лицето е подавало данъчна декларация за данък върху доходите или за други преки данъци, както и потвърждение за верността на данъчната декларация.

Следващи стъпки във връзка с искам:

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Искът се счита за предявен с внасянето на исквата молба в регистратурата на съда, до който е адресирана и след връчването на копие от молбата на ответника (член 215 от Гражданския процесуален кодекс). Изготвянето и внасянето на протокол представлява потвърждение за предявяването на искам. След внасянето на исквата молба в компетентния съд се изготвя акт за внасяне и се определя датата на съдебното заседание, с което на ищеца се предоставят данните във връзка с внасянето.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Датата на съдебното заседание се определя от регистратурата на компетентния съд, като страната по делото се призовава на всяко следващо заседание на съда и се уведомява за всяко действие, извършено в хода на производството. Всяка от страните може да поиска ускоряване на производството. Указания се дават също така от упълномощения адвокат.

На последно място, независимо от разглеждания въпрос, присъствието на адвокат е задължително във второинстанционния съд, т.е. апелативния съд, дори когато участието на процесуален представител не е задължително в посочените по-горе производства пред първоинстанционния съд (въпрос № 1). Същото естествено се отнася за производствата пред Върховния съд на Гърция и пред Наказателния съд (*Arios Pagos*).

Последна актуализация: 23/04/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази

страница [es](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която

търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Как следва да се процедира? - Испания

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

Споровете могат да се решават, без да се стига до съд, чрез медиация — вж. „Медиация в държавите членки — Испания“.

Страните могат също така да поискат медиация след започването на съдебното производство.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете са различни и зависят от естеството на казуса. Въпросът за преклузивните или давностните срокове е юридически сложен, затова е най-добре да се консултирате с адвокат или с правен център, който предоставя информация за достъпа до правосъдие.

Като общо правило, само ориентировъчно:

- давностният срок за предявяване на вземания по договорни задължения е пет години.
- давностният срок за предявяване на вреди, възникнали от извъндоговорна отговорност, е една година.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

Ако сте избрали да разрешите спора по съдебен път, трябва да се обърнете към съд в тази държава членка.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вижте правилата за компетентността на страницата „Компетентност“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вижте правилата за компетентността на страницата „Компетентност“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Като общо правило, за да се обърнете към съд в Испания, трябва да наемете:

- съдебен процесуален представител (*procurador*), и
- адвокат, който ще действа от Ваше име в съда.

Не е необходимо да наемате посочените по-горе правни специалисти в следните случаи:

Когато претендираната от Вас сума е до 2 000 евро.

Когато подавате молба за специалната ускорена процедура, известна като „процедура за заповед за плащане“ (*monitorio*), при условие че представите документи, доказващи задължението. В тези случаи размерът на претендираната сума не е ограничен.

Когато искате спешни мерки преди започването на производство. Това се отнася за обезпечителните мерки във връзка с производствата за унищожаване на брака, законна раздяла или развод. Целта на тези мерки е да бъдат обезпечени най-неотложните лични и финансови потребности на съпрузите и техните деца, когато единият от съпрузите възнамерява да започне производство за унищожаване на брака, раздяла или развод (намесата на тези специалисти ще бъде необходима за всички последващи писмени документи и действия).

7 Към кого точно да се обърне, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Молбите се подават в регистратурата на съда, компетентен за съответното място. Молбите се обработва от:

- секретаря на съда, отговарящ за регистратурата и за общите обслужващи дейности; или
- служител на регистратурата, който е определен от секретаря и извършва дейността си под надзор от секретаря и на отговорност на секретаря.

Секретарите на съдилищата и определените от тях служители са единствените, които могат да потвърдят датата и часа на подаването на искове, на документи за образуване на производства и на всички други документи, за които са установени задължителни срокове.

Граждански и търговски искове не могат да бъдат подавани до други публични органи, включително до дежурния съд.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

В съдебните производства по принцип задължителен е испанският език. В автономните области, които имат собствен език (Каталония, Валенсия, Балеарските острови, Галисия и Страната на баските), може да се използва и този език.

Всеки участник в производството трябва да използва испански език или езика на автономната област, в която се провежда производството. Това се отнася както за писмените документи, така и за устните производства. Ако някое от лицата не разбира езика на автономната област, съдът назначава преводач, който извършва устен превод на испански език. Преводач се назначава в случаите, които са определени със закон, или по искане на лице, което твърди, че е нарушено правото му на справедлив съдебен процес. Ако лице, което не е страна в производството, представя доказателства на друг език поради това, че не владее испански език или езика на автономната област, страната, която представя тези доказателства, е длъжна да осигури преводач.

Производството във всички случаи започва писмено с документ, наречен „искова молба“ (*demanda*), която може да бъде опростена, когато сумата по спора не надвишава 2 000 евро. Тя трябва да съдържа следната информация:

- личните данни и адреса на ищеца, както и личните данни и адреса на насрещната страна, ако са известни, и
- точно описание на претенциите на ищеца към насрещната страна.

Лицата, които не са наели съдебен процесуален представител, могат по свой избор да взаимодействат със съдилищата по електронен път. Те могат да променят избора си по всяко време.

Всички правни специалисти са длъжни да използват електронните или дистанционните системи на съдилищата за подаване както на първоначалната молба и следващите документи по искам, така и на други документи, да гарантират верността на подаваните документи и да представят надлежни доказателства, че документите са били изпратени и получени в тяхната цялост, включително датата на тяхното изпращане и получаване.

Следните организации и физически лица също са длъжни да взаимодействат със съдилищата по електронен път:

- юридическите лица;
- правните субекти, които не са юридически лица;
- лицата, упражняващи професионална дейност, за която се изисква задължително членство в съсловна организация — за формалностите и процесуалните действия пред съдилищата, осъществявани във връзка с тяхната професионална дейност;
- нотариусите и служителите по вписванията;
- представителите на заинтересовани лица, които са длъжни да взаимодействат със съдилищата по електронен път; и
- държавните служители — за процесуалните действия и мерките, свързани със служебните им задължения.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Съществуват стандартни формуляри и бланки за подаване на искове на стойност до 2 000 евро, както и за паричните искове, подавани в специалната процедура, известна като „процедура за заповед за плащане“. Сумата, която можете да претендирате в процедурата за заповед за плащане, не е ограничена, но трябва да представите документи, доказващи задължението.

Тези формуляри (заедно с указания за попълването им) могат да бъдат изтеглени от следните адреси в интернет:

[Judicio-Verbal](#) (за исковете с малък материален интерес)

[Judicio Monitorio](#) (за специалната процедура)

Те също така са общодостъпни в регистратурите на съдилищата и в централните служби на всички съдебни райони.

За искове до 2 000 евро това е много опростен документ. Той трябва да съдържа само личните данни на ищеца и тези на ответника, ако са известни, и точно описание на претенциите на ищеца.

За искове над 2 000 евро този документ е по-сложен и трябва да бъде изготвен от адвокат, защото трябва да съдържа и описание на обстоятелствата по случая, правното основание на иска и опис на представените документи, както и други доказателства.

И в двата случая към първоначалната искова молба се прилагат всички документи, доказващи задължението, както и всички експертизи по казуса, ако такива експертизи са изготвени. По принцип посочените документи не могат да бъдат представяни на по-късен етап, освен в много специфични случаи.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Физическите лица не заплащат такса.

Юридическите лица (търговски дружества, фондации, сдружения) заплащат такси, когато предявяват искове в гражданските съдилища, в търговските съдилища или в административните съдилища по състезателни производства, и когато обжалват решения на трудовите съдилища. Не се дължат такси в наказателните съдилища. Повече информация е налична на следния адрес:

[Tasas judiciales](#) (съдебни такси)

В автономна област Каталуня юридическите лица (но не и физическите лица) заплащат следните такси:

[Comunidad Autónoma de Cataluña. Tasa](#) (Автономна област Каталония. Такси)

Няма стандартни тарифи за адвокатските хонорари. Размерът и начинът на плащане на хонорара се определят по взаимно съгласие с клиента. Има стандартна тарифа за хонорарите на съдебните процесуални представители.

[Arancel Procuradores](#) (стандартна тарифа)

Правните специалисти обикновено искат авансово плащане за покриване на общите разходи, което се приспада от общия размер на хонорара. Производството се разделя на етапи и правните специалисти искат от клиентите си да заплащат съответния процент от общия хонорар в началото на всеки етап.

Те обикновено не искат пълно плащане на хонорара преди приключването на производството.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Лицата, които докажат, че нямат средства, за да се обърнат към съда, могат да получат правна помощ.

[Justicia Gratuita](#) (правна помощ, Министерство на правосъдието)

Наличието на средства се оценява въз основа на индекс, известен като „IPREM“ (публичен индекс на базовия доход).

Приема се, че едно лице няма средства, за да се обърне към съда, ако годишният доход на неговото домакинство от всички източници не превишава:

- два пъти стойността на IPREM в сила към момента на подаване на молбата, когато лицето не е част от семейна единица;
- два и половина пъти стойността на IPREM в сила към момента на подаване на молбата, когато лицето е част от семейна единица, състояща се от по-малко от четирима души;
- три пъти стойността на IPREM в сила към момента на подаване на молбата, когато лицето е част от семейна единица, състояща се от поне четирима души.

За 2021 г. годишната стойност на IPREM е 6 778,80 евро (на дванадесет транша).

Някои организации с нестопанска цел също могат да получават правна помощ, ако отговарят на определени условия.

12 От кой момент могат иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Искът се счита за официално предявен от датата, на която е внесена исковата молба, след подаването на молбата в кабинета на секретаря и постановяването на определение, с което искът се допуска за разглеждане. Това определение се постановява въз основа на потвърждение, че съдът е компетентен по представения казус.

Ще бъдете уведомени за решението, с което съдът допуска иска за разглеждане, и за всички следващи решения чрез Вашия съдебен процесуален представител, ако имате такъв. Когато участието на съдебен процесуален представител не е задължително, ще бъдете уведомени с препоръчани писма на адреса, посочен в исковата молба.

Ако в исковата молба има грешка, поради която искът не може да бъде допуснат за разглеждане, съдът ще Ви даде срок за отстраняване на грешката. Ако грешката не може да бъде отстранена, секретарят на съда ще уведоми съдебния състав, който ще реши дали да допусне иска за разглеждане.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Страните биват незабавно уведомявани за всички призовавания и важни събития в производството лично или чрез назначения от тях съдебен процесуален представител.

Като общо правило няма установен график за провеждане на производството, но има някои срокове, които са задължителни.

Последна актуализация: 29/11/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Франция

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Може да е за предпочитане да използвате способи за алтернативно разрешаване на спорове. Вж. повече по тази [тема](#).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за предявяване на искове пред съда варират в зависимост от делото. Въпросът за сроковете за предявяване на иск пред съда може да бъде изяснен от правен съветник или бюро за консултиране на граждани.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. [„Съдът на коя държава е компетентен? — Франция“](#).

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. „[Съдът на коя държава е компетентен? — Франция](#)“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. „[Съдът на коя държава е компетентен? — Франция](#)“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

В някои случаи е нужно да използвате помощта на адвокат от началото на производството.

По принцип пред общите съдилища (*tribunal judiciaire*) трябва да бъдете представляван от адвокат. Съществуват обаче някои изключения, например по дела, свързани с търговски договори за наем, или дела, попадащи под юрисдикцията на съдиите по защитни съдебни производства (*juge des contentieux de la protection*).

При производства пред съдия по семейни дела (*juge aux affaires familiales*) представителството от адвокат не е задължително по въпроси в областта на делегирането на родителски права, по производства след развода, въпроси, свързани с родителските права, приноса на съпрузите във връзка с разходите за брака и задълженията за издръжка.

Пред търговски съд (*tribunal de commerce*), съдия по изпълнителни производства (*juge de l'exécution*), съдия по дела, отнасящи се за малолетни и непълнолетни лица (*juge des enfants*), съд по социалноосигурителни спорове (*tribunal des affaires sociales*), комисия по трудовоправни спорове (*conseil des prud'hommes*) или съд по дела за земеделска аренда (*tribunal paritaire des baux ruraux*) представителството от адвокат не е задължително.

По силата на френското право съществуват два начина за сезиране.

Ако производството трябва да бъде образувано чрез призовка, се използват услугите на съдебен изпълнител. Услугите на съдебния изпълнител обаче не са необходими, ако производството може да бъде образувано *ex parte* (отсъствието на страна) или чрез обща молба.

Следва да се отбележи, че при молби за постановяване на временни мерки (*référé*) искът трябва да се предяви чрез призовка.

По дела за развод искът се предявява чрез призовка или обща молба.

Случаите се отнасят до съдия по дела, отнасящи се за малолетни и непълнолетни лица, от един от родителите, от настойник/попечител или от самите ненавършили пълнолетие лица чрез обикновена молба.

Призовката е задължителна за предявяване на иск пред съдия по изпълнителни производства, освен в случаите на изпълнителни производства във връзка с решения, свързани с депортиране.

Производството за искане на съдебно разпореждане за плащане, което може да бъде образувано пред търговски съд чрез обикновена молба, се отнася до задължения, произтичащи от банков чек (*traite*), менителница (*lettre de change*), запис на заповед (*billet à ordre*) или разписка за възлагане на дълг (*bordereau de cession*). По други въпроси искът трябва да се предяви чрез призовка.

Иск пред комисия по трудовоправни спорове може да се предяви чрез молба, която може (но не е задължително) да бъде изпратена с препоръчано писмо.

Страните могат да се обърнат към съда по дела за земеделска аренда чрез молба или чрез съдебен изпълнител. Те могат да се обърнат към съда и чрез обща молба — общо действие, в което представят претенциите си пред съдията. Тази молба се подава до деловодителя в деловодството на съда.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исканията за информация следва да се отправят до приемната на всеки съд. Освен това в повечето съдилища, общински центрове за правна консултация (*maisons de justice et du droit*) и кметства (*mairies*) се предоставят безплатни правни консултации.

За да предявите иск, трябва да подадете молба в деловодството на съда.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Френският език е единственият език, който се приема. Страните могат да бъдат подпомагани от устен преводач по време на заседанията, но съдиите не са длъжни да използват преводач, ако знаят езика, който говори страната.

Исковете се отправят в писмена форма.

Съгласно действащите разпоредби не е възможно да се предяви иск пред граждански съд по факс или по електронна поща.

От началото на 2021 г. е налична онлайн услуга за сезиране на портала за граждани, които участват в съдебни производства (*Portail du justiciable*).

Този портал е достъпен за молби за встъпване в производство като граждански ищец след получаване на съобщение до жертвата от съда, за молби до съда по настойничеството и попечителството за управление на мерките за защита на пълнолетни лица и за сезиране чрез молба на съдия по семейни дела за производства без задължително представителство от адвокат.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Френският център за регистрация и преразглеждане на формуляри (CERFA) осигурява образци за сезиране на съдилищата посредством молба. Досието трябва да съдържа информация за ищеца и за ответната страна и всички документи, свързани с предмета на делото, които трябва да бъдат представени, в зависимост от случая, в деловодството на съда — в момента на предявяването на искам, или на съдията — по време на заседанието.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Достъпът до правосъдие на първа инстанция е безплатен. По правило при предявяването на иск не съществуват такси, дължими на държавата. Изключение правят исковите, отнасящи се до търговските съдилища, за които има установени съдебни такси.

Разходите представляват разноските, направени за провеждането на производството. Те включват възстановяване на разноските на свидетелите, заплащане на хонорарите на вещите лица и разходите за съдебни изпълнители и адвокати, без да се включват техните хонорари. Някои разходи трябва да бъдат платени в началото на производството или в неговия ход. В края на производството като правило съдията осъжда губещата страна да заплати разходите, освен когато тази страна получава правна помощ.

Адвокатските хонорари се определят в споразумение за хонорара с клиента. Адвокатите могат да поискат предварителен хонорар, който представлява сума, платена предварително или по време на извършената от тях работа, като авансово плащане от клиента.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Ако средствата, с които разполага лицето, искащо правна помощ, не надвишават праг за допустимост, който се преразглежда всяка година, то може да получи правна помощ (1 043 евро през 2020 г. за пълна правна помощ и до 1 564 евро за частична правна помощ). Праговете могат да се променят в зависимост от семейното положение на ищеца (вж. „[Правна помощ във Франция](#)“).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Иск се предявява:

чрез представяне на копие от призовката в деловодството на съда;

чрез подаване или регистриране на молба в деловодството на съда.

Ищците не получават потвърждение за действителността на предявения иск.

13 Ще получи ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Деловодството на съда може да предоставя информация за напредъка на производството и за насрочената дата на съдебното заседание.

Връзки по темата

 [Уебсайт на министерството на правосъдието](#)

Последна актуализация: 07/03/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Как следва да се процедира? - Хърватия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Страните могат да разрешат спор в съда, но съществуват и способи за извънсъдебно разрешаване на спорове. В Хърватия тези методи включват арбитраж, медиация и съдебни действия в по-широк смисъл, които имат за цел постигане на съдебна спогодба.

Медиацията при спорове, произтичащи от граждански, търговски, трудови и други въпроси относно правата, които страните могат да упражняват свободно, се урежда от Закона за медиацията (*Zakon o mirenju*) (*Narodne Novine* (NN; Официален вестник на Република Хърватия), № 18/11).

Медиацията означава всяка процедура, независимо от използваното обозначение (*mirenje, medijacija, posredovanje, koncilijacija*), в която страните се стремят да разрешат спора помежду си, като постигнат взаимно съгласие, т.е. като постигнат взаимно приемливо споразумение, което съответства на техните нужди и интереси, с помощта на неутрална трета страна — един или повече медиатори (*posrednik, mediator, koncilijator*), които помагат на страните да постигнат споразумение, без да имат правомощия да налагат обвързващо решение. Медиацията се провежда по начин, договорен от страните; процедурата се характеризира с незадължителния си характер и автономията на страните. Тя е доброволна и консенсусна, неформална и поверителна и страните са равни по време на производството.

От друга страна, арбитражът (*arbitraža* или *izbrano suđenje*) е съдебен процес, провеждан пред арбитражен съд, независимо дали работата му се организира или извършва от юридическо лице или орган на юридическо лице, което организира и ръководи работата на арбитражните съдилища. Арбитражът е доброволен, бърз, ефикасен, непубличен начин за разрешаване на спорове, при който страните могат да уредят кой ще действа като съдия в случай на възникване на спор, мястото на арбитража, приложимото материално и процесуално право, езика/езиците, на които ще се провежда арбитражът, а решението на арбитражен съд по фактите по делото има сила на окончателно съдебно решение.

Законът за гражданското съдопроизводство (*Zakon o parničnom postupku* (NN бр. 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14 и 70/19) предвижда, че съдът може, като вземе предвид всички обстоятелства, и по-специално интересите на страните и на свързаните с тях трети страни, продължителността на отношенията им и степента им на взаимно доверие, да издаде решение — по време на изслушване или по друг начин — с което да инструктира страните да започнат процедура по медиация в срок от осем дни или да предложи да се опитат да разрешат спора си чрез процедура по медиация. Освен това по време на предварителното заседание съдът уведомява страните, че спорът може да бъде разрешен чрез съдебна спогодба или в процедура по медиация, и обяснява тези варианти.

В определени случаи (предявяване на иск срещу Република Хърватия) лицето, което възнамерява да предяви такъв иск, е длъжно преди предявяването му да се обърне към държавната прокуратура, която има териториална и материалноправна компетентност за представителство пред съд при предявяване на искове срещу Република Хърватия, и да поиска разрешаване на спора по взаимно съгласие, освен в случаите, в които специално законодателство определя краен срок за подаване на молба. Искането за разрешаване на спора по взаимно съгласие трябва да съдържа цялата информация, която се изисква при стандартна молба до съда.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Срокът за завеждане на дело зависи от типа и правното естество на делото. Например за целите на съдебната защита на права, свързани със заетостта, има срок от петнадесет дни, в който служителят трябва да подаде молба до компетентния съд, за да защити нарушеното право, след като е подал молба за защита на правата си до работодателя, освен в случай на иск за обезщетение или друго парично вземане, произтичащо от трудово правоотношение.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Да. В Хърватия в гражданското производство съдилищата се произнасят в границите на определената си със закон материалноправна компетентност, а съдебната власт се упражнява от обикновени и специализирани съдилища и от Върховния съд на Република Хърватия (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*).

Обикновените съдилища са общинските съдилища (*općinski sudovi*) и окръжните съдилища (*županijski sudovi*). Специализираните съдилища са търговските съдилища (*trgovački sudovi*), административните съдилища (*upravni sudovi*), съдилищата за простъпки (*prekršajni sudovi*), Висшият търговски съд на Република Хърватия (*Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*), Висшият административен съд на Република Хърватия (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) и Висшият съд за простъпки на Република Хърватия (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*).

Най-висшият съд е Върховният съд на Република Хърватия.

Със закон могат да се създават други обикновени и специализирани съдилища с компетентност в дадена техническа или правна област.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Общото правило гласи, че компетентният съд е съдът с обща териториална компетентност по отношение на ответника, т.е. съдът, в района на действие на който ответникът има постоянно пребиваване. Ако ответникът няма постоянно пребиваване в Република Хърватска, съдът с обща териториална компетентност е съдът, в района на действие на който ответникът има временно местопребиваване.

Ако освен постоянното си пребиваване ответникът има и временно пребиваване на което и да е друго място и въз основа на обстоятелствата може да се направи извод, че той ще пребивава там за относително дълъг период от време, съдът в мястото на временното пребиваване има обща териториална компетентност.

За съдебни процеси по спорове срещу хърватски гражданин, който пребивава постоянно в чужбина, където е бил командирован да работи за национален орган или юридическо лице, общата териториална компетентност е на съда, в района на който е последното известно постоянно пребиваване на съответния гражданин в Република Хърватия.

При спорове с международни елементи, съд в Република Хърватия е компетентен за съдебния процес, когато това е изрично определено от закон или международен договор. Ако законът или международният договор не посочват изрично, че хърватски съд е компетентен за конкретен вид спор, хърватски съд е компетентен за съдебния процес, когато това произтича от правните разпоредби относно териториалната компетентност на съдилищата в Хърватия.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя иска си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Това зависи от вида на спора и от разпоредбите на Закона за гражданското производство, уреждащи териториалната и материалноправната компетентност.

Стойността на спорния въпрос не е отделен критерий, засягащ териториалната и материалноправната компетентност на съдилищата в Хърватия.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Съгласно настоящата организация на съдопроизводството, установена в Закона за гражданското производство, всяка страна (физическо или юридическо лице) може свободно да избере дали ще се представлява сама в производството или ще бъде представлявана от посредник, обикновено адвокат, освен когато в Закона за гражданското производство е предвидено друго.

Разпоредбите на член 91 от Закона за гражданското производство обаче значително ограничават правото на страните да се представляват сами: ако при спорове, свързани с имуществени искове, стойността на спора надхвърля 50 000 хърватски куни, представители на юридически лица могат да бъдат само лица, които са издържали изпита на адвокатската колегия.

Разпоредбите на член 91а от Закона за гражданското производство също така предвиждат, че страните могат да поискат разрешение за преразглеждане или молба за преразглеждане чрез своя представител, т.е. адвокат, или, по изключение, могат да се представляват сами, ако са издържали изпит на адвокатска колегия или ако молбата за преразглеждане може да бъде внесена от тяхно име от лице, което е упълномощено в съответствие с Закона за гражданското производство или друг нормативен акт да ги представлява в това си качество, въпреки че не е адвокат, но е издържало изпит на адвокатска колегия.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Граждански производства се образуват чрез завеждане на дело пред компетентен съд директно в деловодството на съда, по пощата или по телеграф.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Гражданските производства се провеждат на хърватски език и като се използва латиница, освен когато в отделните съдилища със закон е въведен друг език или азбука.

Страните и другите участници в производството представят своите искове, жалби и други молби пред съда на хърватски език и на латиница. Иск може да бъде подаден директно в деловодството на съда, по пощата или по телеграф, въпреки че най-често искове се подават директно в деловодството или по пощата.

Законът за гражданското производство предвижда възможност за представяне на документи по електронен път. Електронно подадените документи трябва да бъдат подписани с квалифициран електронен подпис в съответствие със специално законодателство.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Формуляри се използват единствено за европейската процедура за искове с малък материален интерес. Допълнителна информация по този въпрос е на разположение в брошурата „Искове с малък материален интерес — Република Хърватия“.

Законът за гражданското производство предвижда, че исковата молба трябва да съдържа следното: конкретен иск по същество и свързани с него искове, фактите, на които ищецът основава иска, доказателства в подкрепа на тези факти и друга информация, която трябва да бъде приложена към всяка искова молба (член 106 от Закона за гражданското производство).

Всяка искова молба, включително заявленията, трябва да съдържа следното: наименованието на съда, името/наименованието и постоянното или временното пребиваване на страните, законните им представители и представителите им, ако има такива, личния идентификационен номер на вносителя на исковата молба, предмета на спора и подписа на вносителя на исковата молба.

Страната или нейният представител изписва имената си под исковата молба.

Ако исковата молба съдържа твърдения, страната трябва да изложи в молбата фактите, на които основава твърдението си, и доказателствата, когато е необходимо.

Съдът пристъпва към разглеждането на молбата дори когато ищецът не е посочил правното ѝ основание; дори когато ищецът е посочил правните основания, те не са обвързващи за съда.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Страните трябва да платят съдебните такси, регламентирани в Закона за съдебните такси (*Zakon o sudskim pristojbama*) (Narodne Novine (NN; Официален вестник на Република Хърватия), № 74/95, 57/96, 137/02, 125/11, 112/12, 157/13, 110/15).

Съдебните такси, предписани от Закона за съдебните такси, се прилагат по отношение на лица, по чието искане или в чийто интерес са предприети определени действия, предвидени от закона.

Освен ако не е предвидено друго в Закона за съдебните такси, има съдебни такси за:

представяне (заявления, средства за правна защита, заявления за изпълнение и т.н.) към момента на подаване на заявлението; и за вписване на иски молби — в момента на извършване на вписването,

представяне на възражения след окончателното прекратяване на производството за всяка от страните, пропорционално на успеха им по делото, при поискване — протоколите от заседанията на съда;

съдебни решения, когато на страната или на нейния представител е било връчено копие от решението,

удостоверения за наследство, когато станат окончателни,

принудително споразумение, производство за обявяване в несъстоятелност и ликвидация, при издаване на решение за основното разделяне или издаване на решение за одобряване на принудителното споразумение,

други действия, когато те са поискани или когато съдът започне да предприема действия.

Общото правило за заплащане на съдебните разноски е, че страната, която загуби делото в неговата цялост, трябва да покрие разноските на противната страна и на встъпилата страна в производството. Встъпилата страна на страната, която е загубила делото, трябва да поеме разноските, направени във връзка с техните действия.

Разходите за представителство от адвокат, адвокатските възнаграждения и възстановяването на разходите са уредени в Закона за адвокатската професия (*Zakon o odvjetništvu*) (Narodne Novine (NN; Официален вестник на Република Хърватия), № 9/94, 117/08 превод, 50/09, 75/09 и 18/11). Адвокатът има право на възнаграждение за правни услуги и на възстановяване на всички разходи, направени във връзка с извършената работа, в съответствие с тарифата, установена от Адвокатската колегия и одобрена от министъра на правосъдието, а адвокатите издават фактура на клиента при изпълнение на услугата. В случай на анулиране или отнемане на пълномощно, адвокатът издава фактура в срок от 30 дни от деня на анулиране или отнемане на пълномощното.

По имуществени въпроси адвокатите могат да договорят възнаграждението за своята работа с представляваната от тях страна съобразно успеха им в производството, т.е. в правните действия, които предприемат от името на страната, в съответствие с официалната тарифа. Такъв договор е действителен единствено ако е сключен в писмена форма.

Следователно по имуществени въпроси страните могат да уредят взаимоотношенията си със своите адвокати в писмен договор.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Ако дадена страна се нуждае от професионална правна помощ, тя може да се обърне за правен съвет към адвокати, които в съответствие с член 3 от Закона за правните професии имат право да предоставят всички форми на правна помощ в Хърватия, особено от гледна точка на предоставяне на правни съвети, подготовка на искове, жалби, молби, искания, искови молби, извънредни правни средства за защита и други писмени становища, както и да представляват страните.

Освен това страните могат да се възползват от безплатна правна помощ. По-специално, Законът за безплатната правна помощ (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (NN бр. 143/2013 и 98/19) предвижда предоставянето на безплатна правна помощ на гражданите, които не са в състояние сами да получат правна помощ, но се нуждаят от нея. Информация относно схемата за безплатна правна помощ в Хърватия може да бъде намерена на следния уебсайт: <https://pravosudje.gov.hr/besplatna-pravna-pomoc/6184>.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Гражданско производство се образува с представянето на искова молба и се счита за образувано с връчването на иска на ответника.

След получаването на исквата молба се подготвя съдебен процес.

Тази подготовка включва предварителното разглеждане на иска от съда, и, ако искът не е разбираем или не съдържа всичко необходимо за предприемане на действия по него, разпореждане на съда към вносителя за коригиране или промяна на иска в съответствие с дадените инструкции, и връщането му за целите на коригирането или изменянето.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Страните, техните адвокати и представители се уведомяват за хода на делото от длъжностно лице от деловодството въз основа на информацията в регистъра и материалите по делото.

Тази информация е ограничена до данни за етапа на производството и отделните съдии, председатели на камарата, членове на камарата и съдебни помощници, които разглеждат делото.

При предоставянето на информация е забранено да се правят изявления за точността на отделните съдебни действия или за вероятния резултат от производството.

Информация може да бъде предоставена по телефона, по електронна поща или в писмена форма.

Страните могат чрез интернет да получат достъп до информация относно хода на производството и отделни съдии, председатели на камарата, членове на камарата и съдебни помощници, които разглеждат делото, ако услугата „Публичен достъп до основна информация за съдебни дела / e-Дела“ (*Javni pristup osnovnim podacima o sudskim predmetima - usluga e-Predmet*) се използва за съответното дело.

Крайните срокове за явяване пред съда и други стъпки, предприемани от страните или от съда, са предвидени в Закона за гражданското производство.

Допълнителна информация за крайните срокове и техните видове е на разположение в информационния пакет „Процесуални срокове — Република Хърватия“.

Последна актуализация: 30/09/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Италия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Италианската правна система гарантира възможността да се обърнете към съдилищата като основен механизъм за защита на Вашите права.

Лице обаче, което желае да предяви иск пред съда в областта на отношения на етажна собственост, вещни права, делба, наследствени правоотношения, семейни споразумения, наем, заем за послужване, наем на предприятие, обезщетение за вреди, причинени от лица, които носят медицинска отговорност, и от клеветата посредством пресата или друга медия, застрахователни, банкови и финансови договори, първо трябва да се опита да уреди спора посредством медиация с помощта на адвокат, което съставлява условие за допустимост на самия иск пред съда.

Друга възможност е арбитражът, като при този механизъм спорът се решава от частен арбитър, определен от страните по спора. Отнасянето на спора за арбитраж като алтернатива на съдебното дело трябва да бъде уговорено по взаимно съгласие между страните.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Трябва да се спазват предвидените от закона давностни срокове. Обичайният давностен срок е 10 години, но по отношение на някои видове искове се прилагат по-кратки давностни срокове (членове 2934 – 2961 от Гражданския кодекс).

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

За да получите съдебно решение, което решава спора със сила на присъдено нещо, трябва да се обърнете към съда. Определянето на компетентния съд зависи от вида на спора и варира в зависимост от критериите за компетентност, предвидени в националното право и правото на Европейския съюз.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Общото правило е, че компетентен е съдът по местопребиваването на ответника (териториалната компетентност е на общия съд за физическите лица (*foro generale delle persone fisiche*). В зависимост от цената на иска (компетентност в зависимост от цената) или от неговия предмет (материална компетентност) трябва да се обърнете към определен съд в съответния съдебен район (мировия съдия (*giudice di pace*) или общия съд (*tribunale*), заседаващ с един съдия или в съдийски състав) или в място, различно от това на общия съд за физическите лица (задължителна териториална компетентност (*competenza per territorio inderogabile*).

Вж. информационната страница „[Компетентност на съдилищата](#)“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Искове с предмет движими вещи на стойност не повече от 5 000 EUR се предявяват пред мировия съдия (*giudice di pace*). Мировият съдия е компетентен да разглежда и искове на стойност до 20 000 EUR, свързани с обезщетения за вреди, причинени от движението на превозни и плавателни средства. Искове на по-висока стойност се разглеждат от общия съд (*tribunale*) в състав от един съдия. Независимо от цената на искам, някои искове са от компетентност на мировия съдия (член 7, алинея 3 от Гражданския процесуален кодекс – ГПК), на общия съд в състав от един съдия (член 409 от ГПК) или на общия съд в съдийски състав (член 50 *bis* от ГПК).

Вж. информационната страница „[Компетентност на съдилищата](#)“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Общото правило е, че страните в процеса са представлявани от адвокат: професионалното процесуално представителство е задължително (*obbligo di difesa tecnica*). Това правило не се прилага по отношение на исковете с малък материален интерес (на стойност 1 100 EUR или по-малко, разглеждани от мировия съдия) или ако ищецът е правоспособен адвокат (член 86 от ГПК).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковата молба се адресира до ответната страна и се подава в деловодството на компетентния съд.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Исковата молба може да бъде изложена устно само по искове, предявявани пред мировия съдия (член 316 от ГПК). Във всички останали случаи исковата молба се подава в писмена форма на италиански език. Не се допуска изпращане на исковата молба по факс или по електронната поща.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Няма определени образци или формуляри, но в исковата молба трябва да се посочат имената на страните, компетентният съд, предметът и в какво се състои искането.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

При подаването на исковата молба трябва да платите държавна такса, чийто размер зависи от стойността на искам (единна такса, събирана по реда на Консолидирания текст за съдебните разноски, Президентски указ № 115/2002).

Начинът и сроковете за плащане на адвокатското възнаграждение зависят от споразумението, сключено между адвоката и клиента.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Както италианските, така и чуждестранните граждани могат да поискат правна помощ, ако отговорят на законовите изисквания по отношение на личния доход (Консолидиран текст за съдебните разноски, Президентски указ № 115/2002).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Исковата молба се счита за подадена:

с връчването ѝ на ответника в случай на образуване на съдебно производство (*atto di citazione*);

с депозирането ѝ в деловодството на съда в случай на обжалване (*ricorso*).

Проверката на нейната допустимост се извършва не предварително, а състезателно в съдебното заседание в присъствието и на двете страни.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Сроковете за явяване на страните и за процесуалните действия на страните и на съда са предвидени в Гражданския процесуален кодекс.

Съдилищата прилагат тези правила за всеки от етапите в производството или като определят общ график за протичане на производството (член 81 *bis* от Правилника за прилагане на ГПК).

Приложения по темата

[Bringing a case to court articles Code of Civil Procedure.pdf](#) (Завеждане на дело в съда – разпоредби на Гражданския процесуален кодекс) (84 Kb) [it](#)

Последна актуализация: 21/07/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Кипър

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Съществуват алтернативи, включително решаване на спора чрез извънсъдебно споразумение, отнасянето му за арбитраж или използване на механизма за медиация, предвиден в Закон № 159(1)/2012 относно някои аспекти на медиацията по граждански дела.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Да, такъв срок е предвиден. Съгласно Закон № 66(1)/2012 относно давностните срокове не се допуска предявяване на иск пред съд, ако са изтекли десет (10) години от датата на възникване на основанието на искам, освен ако със закон е предвидено друго, например в следните случаи:

Иск, който се отнася до неправомерно увреждане, договорни отношения, менилитница, чек, запис на заповед и т.н., не може да бъде предявен след изтичане на шест (6) години от датата на възникване на основанието на искам;

Иск, който се отнася до обезщетяване на вреди, причинени поради небрежност, нарушаване на спокойствието или нарушение на законоустановени задължения, не може да бъде предявен след изтичане на три (3) години от датата на възникване на основанието на искам. Този срок може да бъде удължен от съда с максимум две (2) години, считано от датата на изтичане на първоначалния срок, когато искът се отнася до обезщетяване на телесна повреда и/или смърт, причинена в резултат на неправомерно увреждане;

Прекулзивният срок за предявяване на иск, свързан с имущество на починало лице, независимо от това за какъв дял от въпросното имущество се спори, със завещателно разпореждане или валидност на завещание, е осем (8) години от датата на смъртта;

Преклузивният срок за предявяване на иск, свързан с ипотека или залог, е дванадесет (12) години от датата на възникване на основанието на иска; Иск, свързан със съдебно решение, не може да бъде предявен след изтичане на петнадесет (15) години от датата на постановяване на окончателното съдебно решение.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Ако основанието на иска или правопораждащият факт е възникнал в Република Кипър или на територия, която се счита за територия на Република Кипър, или ако, с оглед на характера на основанието на иска, той може да попада в компетентността на съд в Република Кипър, трябва да се обърнете към съд в Република Кипър.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

За **гражданскоправен спор** трябва да се обърнете към районния съд в чийто съдебен район:

е възникнало изцяло или отчасти основанието на иска;

ответникът или някой от ответниците живее или работи към момента на предявяване на иска;

се намира зоната на суверенната база, ако всички страни по спора са кипърски граждани и основанието на иска е възникнало изцяло или отчасти в зоната на суверенната база или ако ответникът (или някой от ответниците) живее или работи в тази зона;

се намира зоната на суверенната база, ако основанието на иска е възникнало изцяло или отчасти в зоната на суверенната база в резултат на използване на моторно превозно средство от лице, което е било или е трябвало да бъде застраховано съгласно член 3 от Закона за моторните превозни средства (застраховка „гражданска отговорност“);

се намира зоната на суверенната база, ако основанието на иска е възникнало изцяло или отчасти в зоната на суверенната база в резултат на трудова злополука или професионално заболяване на служител, настъпили при осъществяване на трудовата му дейност и водещи до отговорност на работодателя, който е или е бил длъжен да е застрахован съгласно член 4 от Закона за моторните превозни средства (застраховка „гражданска отговорност“);

се намира имотът, който е предмет на иск, свързан с делба или продажба на недвижимия имот или с друг въпрос, свързан с този недвижим имот.

Ако искът се отнася до **трудов спор**, при който се претендира за обезщетение за вреди, равняващо се на трудовото възнаграждение за период до две (2) години, трябва да се обърнете към **трибунала по трудови спорове**, в чийто съдебен район е възникнал спорът, или ако този критерий е неприложим, в чийто съдебен район е обичайното местоживееие или постоянното местопребиваване на ищеца. Ако горното изискване не е изпълнено, трябва да се обърнете към компетентния районен съд.

Компетентният съд по **спорове относно отдадени под наем недвижими имоти** е трибуналет за регулиране на наемните цени в района, където се намира недвижимият имот.

При възникване на спор **с със семейноправен характер** (например развод, имуществен спор и др.) трябва да се обърнете към **съда по семейни дела**, и по-конкретно към съда по семейни дела, в чийто съдебен район живее или работи една от страните по спора, а при възникване на спор, засягащ непълнолетно дете, трябва да се обърнете към съда по семейни въпроси, в чийто съдебен район живее непълнолетното дете или ответникът.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. отговора на въпрос 4 по-горе.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Можете да заведете дело лично. Законът не съдържа изискване лицата да бъдат представлявани от адвокат или друг посредник (освен по отношение на непълнолетните или недееспособните лица, както е предвидено в съответното законодателство).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Документите, които са необходими за завеждане на дело (призовка, искова молба и др.) се внасят в деловодството на компетентния съд.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Исковата молба винаги се изготвя в писмена форма на гръцки език. Молби (или други съдебни документи), подадени по електронната поща или по факс, **не** се приемат.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Призовката се изготвя по образец 1 към Правилата за гражданското съдопроизводство, когато става дума за обща заверена призовка, или по образец 2, когато става дума за специална заверена призовка.

10 Трябва ли да заплатя съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Да, трябва да заплатите гербова такса. Таксата се заплаща при регистрирането на документа, за който се дължи.

Дали трябва да заплатите възнаграждението на адвоката предварително или не, зависи от уговорката между вас и вашия адвокат.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Да, правна помощ може да се получи във връзка с дела, заведени пред съда по семейни въпроси, и дела, отнасящи се до трансгранични спорове или лица, търсещи убежище, бежанци или незаконно пребиваващи граждани на трети държави, ако искането за правна помощ бъде удовлетворено.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

От момента на регистриране на иска. В случай на невалидна или закъсняла регистрация, както и на друг проблем, свързан с регистрацията на иска, ще получите обратна информация от деловодството на компетентния съд.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Информация за сроковете и за явяването пред съда се предоставя на по-късен етап.

Последна актуализация: 13/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Латвия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

В Латвия всяко лице може да се обърне към съда или, ако страните са постигнали взаимно съгласие и са сключили арбитражно споразумение към арбитражен съд (освен за някои спорове, които не подлежат на арбитраж).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за предявяване на искове пред съда се различават в зависимост от конкретния случай. За изясняване на въпросите относно сроковете е необходима консултация с адвокат или обществена информационна агенция.

В [гражданското право](#) са определени различни общи срокове. Сроковете зависят от предмета на иска и от обстоятелствата по него, и следва да се определят на база конкретен случай, като се вземе предвид следното:

Семейно право

Исковете, произтичащи от обещание за женитба, трябва да бъдат предявени в срок до една година, считано то деня на отменяне на годежа или когато една от страните се откаже от него или, ако годеницата е бременна, от деня, в който се роди детето, ако към дадения момент годежът вече е бил отменен или страната се е отказала от него.

Исковете, произтичащи от имуществени отношения между съпрузи, трябва да бъдат предявени в срок до една година, що се отнася до сделка, сключена от другия съпруг.

Съпругът на майката на дете може да оспори презумпцията за бащинство в срок до две години, считано от деня, в който открие, че детето не е негово. Майката на дете има същото право да оспори презумпцията за бащинство. Самото дете може да оспори презумпцията за бащинство в срок до две години след навършване на пълнолетие.

Исковете по признаване на бащинство, трябва да бъдат предявени в срок до две години от момента, в който страната узнае за обстоятелствата, които изключват бащинството, или в който детето навърши пълнолетие, ако искът е предявен от самото дете.

Исковете, произтичащи от отношения между настойник и ненавършило пълнолетие лице, трябва да бъдат предявени в срок до една година от навършване на пълнолетие от съответното лице или от възникването на други обстоятелства, които са предвидени в закона.

Имуществено право

Исковете за посегателство върху собствеността или лишаване от собственост трябва да бъдат предявени в срок до една година, считано от момента, в който страната узнае за посегателството или лишаването.

Исковете срещу лице, което е във владение на дадена собственост и което може да я придобие по правото на давност, трябва да бъдат предявени в срок до 10 години, считано от момента, в който другата страна узнае за владението.

Исковете, които са предявени от новия собственик и произтичат от подобрения в резултат на естествени процеси, трябва да бъдат предявени в срок до две години.

Закон за задълженията

Правата по Закона за задълженията се погасяват по давност, ако титулярят на правото не го упражни в указания от закона срок.

Исковете, произтичащи от права по Закона за задълженията, за които в закона не е предвиден по-кратък срок, трябва да бъдат предявени в срок до 10 години. Всички такива права, за които в закона не е предвиден по-кратък срок, се погасяват по давност, ако титулярят на правото не ги упражни в срок до 10 години, освен някои права, които не могат да бъдат ограничавани с давностен срок.

Правото да се иска унищожаване на договор за покупка поради прекомерна загуба се погасява по давност, ако искът не е предявен в срок до една година от сключването на договора.

Исковете в резултат на загуби поради изчерпване, изхвърляне или отпадане трябва да бъдат предявени в срок до една година.

Търговски дела

Исковете, произтичащи от търговска сделка, трябва да бъдат предявени в срок до три години, освен ако по закон е предвидена друга давност.

Исковете, произтичащи от договори за търговско представителство, трябва да бъдат предявени в срок до четири години, считано от края на календарната година, в която е възникнал искът.

Исковете срещу отделен търговец, произтичащи от осъществяването на неговата или нейната дейност, трябва да бъдат предявени в срок до три години след заличаването му или ѝ от търговския регистър, освен ако искът е обект на по-кратка давност.

Исковете, произтичащи от забрана, наложена на член на дружество, вследствие на която въпросният член не може да сключва сделки в същата стопанска сфера като дружеството или да бъде член с пълна отговорност в друго дружество, което осъществява дейност в същата стопанска сфера, без съгласието на останалите членове, трябва да бъдат предявени в срок до три месеца от деня, в който другите членове на дружеството са узнали за нарушението на забраната за конкуренция, но най-късно в срок до пет години, считано от момента на извършване на нарушението.

Исковете срещу член на дружество, произтичащи от задължения на дружеството, трябва да бъдат предявени в срок до три години, считано от деня на вписване на прекратяването на дружеството в регистъра, освен ако искът срещу дружеството е обект на по-кратка давност.

Исковете срещу основателите на дружество във връзка със задължения, поети от дружеството преди учредяването му, трябва да бъдат предявени в срок до три години, считано от датата на вписване на дружеството в търговския регистър.

Исковете срещу учредителите във връзка с определени загуби за дружеството и за трети страни, възникнали при учредяването на дружеството, трябва да бъдат предявени в срок до пет години, считано от деня на вписване на дружеството в търговския регистър. Този давностен срок важи също така за лицата, които са способствали за възникването на въпросните загуби.

Исковете, произтичащи от правата срещу дадено дружество на кредитора, който не може да удовлетвори вземанията си от дружеството и се обърща към задължените лица по закон (учредители, трети страни и т.н.), трябва да бъдат предявени в срок до пет години от деня на възникване на вземането.

Исковете, произтичащи от нарушаване на забрана за конкуренция, наложена на членовете на съвета на дадено дружество, трябва да бъдат предявени в срок до пет години от деня на нарушаването.

Исковете, произтичащи от загуби за дружеството, неговите членове или неговите кредитори, причинени по време на реорганизация на дружеството, трябва да бъдат предявени в срок до пет години, считано от деня на извършване на реорганизацията.

Искове срещу спедитор трябва да бъдат предявени в срок до три години.

Искове срещу спедитор по отношение на товар, освен ако спедиторът е действал недобросъвестно или е допуснал груба небрежност, както и искове срещу складодържател, освен ако складодържателят е действал недобросъвестно или е допуснал груба небрежност, трябва да бъдат предявени в срок до една година.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. фактологична справка „[Компетентност на съдилищата](#)“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. фактологична справка „[Компетентност на съдилищата — Латвия](#)“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя иска си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Вж. фактологична справка „Компетентност на съдилищата — Латвия“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Исковата молба може да бъде представена от самия ищец или от упълномощено лице. Пълномощното може да бъде приложено към исковата молба. Не е задължително да се използва адвокат или друг консултант по правни въпроси.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковата молба трябва да бъде подадена в компетентния първоинстанционен съд.

Исковата молба трябва да бъде подадена в деловодството (kapņeļeja) на съда от ищеца или от упълномощено лице. Молби могат да се изпращат също така по пощата и трябва да бъдат адресирани до съответния съд.

Молбите се приемат в работно време от служител, назначен от председателя на съда — обикновено това е асистента на председателя на съда или служител от деловодството.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Според [Гражданския процесуален закон](#) (*Civilprocesa likums*) страните трябва да представят всички документи на чужд език с превод на официалния език — латвийски — заверен в съответствие с определените процедури. Лице, което е освободено от плащането на съдебни такси, не е необходимо да представя превод.

Съдът може да приеме някои процесуални действия на друг език, ако някоя от страните поиска това и всички страни са съгласни. Протоколите от заседанията и решенията на съда се изготвят на латвийски език.

Исковите се предявяват чрез представянето на писмена искова молба в съда. Исковата молба може да бъде подадена лично от ищеца или от упълномощено от ищеца лице и може да бъде изпратена по пощата, но не и по факс или електронна поща.

Следва да се добави, че документи, заверени със защитен електронен подпис, може да се използват за подаване на всякакви видове молби, освен ако в закона не е предвидена специална процедура за образуване на производство. Не се приемат електронни документи по отношение на някои видове договори, отнасящи се до недвижими имоти, семейни въпроси и наследяване, както и някои видове гаранционни договори.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Исковата молба трябва да бъде в писмен вид. За повечето искове няма точно определен формуляр. Използват се специални формуляри за искове с малък материален интерес (*maza arņēģa prasības*, глава 30.3 от Гражданския процесуален закон), изпълнение на задължения по съдебно известие (*saiņģību piespiedu izpildģšana brģdinģjuma kārtģbģ*, глава 50.1 от Закона), както и молби за временна защита срещу насилие (*paģaidu aizsardģģba pret vardarbģģbu*, глава 30.5 от Закона).

Когато няма точно определен формуляр, минималната информация и данни, които трябва да съдържа исковата молба, са определени в Гражданския процесуален закон. Според Гражданския процесуален закон в исковата молба трябва да бъде посочено следното: посочване на съда, в който се подава исковата молба,

собствено и фамилно име, личен идентификационен номер и регистрирано местожителство или, ако няма такова, фактичното местожителство на ищеца; в случай на юридическо лице — наименование, номер на регистрация и седалище; ако ищецът е съгласен да комуникира със съда по електронен път или ако е включен сред лицата/субектите, изброени в член 56, параграф 2, алинея 3 от Гражданския процесуален закон, следва да се посочи и електронният адрес, а ако е регистриран в онлайн системата за кореспонденция със съда — референтният регистрационен номер.

Ищецът може да посочи така също друг адрес за кореспонденция със съда,

собствено име, фамилно име, личен идентификационен номер, регистрираното местожителство и евентуален деклариран допълнителен адрес на ответника или заинтересованата страна или, ако няма такъв, фактичното местожителство; за юридическо лице — наименование, номер на регистрация и седалището; Личен идентификационен номер или регистрационния номер на ответника се посочват, ако са известни, собствено име, фамилно име, личен идентификационен номер и адрес за кореспонденция със съда на представителя на ищеца, ако искът е предявен от представител, или в случай на юридическо лице — наименование, номер на регистрация и седалището, ако представителят на ищеца, с регистрирано местожителство или адрес за кореспонденция в Латвия, се съгласи да комуникира със съда по електронен път, следва да бъде посочен и електронният адрес, а ако е регистриран в онлайн системата за кореспонденция със съда — референтният регистрационен номер. Ако регистрираното местожителство или адресът за кореспонденция на представителя на ищеца е извън Латвия, се посочват също електронният адрес или референтният регистрационен номер в системата за кореспонденция със съда. Ако представителят на ищеца е адвокат, следва да се добави и електронният адрес на неговата колегия;

наименованието на кредитната институция и номера на сметката, на която трябва да бъдат платени сумите, подлежащи на възстановяване, и възстановяемите направени съдебни разноски;

предмет на иска,

размер на вземането, ако искът може да бъде изчислен в пари, като се посочва начина на изчисляване на събираната или оспорваната сума, фактите, на които ищецът основава своя иск, и доказателства в потвърждение на съответните факти,

закона, на който се основава искът,

всеки доклад от опит за медиация, направен преди да заведа дело в съда;

исканията на ищеца,

списък с документи, приложени към исковата молба,

датата, на която е изготвена исковата молба, и всякакви други сведения, които може да са от значение. Ищецът може да посочи своя телефонен номер, ако е съгласен да комуникира със съда по телефона.

Според Гражданския процесуален закон се изисква допълнителна информация за определени видове молби (например за развод) и за специални видове производства (например за допускане или прекратяване на осиновяване, защита на наследство и за настояничество).

Исковата молба трябва да бъде подписана от ищеца или неговия или нейния представител или от ищеца заедно с представителя, ако съдът изисква това, освен когато в закона е предвидено друго. Ако представителят ще действа от името на ищеца, към исковата молба трябва да бъде приложено пълномощно (*pilņvara*) или друг документ, удостоверяващ правото на представителя да осъществява делото.

Молбата трябва да бъде подадена в съда в толкова екземпляра, колкото са ответниците и трети страни по делото.

Както е предвидено в законодателството на Европейския съюз и в международните конвенции, молба за издръжка трябва да се подаде, като се използват формулярите, посочени в съответното законодателство, и може да бъде подадена или изпратена чрез латвийските централни органи, определени за целите на сътрудничеството.

Исковата молба трябва да бъде придружена също така от документи, които:

показват, че са платени държавните такси (*valsts nodevas*) и други съдебни разноски в съответствие с определените от закона процедури и в точните размери, потвърждават, че са спазени процедурите за предварително извънсъдебно разглеждане на въпроса, когато законът изисква подобно разглеждане, удостоверяват фактите, на които се основава искът.

В [E-портала на латвийските съдилища](#) в рубрика E-Pakalpojumi („електронни услуги“), [E-veidlapas](#) („електронни образци“) са публикувани редица образци на процедурни документи. Образците могат да бъдат сваляни, попълнени и представени на хартиен носител.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Съдебните разноски трябва да бъдат платени преди подаване на исковата молба (държавна такса (*valsts nodeva*), такса за регистриране (*kancelejas nodeva*), както и разноските, свързани с разглеждане на делото (*ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi*)), което може да бъде извършено в банка. Когато съдът отсъди в полза на една от страните, той може да се произнесе изгубилата страна да заплати на спечелилата страна всички съдебни разноски, които последната е заплатила. Ако искът е бил удовлетворен частично, съдебните разноски се разпределят пропорционално. Ако ищецът прекрати делото или по него не бъде постановено решение, ищецът трябва да възстанови на ответника съдебните разноски (освен в определените от закона случаи, когато искът е свързан с издаване на удостоверение, предвидено в Регламент (ЕО) № 1896/2006 на Европейския парламент и на Съвета). В такъв случай ответникът не възстановява съдебните разноски, платени от ищеца, но, ако ищецът прекрати делото, защото ответникът доброволно е удовлетворил иска след подаването на исковата молба, по искане на ищеца, съдът може да постанови ответникът да заплати съдебните разноски на ищеца.

Аналогично разноските за воденето на делото (адвокатски хонорари, разноски, свързани с явяването в съда, и разходи по събирането на доказателства) биват постановени за плащане от ответника в полза на ищеца, ако искът на ищеца бъде удовлетворен изцяло или частично или ако ищецът прекрати делото, защото ответникът доброволно е удовлетворил иска след подаването на молбата. Ако дадено дело бъде прекратено, съдът разпорежда на ищеца да възстанови разходите на ответника по воденето на защитата.

Дължимите хонорари на адвокат или юрисконсулт се определят по споразумение между клиента и адвоката или юрисконсулта.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Вж. фактологична справка „[Правна помощ](#)“.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Документи, получени по пощата или в работното време за обслужване на клиенти, се вписват от съда в дневника на входящата поща в деня на получаването. Исковата молба се счита за подадена в деня, в който е получена. Срокът за всяко едно процесуално действие, което следва да бъде извършено в съда, изтича в момента, в който съдът преустанови работа. Ако исковата молба, жалбата или друга пощенска пратка е предадена на куриер преди 24:00 ч. в последния ден от разрешения срок, същата се счита за представена в срок.

Ако исковата молба не е изготвена правилно или някой от нужните документи липсва, съдията взема мотивирано решение, с което определя, че по исковата молба няма да бъде заведено дело. Копие на това решение се изпраща на ищеца, като се определя срок за отстраняване на нередовностите. Този срок не може да бъде по-кратък от 20 дни, считано от деня на обявяване на решението. Ако ищецът отстрани нередовностите в определения срок, исковата молба се счита за подадена в деня, в който е получена за първи път от съда. Ако ищецът не отстрани нередовностите в определения срок, се счита, че исковата молба изобщо не е подавана и се връща на ищеца. Фактът, че дадена искова молба е върната, не пречи на ищеца да я подаде в съда отново.

Специално потвърждение за правилно представяне на исковата молба: ако исковата молба е изготвена правилно и всички нужни документи са приложени към нея, съдията взема решение в срок до седем дни от получаването на молбата от съда, с което приема исковата молба и образува производството.

Когато бъде образувано производство, исковата молба и копия на книгата, които са приложени към нея, се изпращат на ответника, като се определя срок за представяне на писмено становище. При получаване на отговора съдията изпраща на ищеца и заинтересованите трети страни препис от становището. Съдията може да поиска от ищеца да представи мнението си по отговора. След получаване на отговора или изтичането на срока за получаване на отговор, съдията определя дата за съдебно заседание. Секретарят на съда изпраща призовки на страните. Ако делото следва да бъде решено в закрито заседание при взаимна размяна на книга, не се определя дата за изслушване и не се изпращат призовки до страните.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Страните по делото получават призовка, в която са посочени часът и мястото на съдебното заседание или други процесуални действия. Призовката се изпраща до регистрираното местожителство на лицето, но лицето може да посочи така също друг адрес за кореспонденция със съда.

Ако ответникът няма регистрирано местожителство в Латвия и ищецът — по обективни причини — не е успял да установи местожителството на ответника извън Латвия, по мотивирана молба на ищеца съдът може да използва процедурите за откриване на адреса на ответника, предвидени в международните споразумения, които са обвързващи за Латвия, или в законодателството на Европейския съюз.

Ако адресът на ответника не може да бъде открит чрез процедурите, предвидени в международните споразумения, които са обвързващи за Латвия, или в законодателството на ЕС, или ако се окаже невъзможно документите да бъдат изпратени на адреса на ответника, който е предоставен от ищеца, или ако се окаже невъзможно документите да бъдат изпратени на ответника чрез процедурите, предвидени в законодателството на Европейския съюз, или чрез процедурите според международните споразумения, които са обвързващи за Латвия, или чрез процедурите, предвидени в Гражданския процесуален закон за международно сътрудничество по граждански производства, тогава ответникът, който няма декларирано местожителство в Латвия, се призовава в съда чрез известие, публикувано в [E-Официален вестник](#) — *Latvijas Vēstnesis*. В [E-портала на латвийските съдилища](#) в рубриката *E-Pakalpojumi* („електронни услуги“) и [Tiesvedības gaita](#) („движение на съдебно производство“) може да бъде получена информация относно хода на съдебните производства, като се въведе номерът на делото или призовката.

Последна актуализация: 24/03/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Литва

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Законите на Република Литва предвиждат редица алтернативни възможности за разрешаване на спорове. През 2012 г. в Литва влезе в сила преработен Закон за търговския арбитраж (*Komercinio arbitražo įstatymas*). Този закон се прилага за арбитражни производства, които се провеждат на територията на Република Литва, независимо от гражданството или националността на страните по спора, независимо дали са физически или юридически лица, или дали арбитражните производства се организират от постоянен арбитражен орган или се провеждат *ad hoc*. Арбитражът е равностойна алтернатива на държавните съдилища. Той осигурява възможност за бързо и удобно уреждане на повечето бизнес спорове, като ги отнася до независими, авторитетни и уважавани частни лица, приемливи и за двете страни, а не до съдии. Страните в арбитражното производство могат да се споразумяват по-свободно за правилата, които уреждат производството. Арбитражният съд може да заседава на всяко удобно за страните по спора място, може свободно да избира езика на производството и формата на решението и т.н. Електронните арбитражни споразумения се признават подобно на писмените споразумения.

През 2008 г. бе приет Законът за помирителна медиация по граждански спорове (*Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas*). Помирителната медиация по граждански спорове (наричана също така просто медиация) е процедура за уреждане на спорове по взаимно съгласие, в която участва безпристрастен помирителен посредник — трета страна (медиатор). Законът предвижда, че медиацията може да се използва за уреждане на граждански спорове (т.е. спорове, свързани със семейни и други въпроси), които могат да бъдат разглеждани от съд в граждански производства. Страните могат да се възползват от тази възможност за уреждане на споровете помежду си както преди да отнесат спора си до съда (извънсъдебна медиация), така и след започването на съдебното производство (съдебна медиация). Следва да се отбележи, че започването на медиация спира давностния срок за предявяване на иск. Следователно дори ако спорът не може да бъде уреден по взаимно съгласие, страните не губят правото си да потърсят правна защита в съда. Съдебната медиация е безплатна. Освен това, ако решите да разрешите спора по гражданско дело чрез съдебна медиация, ще спестите значително време и усилия в сравнение със съдебните производства, а също така и пари, защото ако процедурата по медиация завърши със споразумение, 75 % от платената съдебна такса се възстановява. Уреждането на спор чрез съдебна медиация гарантира поверителност и всяка страна може да се оттегли от съдебната медиация без да посочва причини за това. Извънсъдебното уреждане на спорове, произтичащи от потребителски договори, се урежда от Закона за защита на потребителите (*Vartotojų teisių apsaugos įstatymas*), който е в сила от 2007 г. и предвижда алтернатива на съдебното производство, включително процесуални правила и институционална уредба. Органите, участващи в алтернативното разрешаване на спорове в Литва, са Държавната служба за защита на потребителите (*Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba*), Службата за регулиране на съобщенията (*Ryšių reguliavimo tarnyba*) и други органи, които се занимават със спорове в отделните сектори (Службата за регулиране на съобщенията разглежда спорове в областта на електронните съобщения и пощенските и куриерските услуги, Банката на Литва (*Lietuvos bankas*) се занимава със спорове на потребители с доставчици на финансови услуги и т.н.). Потребителите могат да използват помощта на юрист по време на алтернативното разрешаване на спорове, но разносните за такава помощ не се възстановяват. Гарантирана от държавата първична и вторична правна помощ се предоставя на онези потребители, които отговарят на определените в законодателството критерии. Молбата до орган за алтернативно разрешаване на спорове обикновено няма суспензивно действие по отношение на давностния срок. Следователно, предвид сравнително дългите срокове за уреждане на потребителски спорове и определени кратки давностни срокове за предявяване на иски, съществува сериозен риск от надхвърляне на давността.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Общият давностен срок е десет години.

Литовското законодателство предвижда по-кратки давностни срокове за определени видове иски.

За иски във връзка с резултатите от тръжни процедури се прилага по-кратък едномесечен давностен срок.

За иски за обявяване на решения на органи на юридически лица за недействителни се прилага по-кратък тримесечен давностен срок.

По-кратък шестмесечен давностен срок се прилага за:

иски във връзка с изпълнението на наказания за неизпълнение (глоба, наказателна лихва);

иски във връзка с дефекти на продадени стоки.

Пократък шестмесечен давностен срок се прилага за иски, произтичащи от взаимоотношения между транспортни компании и техните клиенти във връзка с пратки, изпратени от територията на Литва, а за пратки, изпратени в чужбина, се прилага едногодишен срок.

По-кратък едногодишен давностен срок се прилага за вземания по застраховки.

За иски за вреди, включително иски за вреди, произтичащи от незадоволително качество на продукти, се прилага по-кратък тригодишен давностен срок.

За иски за изпълнение във връзка с лихви и други периодични плащания се прилага по-кратък петгодишен давностен срок.

За исковите във връзка с недостатъци в извършена работа са предвидени по-кратки давностни срокове.

За иски, произтичащи от превоз на товари, пътници и багаж, давностните срокове са определени в кодексите (законите), приложими за конкретните видове транспорт.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Споровете във връзка с договорни задължения се регламентират от правото, избрано по споразумение между заинтересованите страни; ако страните са избрали правото на Република Литва, те могат да защитят правните си интереси пред литовските съдилища. Такова споразумение между страните може да бъде предвидено в договора или да бъде установено в съответствие с фактическите обстоятелства по делото. Страните могат да се договорят, че правото на определена държава урежда целия договор или определени части от него. Когато страните решат, че по отношение на договора се прилага правото на чужда държава, това не може да се използва като основание за освобождаване от каквито и да е задължителни правила, приложими в Република Литва или която и да е друга държава, които не могат да бъдат променени или отменени със съгласието на страните.

Ако страните не са посочили кое право следва да урежда договора, се прилага правото на държавата, с която договорното отношение е най-тясно свързано. По презумпция договорното отношение е най-тясно свързано с държавата, на чиято територия:

страната, обвързана от най-характерното за договора задължение, има място на постоянно пребиваване или централна администрация. Ако задължението е по-тясно свързано с правото на държавата, в която се осъществява стопанската дейност на обвързаната със задължението страна, се прилага правото на тази държава;

се намира недвижимият имот, ако предмет на договора е правото на собственост или правото на ползване на недвижимия имот;

се намира основното място на стопанска дейност в момента на сключване на договор за превоз, при условие че държавата, в която се намира основното място на стопанска дейност на превозвача, е същата като държавата, в която е натоварен товарът, или в която се намира седалището на изпращача, или откъдето е изпратен товарът.

Арбитражните споразумения се уреждат от правото, приложимо към основния договор. Ако основният договор е недействителен, се прилага правото на мястото, където е сключено арбитражното споразумение; ако това място не може да бъде установено, се прилага правото на държавата на арбитража.

Правата и задълженията на страните, произтичащи от вреди, се уреждат по избор на засегнатата страна или от правото на държавата, в която е извършено съответното деяние или са настъпили други обстоятелства, довели до нанасянето на вредата, или от правото на държавата, в която са претърпени вредите.

Правната уредба на имуществения режим между съпрузи се определя от правото на държавата на постоянно пребиваване на съпрузите. Когато местата на постоянното пребиваване на съпрузите са в различни държави, приложимото право е правото на държавата, на която и двамата съпрузи са граждани. Когато съпрузите са граждани на различни държави и никога не са имали общо място на пребиваване, приложимото право е правото на държавата, в която е сключен бракът. Правната уредба, уреждаща имуществения режим между съпрузи, определен с договор, е правото на държавата, избрана от съпрузите в договора между тях. В този случай съпрузите могат да изберат правото на държавата, в която се намира или ще се намира мястото на постоянното им пребиваване, правото на държавата, в която е сключен бракът, или правото на държавата, гражданин на която е един от тях. Споразумението на съпрузите относно приложимото по отношение на имуществото право е действително, ако отговаря на изискванията на правото на избраната държава или на правото на държавата, в която е сключено споразумението.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Правилата за компетентността са изложени в чл. 29—30 от Гражданския процесуален кодекс (*Civilinio proceso kodeksas*). Иск може да се предяви пред съда по местопребиваването на ответника. Иск срещу юридическо лице се предявява по седалището на юридическото лице, посочено в регистъра на юридическите лица. Ако ответникът е държавата или община, искът трябва да се предяви по седалището на органа, представляващ държавата или общината.

Иск срещу ответник, чието местопребиваване е неизвестно, може да се предяви по местонахождението на имуществото му или по последното му известно местопребиваване. Иск срещу ответник, който няма местопребиваване в Република Литва, може да се предяви по местонахождението на имуществото му или по последното му известно местопребиваване в Република Литва. Иск, свързан с дейността на клон на юридическо лице, може да се предяви и по седалището на клона.

Иск за присъждане на издръжка и за определяне на бащинство може да се предяви и по местопребиваването на ищеца. Иск за обезщетение за увреждане на здравето на дадено лице, включително смърт, може да се предяви по местопребиваването на ищеца или мястото, където е претърпена вредата. Иск за увреждане на имуществото на дадено лице може да се предяви по местопребиваването (седалището) на ищеца или мястото, където е настъпила вредата.

Искът във връзка със споразумение/договор, уточняващ мястото на изпълнение, може да се предяви и по мястото на изпълнение, посочено в споразумението/договора.

Иск, свързан с осъществяване на действия в качеството на настойник, попечител или управител на имущество, може да бъде предявен и по местопребиваването (седалището) на настойника, попечителя или управителя на имуществото.

Иск във връзка с потребителски договор може да бъде предявен и по местопребиваването на потребителя.

Ако има няколко съдилища, които са компетентни да разглеждат делото, ищецът има право да избере кое от тях да сезира.

Исковете, свързани с вещни права върху недвижимо имущество, ползване на недвижимо имущество (с изключение на искове, отнасящи се до ликвидация на имущество на съпрузи по дела за развод) и отмяна на конфискация на недвижимо имущество са от компетентността на съда по местонахождението на недвижимия имот или на основната част от него.

Искове от кредитори срещу наследствена маса, предявени преди наследниците да са приели наследството, са от компетентността на съда по местонахождението на наследствената маса или на основната част от нея.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

На първа инстанция всички граждански дела се разглеждат от районните съдилища, с изключение на делата, които се разглеждат от окръжните съдилища или от Окръжния съд на Вилнюс.

Окръжните съдилища разглеждат следните дела като първоинстанционни съдилища:

от 4 април 2013 г. — дела за вземания, надвишаващи 150 000 LTL, с изключение на дела по семейни и трудови правоотношения и дела за обезщетение за неимуществени вреди;

дела, свързани с неимуществени правоотношения във връзка с авторски права;

дела за правоотношения при граждански публични търгове;

дела за фалит/несъстоятелност или реструктуриране, с изключение на делата, свързани с фалит на физически лица;

дела, едната от страните по които е чужда държава;

дела за вземания във връзка със задължителна продажба на акции (дял, лихва);

дела по искове във връзка с разследване на дейността на юридическо лице;

дела за обезщетение за имуществени и неимуществени вреди в резултат на нарушаване на установените права на пациентите;

други граждански дела, които съгласно специални закони трябва да се разглеждат от окръжен съд като първоинстанционен съд.

Следните дела се разглеждат само от Окръжния съд на Вилнюс като първоинстанционен съд:

дела по споровете, предвидени в [Закон за патентите \(*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*\)](#);

дела по споровете, предвидени в Закона за търговските марки (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*);

дела, свързани с осиновяването на литовски гражданин, пребиваващ в Република Литва, по искане на граждани на други държави;

други граждански дела от изключителната компетентност на Окръжния съд на Вилнюс като първоинстанционен съд съгласно специални закони.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Лицата могат да завеждат дела лично или чрез свои представители. Участието на дадено лице в съдебното заседание не го лишава от правото на процесуално представителство. Счита се, че е уместно на съдебното заседание да присъства представителят на лицето, освен ако съдът счете, че е необходимо лично присъствие на представляваното лице.

Лицата трябва да бъдат представлявани от адвокат в определени производства, посочени в Гражданския процесуален кодекс и [Гражданския кодекс \(*Civilinis kodeksas*\)](#) — например ако съдът разглежда дело, в което участва лице, обявено за недееспособно, въпросното лице трябва да бъде представлявано от адвокат.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Лицата, които желаят да внесат документи в съда или да получат документи от него, трябва да се свържат със съдебното деловодство, което ще обясни процедурата за внасяне, получаване или връщане на документи. [Места за контакт със съдилищата](#)

След стартирането на портала за електронни услуги e.teismas.lt на 1 юли 2013 г. стана възможно внасянето на документи по делото, проследяването на производството, заплащането на съдебните такси и получаването на други услуги да се извършват [онлайн](#).

За да се гарантира последователност при обработването на делата, с резолюция бе установено, че от 1 януари 2014 г. делата, които са били обработени по електронен път от съдилищата от по-ниска инстанция и са предадени на апелативните и касационните съдилища, трябва да продължат да се обработват по електронен път.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Участниците в съдебното производство трябва да представят оригинални екземпляри на процесуалните документи. Освен това съдът трябва да получи достатъчен брой екземпляри от печатните процесуални документи: по един екземпляр за всяка от насрещните страни (в делата с множество ответници или ищци — по един екземпляр за всеки от тях или, ако е определен представител или пълномощник за получаване на процесуалните документи, свързани с делото — само един екземпляр за този представител или пълномощник) и за третите лица, освен когато процесуалният документ е подаден по електронен път. Всички приложения към процесуалните документи трябва да бъдат представени в същия брой екземпляри като процесуалните документи, освен когато са подадени по електронен път или когато съдът е разрешил приложенията да не бъдат предоставяни на страните поради големия им обем.

Всички процесуални документи и приложенията към тях трябва да бъдат представени на съда на езика на съда. Ако страните по производството, до които са адресирани процесуалните документи, не говорят този език, съдът трябва да получи преводи на тези документи на език, който страните разбират. Когато представените документи трябва да бъдат преведени на чужд език, страните трябва да предоставят надлежно заверени преводи.

Иск може да бъде подаден по електронен път чрез портала за електронни услуги на литовските съдилища <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>, който е достъпен на уебсайта на Администрацията на националните съдилища (*Teismų administracija*): <https://www.teismai.lt/en>.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Електронен формуляр за предявяване на иск може да бъде попълнен в портала за електронни услуги на литовските съдилища <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>.

Всеки иск, внесен в съда, трябва да отговаря на общите изисквания, приложими към съдържанието на процесуалните документи (чл. 111 от Гражданския процесуален кодекс). Процесуалните документи трябва да бъдат подадени до съда в писмена форма. Всеки процесуален документ на страна по производството трябва да съдържа:

наименованието на съда, в който се внася процесуалният документ;

процесуалния статут, имената, фамилията, личните идентификационни номера (ако са известни) и местопребиваването на страните в производството; други адреси на други страни в производството за връчване на процесуални документи, известни на ищеца; когато страните в производството или една от тях е юридическо лице, пълното наименование, седалището и други адреси на други страни в производството за връчване на процесуални документи, известни на ищеца, кодовете, номерата на разплащателните сметки (ако са известни) и данни за кредитните институции (ако са известни);

метода, който трябва да се използва за връчване на процесуалните документи на страната, и пощенския адрес за кореспонденция, ако е различен от местопребиваването или седалището;

вида и предмета на процесуалния документ;

обстоятелствата, обосноваващи предмета на процесуалния документ, и доказателства, потвърждаващи тези обстоятелства;

всички приложения трябва да са прикачени към внасяния процесуален документ;

подписа на лицето, внасящо процесуалния документ, и датата на изготвянето му.

Лице в производството, което представя процесуален документ като се опира на тълкуване, прието от международен съд или съд на чужда държава, трябва да предостави копие от решението на съда, в което се съдържа това тълкуване, и надлежно заверен превод на решението на езика на съда.

Процесуален документ, внесен в съда от представител, трябва да съдържа информацията за представителя, посочена в точки 2 и 3 по-горе, и трябва да бъде придружен от документ, удостоверяващ правата и задълженията на представителя, ако такъв документ все още не е внесен или ако срокът на валидност на упълномощаването, включено в досието, е изтекъл.

Лице, упълномощено от страна по делото, която не е в състояние да подпише процесуалния документ, трябва да го подпише от нейно име, като посочи причината, поради която страната не може сама да подпише представения документ.

Чл. 135 от Гражданския процесуален кодекс предвижда, че исковата молба трябва да съдържа следната информация:

размера на претенцията (цена на иска), когато искът е за вземане;

обстоятелствата, на които ищецът основава претенцията си (фактически основания за претенцията);

доказателства в потвърждение на посочените от ищеца обстоятелства, адресите на свидетелите и местонахождението на други доказателства; какво иска ищецът (предмет на исковата молба);

становището на ищеца относно възможността за постановяване на решение в отсъствие на една от страните, ако не бъде получен отговор на иска или на предварителен процесуален документ;

информация дали по делото ще се явява адвокат. Ако да, трябва да се посочат името, фамилията и служебния адрес на адвоката;

становището на ищеца относно възможността да се постигне споразумение, ако ищецът желае да представи такова становище.

Исковата молба трябва да бъде придружена от документи или други доказателства, на които ищецът основава претенциите си; към нея трябва да се приложи доказателство за плащане на съдебната такса и да се посочат всякакви искания за събиране на доказателства, които ищецът не е в състояние да представи, като се посочи причината за това.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Исковата молба трябва да бъде придружена от всички документи в подкрепа на претенциите и доказателство за плащане на съдебната такса.

Съдебната такса за неимуществени искове е 100 LTL. При имуществени спорове дължимата съдебна такса е равна на процент от претендираната сума, както е посочено в конкретни закони: 3 % и най-малко 50 LTL за искове на цена до 100 000 LTL; 3 000 LTL плюс 2 % от претендираната сума за искове на цена от 100 000 до 300 000 LTL; и 7 000 LTL плюс 1 % от претендираната сума за искове на цена над 300 000 LTL. Общата съдебна такса за имуществени спорове не може да надвишава 30 000 LTL.

Специални закони предвиждат случаи, в които ищецът е освободен от съдебна такса. Освен това съдът има право да освободи частично или да разсрочи плащането на таксата до приемането на решението му, като вземе предвид финансовото състояние на лицето. Всяко искане за освобождаване или разсрочване на съдебната такса трябва да се обоснове и да бъде придружено от доказателства за лошото финансово състояние на лицето.

При писмените производства дължимата такса е в размер на половината от таксата, дължима за иска, но не по-малко от 20 LTL.

Не се дължи такса за отделни жалби, освен за отделните жалби, с които се иска прилагане на временни мерки, като в този случай таксата е 100 LTL.

Когато процесуалните документи или приложенията към тях се внасят в съда единствено по електронен път, дължимата такса е равна на 75 % от таксата, която се дължи за съответния процесуален документ, при минимална такса от 10 LTL.

Клиентът изразява съгласието си с предоставянето на правни услуги от страна на неговия адвокат, адвокати или професионално адвокатско сдружение като подписва договор. Страната трябва да плати договореното възнаграждение за предоставените правни услуги. Страните могат свободно да договарят момента на извършване на плащането по тяхно желание.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Законът за гарантираната от държавата правна помощ (*Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) гарантира осигуряването на първична и вторична правна помощ при посочените по-долу условия.

Първична правна помощ се предоставя на граждани на Република Литва и на други държави — членки на ЕС, на лица, които пребивават законно в Република Литва и в други държави — членки на ЕС, както и на лица, които имат право на такава помощ по силата на международни договори, по които Република Литва е страна. Първична помощ се предоставя незабавно. Когато това не е възможно, трябва да бъдете уведомен кога молбата ви ще бъде приета, като това не може да стане по-късно от 5 дни от датата на молбата. Общински длъжностни лица и служители, адвокати или специалисти от публични агенции, с които общината е сключила договор, ще дадат лични съвети за извънсъдебно разрешаване на вашия спор, ще предоставят информация за правната система, законите и други законодателни актове и ще помогнат при изготвянето на споразумение или попълването на заявление за вторична помощ. Първична правна помощ може да бъде отказана, когато искът на ищеца е очевидно необоснован, когато ищецът вече е получил обширна консултация по същия въпрос, когато е ясно, че лицето е в състояние да получи съвет от адвокат без правната помощ, гарантирана от държавата по закон, или когато молбата не е свързана със собствените права и законни интереси на лицето, освен в посочените в закона случаи на представителство.

Вторична правна помощ могат да получават същите получатели, но предоставянето на такава помощ зависи от нивото на общия им доход.

Вторична правна помощ може да се предостави на всяко лице, което пребивава в Република Литва и активите и годишният доход на което не надвишават праговете за допустимост, определени от правителството по отношение на предоставянето на правна помощ. Активите и доходите са класифицирани в ниво I и ниво II: за ниво I държавата покрива 100 % от разходите за вторична правна помощ, докато за ниво II — 50 % от разходите за вторична правна помощ (останалите 50 % трябва да се поемат от лицето).

Следните лица имат право да получат вторична правна помощ безплатно независимо от активите и годишните си доходи: заподозрени, обвиняеми или осъдени по наказателни дела, при които участието на адвокат на обвиняемия е задължително; жертви в случаи, свързани с обезщетение за вреди, произтичащи от престъпление, включително случаи, при които въпросът за обезщетението трябва да бъде решен в наказателно дело; лица, получаващи социални помощи; лица, подпомагани от институции за медико-социални грижи с настаняване; лица, за които е установено, че страдат от тежко увреждане или са признати за неработоспособни; лица, които са достигнали пенсионна възраст и за които е определено, че имат високо ниво на специални потребности; настойници (попечители) на такива лица, когато правната помощ е необходима за представяване и защита на правата и интересите на лицата, които са под тяхно настойничество (попечителство); лица, които са предоставили доказателство (заповед за заповор на имущество и т.н.), че не са в състояние по обективни причини да използват собствеността и средствата си и в резултат на това имуществото и годишният им доход, които те биха могли да използват както желаят, не надвишава прага на допустимост, определен от правителството по отношение на предоставянето на вторична правна помощ; лица, страдащи от тежко психическо заболяване, когато става въпрос за принудителната им хоспитализация или лечение; настойници (попечители) на тези лица, когато правната помощ е необходима за представяване и защита на правата и интересите на такива лица; длъжници, когато искът се предявява срещу последното им място на пребиваване, където живеят в момента; родителите или други законни представители на непълнолетно лице, когато става въпрос за отстраняването на детето; непълнолетни лица, които не са омъжени или обявени от съд за напълно правоспособни и които се явяват пред съда самостоятелно в случаите, определени в специални закони; лица, които искат да бъдат обявени за недееспособни, в случаи, свързани с обявяването на физическо лице за недееспособно; лица, които искат да регистрират раждане, и други случаи, предвидени в международни споразумения, по които Република Литва е страна.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Съдът взема решение относно допустимостта с определение. Тази процедура се счита за начало на гражданското дело. Ако има някакви недостатъци и лицето, което участва в делото или е предявило иск/внесло процесуален документ, отстрани този недостатък в съответствие с изискванията на съда и в определените от него срокове, искът/документът се счита за подаден в деня на предаването му на съда. В противен случай се счита, че не е подаден, и се връща на ищеца заедно с приложенията, по нареждане на съдията, не по-късно от пет работни дни след крайния срок за отстраняване на недостатъците.

Ищецът има право да оттегли иска си, стига съдът да не е изпратил копие от иска на ответника. Искът може да бъде оттеглен на по-късен етап единствено ако ответникът е съгласен и ако бъде оттеглен преди първоинстанционният съд да е постановил решението си.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Страните по производството се уведомяват за времето и мястото на съдебното заседание или отделните процесуални мерки с призовка или уведомление от съда. График на заседанията на съда е на разположение в интернет чрез Информационната система на съдилищата в Литва, достъпна на уебсайта на Администрацията на националните съдилища. <http://liteko.teismai.lt/tvarkarasciai/>

Последна актуализация: 21/10/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедурира? - Люксембург

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Медиацията е алтернативен способ за разрешаване на спорове, чрез който в някои случаи може да се избегне сезирането на съд.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за предявяване на съдебни искове варират според случая.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вижте темата „Съдът на коя държава е компетентен? – Люксембург“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вижте темата „Съдът на коя държава е компетентен? – Люксембург“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вижте темата „Съдът на коя държава е компетентен? – Люксембург“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Отговорът на този въпрос зависи от цената на искам и правното естество на спора.

Най-общо, това може да се представи по следния начин, като не се включват специфичните изключения, предвидени от закона:

ако цената на искам е равна на или по-ниска от 15 000 EUR, спорът по принцип е от компетентността на мировите съдилища (*justices de paix*). Пред тези съдилища страните могат да се явят лично или чрез представител, който в случай, че не е адвокат, трябва да е специално оправомощен (упълномощен);

ако цената на искам надвишава 15 000 EUR, спорът по принцип е от компетентността на окръжните съдилища (*tribunaux d'arrondissement*). При явяване пред тези съдилища лицата трябва да бъдат представлявани от адвокат (конституиране на адвокат), освен при бързите производства, производствата по търговски спорове, при които страните могат да се явят лично, но могат също така да бъдат подпомагани от трети лица или да бъдат представлявани, и производствата пред съдията по семейни дела (с изключение на бракоразводните производства). Пред Върховния съд (апелативен съд) страните трябва да бъдат представлявани от процесуален представител – адвокат;

някои дела са от компетентността на мировите съдилища независимо от цената на искам, дори тя да надвишава 15 000 EUR: такива са напр.

делата по спорове между наемодатели и наематели и исковете за издръжка, с изключение на тези, които са акцесорни на исковете за развод или фактическа раздяла. Обикновено подаването на молбите до мировия съд се извършва чрез призоваване чрез съдебен изпълнител. В тези случаи исквата молба трябва да отговаря на някои изисквания за форма, за да се осигури по-специално възможност за упражняване на правото на защита. В някои случаи страните могат сами да предявят искам, без да прибегват до съдебен изпълнител, като това става чрез писмена молба до мировия съдия (опростена и по-евтина процедура от тази, която се провежда пред окръжния съд). И в двата случая страните могат да се явят лично или чрез представител, който в случай, че не е адвокат, трябва да е специално оправомощен (упълномощен).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Отговорът на този въпрос зависи от разграниченията, които бяха направени в предходната точка.

Ако цената на искам е до 15 000 EUR, страните могат да сезират директно (чрез искова молба) или индиректно (посредством отправяне на призовка чрез съдебен изпълнител) мировия съд, който има териториална компетентност. На практика исковете се приемат от ръководителите на съдебните деловодства на тези съдилища.

Ако цената на искам е над 15 000 EUR, страните трябва по принцип да се обърнат към адвокат, който ще призове насрещната страна от името на своя клиент посредством съдебен изпълнител. Адвокатът ще внесе документите за завеждане на делото пред окръжния или Върховния съд съобразно териториалната компетентност.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Може да се използва френски, немски или люксембургски език, като се вземат предвид специфичните разпоредби, касаещи някои правни спорове. Искът се подава чрез призоваване на насрещната страна (чрез *assignation* или *citation*), освен в случаите, при които съдът може да бъде сезиран и с обикновена молба. Освен при някои редки изключения, възникващи пред мировите съдилища при някои специфични дела, исковите молби трябва да бъдат подадени в писмен вид. Документи, изпратени по факс или електронна поща, не се допускат по делото.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исквата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

За някои специфични дела (напр. искове за издаване на заповеди за плащане на дължими парични суми или на неплатени суми по фактури) се попълват формуляри. По принцип призовките за явяване пред мировите съдилища, исковете или призовките за явяване пред окръжните съдилища и актовете, с които решенията се обжалват пред върховните съдилища, трябва да съдържат някои задължителни реквизити и да са в определена форма, като в противен случай са нищожни. За тази цел не се предвижда попълването на предварително установени формуляри. Съществуват също така формуляри за исковете, които се основават на общностното законодателство. Такива са например молбите за издаване на европейска заповед за плащане, основаващи се на Регламент (ЕО) № 1896/2006, или молбите по европейската процедура за искове с малък материален интерес, основаващи се на Регламент (ЕО) № 861/2007.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исквата молба?

По принцип в края на съдебното производство се заплащат съдебни такси. Съдът може също така да осъди загубилата делото страна да заплати съдебни разноски на спечелилата страна, ако съдията счете, че би било несправедливо всички възнаграждения и разходи да бъдат поети само от тази страна. Съдът може също така да разпорежи на една или повече страни по делото да предоставят гаранция или авансово плащане на суми (аванси) (напр. когато съдът постанови изготвяне на експертиза).

Възнаграждението, заплащано на адвоката от клиента му, зависи от договора, който те са сключили. На практика обичайно адвокатът получава някакво авансово плащане.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Вж. тема „Правна помощ — Люксембург“.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Ако съдът е сезиран от самия ищец в случаите, в които законът позволява това, ищецът се уведомява от съда за напредъка на съдебното производство.

Ако искът трябва да бъде заведен или е заведен от адвокат от името на неговия клиент, съдът уведомява адвоката за съдебното производство и неговия ход, тъй като последният представлява своя клиент. Адвокатът може да предоставя на клиента си сведения за хода на делото, доколкото те са налични или предвидими.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Предходният отговор съдържа отговор на този въпрос.

Освен това срокът за явяване пред съда в писмената фаза на производството е установен по принцип в закона и е различен от сроковете за явяване, които съдът може да определи по-специално с цел лично да изслуша някоя от страните или трети лица. Законоустановените срокове варират в зависимост от съда и от обстоятелството дали ответникът живее в Люксембург или в чужбина. Що се отнася до устната фаза на производството, по принцип ищецът трябва да укаже на ответника конкретната дата, на която същият трябва да се яви на съдебно заседание.

Връзки по темата

<http://www.legilux.lu/>

Последна актуализация: 07/03/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Унгария

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Просрочените плащания могат да бъдат събрани и чрез издаване на заповед за плащане, а някои видове вземания, предвидени в закона, могат да бъдат събрани единствено чрез издаване на заповед за плащане. Такива извънсъдебни производства се провеждат от нотариуси. Вж. темата [Процедури за „заповед за плащане“](#).

В Унгария съществуват процедури за алтернативно разрешаване на спорове. Вж. темата [„Алтернативно разрешаване на спорове“](#).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Въпросът дали има срок за завеждане на дело и от какъв вид е този срок е уреден различно в зависимост от делото. Например при имуществени претенции няма срок за завеждане на дело, нито има приложим давностен срок. Обратно на това, за завеждане на дело за извъндоговорна отговорност няма определен срок, но такова дело подлежи на общ давностен срок (5 години), който съдът взема под внимание в хода на производството, ако другата страна се позове на него. За другите видове вземания се прилагат предвидените в закона срокове за завеждане на съдебно дело.

Поради това, за да се изясни въпросът за сроковете, е препоръчително да се консултирате с адвокат, правен съветник или с Бюрото за помощ на гражданите.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Въпросът за компетентността на съдилищата на държавите членки по отношение на различните видове дела с международно измерение е уреден в правото на Европейския съюз, съответните международни конвенции и правилата на унгарското международно частно право.

Съответното законодателство на ЕС, което по принцип е приложимо по граждански и търговски дела, включва [Регламент \(ЕС\) № 1215/2012](#) и [новата Конвенция от Лугано](#) (публикувана с Решение № 2009/430/ЕО), [Регламент \(ЕО\) № 2201/2003](#) по отношение на брачни дела и дела, свързани с родителската отговорност, и [Регламент \(ЕО\) № 4/2009](#) по отношение на дела, свързани със задължения за издръжка.

В случаите, когато не се прилагат нито законодателството на ЕС, нито двустранните или многостранните конвенции, по които Унгария е страна, компетентността се определя съгласно разпоредбите на [Закон XXVIII от 2017 г. относно международното частно право](#).

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. темата [„Компетентност на съдилищата“ — Унгария](#).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. темата [„Компетентност на съдилищата“ — Унгария](#).

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Всяко лице може да заведе дело лично или чрез упълномощено лице, което

- се счита за дееспособно съгласно правилата на гражданското право,
- е частично недееспособно пълнолетно лице, чиято дееспособност съгласно правилата на гражданското право обаче не е ограничена по отношение на предмета и процесуалните действия по делото, или
- има правото, съгласно правилата на гражданското право надлежно да дава указания относно предмета на делото.

Законен представител ще действа по делото от името на страна, ако

- страната е недееспособна по отношение на делото,
- на страната е назначен законен представител, без това да засяга нейната дееспособност, освен ако страната заведе делото лично или чрез упълномощено лице, или
- страната не е физическо лице.

Съгласно [Закон CXXX от 2016 г. относно Гражданския процесуален кодекс](#) (ГПК) представителството от законен представител в съдебното производство е задължително. Съгласно ГПК делата, гледани от окръжен съд като първа инстанция, и производствата по трудови въпроси, които са от компетентността на административните и трудови съдилища, са освободени от основното правило за задължително законно представителство; в тези случаи законното представителство не е задължително, освен ако в закона не е предвидено друго.

В ГПК се определя кой може да действа като законен представител. Обикновено законните представители на страните са адвокати и правни кантори. Когато законното представителство е задължително, лице, което е издържало изпита пред адвокатската колегия може да участва в производството по собственото си дело без законно представителство, освен ако в закона не е предвидено друго.

В случаите, когато не е задължително да се използва законен представител, исквата молба за образуване на производството може да бъде подадена от упълномощен представител (напр. адвокат), назначен от страната или от нейния законен представител. Правилата относно това кой може да бъде упълномощен представител и кой не се съдържат в ГПК.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковата молба се подава директно до съда, който е компетентен да гледа делото. Съгласно ГПК страна, която участва без законно представителство в дело пред окръжен съд или в производство по трудови въпроси пред административен и трудов съд, има право да подаде своята исква молба устно в рамките на определеното работно време и да я заведе, като използва подходящ формуляр, в компетентния съд по своето местопребиваване, седалище или месторабота или в съда, на който е подсъдно делото.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Езикът на съдебното производство е унгарският. Освен ако не е предвидено друго в закон, обвързващ правен акт на Европейския съюз или международна конвенция, представените на съда документи трябва да бъдат подадени на унгарски език и документите и решенията на съда трябва да бъдат връчени на унгарски език. В хода на производството всяко лице има право да използва майчиния си език, както и своя регионален или малцинствен език, когато това е предвидено в международните конвенции.

С подписването на Европейската харта за регионалните или малцинствените езици Унгария се задължава по отношение на хърватски, немски, румънски, сръбски, словашки, словенски, ромски и бояшки език:

да позволява на страната, която лично се явява пред съда, да използва своя регионален или малцинствен език, без да плаща допълнителни такси за това;

да позволява представянето на документи и доказателства на регионален или малцинствен език с помощта на устни или писмени преводачи, ако е необходимо.

Съдът назначава устен преводач, преводач на жестомимичен език или писмен преводач, ако това е необходимо, за да се зачете правото на страната да използва езика или ако се налага по друга причина съгласно разпоредбите на ГПК относно използването на език.

Исковата молба трябва да се подаде в писмен вид в съда, в който ще се образува производството. Когато комуникацията по електронен път е задължителна или е избраният вариант, исковата молба трябва да се подаде по електронен път съгласно определения в закона начин. Ако комуникацията се осъществява на хартиен носител, исковата молба трябва да се изпрати по пощата или да се подаде лично (до деловодството в рамките на работното време или като се пусне в кутията, поставена пред входа на съда, по всяко време в рамките на работното време), но страна, която участва без законно представителство в дело пред окръжен съд или в производство по трудови въпроси пред административен и трудов съд, може да подаде исковата молба устно в рамките на определеното работно време и да я заведе, като използва стандартен формуляр, в компетентния съд по своето местопребиваване, седалище, месторабота или в съда, на който е подсъдно делото.

Исковите молби не могат да се изпращат по факс.

За информация относно възможността за подаване по електронен път вж. темата „[Автоматизирана обработка](#)“.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Исковите трябва да бъдат предявени чрез искова молба, т.е. писмен документ, излагащ иска. Изискванията относно реквизитите на исковата молба и документите, които трябва да се приложат към нея, са определени подробно в ГПК.

Страна, която участва без законно представителство в дело пред окръжен съд или в производство по трудови въпроси пред административен и трудов съд, трябва да подаде исковата си молба чрез определен за тази цел формуляр. Това до-голяма степен е от помощ за иска на страната, участваща в производството без законно представителство, тъй като във формуляра е посочена задължителната информация, която трябва да бъде включена в исковата молба, и са посочени приложенията, които се прилагат. Формулярите са публикувани на [централните уебсайтове на съдилищата](#).

Исковата молба и приложенията към нея се подават в толкова екземпляра, колкото са страните в производството, плюс един допълнителен. Ако няколко страни имат един представител (упълномощено лице), те ще получат едно съвместно копие.

За информация относно подаването на исковите молби по електронен път вж. темата „[Автоматизирана обработка](#)“.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Плащането на съдебни такси е задължително в гражданското производство. Размерът на съдебните такси, които се плащат в отделните видове производства, е определен в [Закон XCIII от 1990 г. относно таксите](#). Страната, иницираща образуването на производството, трябва да плати таксите при подаването на исковата молба, освен когато решението относно плащането на таксите трябва да се вземе впоследствие. В последния случай таксите се поемат от лицето, на което съдът е разпоредил да ги плати.

Съд, в който е образувано гражданско производство, ще отхвърли искова молба, без да поиска допълнителна информация, ако ищецът не е платил процесуалните такси, чиито размер е пропорционален на размера на посоченото в исковата молба вземане или на определената по закон фиксирана такса, и не е подал молба за правна помощ или не е посочил каквато и да е правна помощ, която се основава на закон.

Страната може да получи правна помощ с цел да бъде подпомогната да отстоява правата си по време на процеса.

Освен ако в закона не е предвидено друго, дадена страна има право при поискване на индивидуална правна помощ („*személyes költségmentesség*“) и индивидуално освобождаване от авансово плащане на разности („*személyes költségfeljegyzési jog*“) въз основа на нейния доход и финансово положение, докато индивидуалното освобождаване от плащане на съдебни такси („*személyes illetékmentesség*“) поради положението на самото лице се предоставя служебно. Дадена страна получава специфична за делото правна помощ („*tárgyi költségkedvezmény*“) поради предмета на делото, докато намаляването на таксите („*mérsékelt illeték*“) се предоставя служебно, ако в хода на делото се наблюдават конкретни действия.

Освобождаване от съдебни такси означава, че или лицето, което е длъжно да плати съдебни такси, е освободено от това плащане, или че това освобождаване се прави с оглед на естеството на таксите. В случай на освобождаване от съдебни такси страната се освобождава от авансово плащане на таксите и, освен ако не е предвидено друго в закона, от плащането на всички неплатени такси. Освобождаването от съдебните такси не освобождава страната от плащането на такси, които не са били платени в хода на изпълнително производство. В Закона относно таксите се определя кои правни субекти могат да получат индивидуално освобождаване от плащането на съдебни такси. Такива са унгарската държава, общините, агенциите, които са на бюджетна издръжка, и църквите.

Ако се предостави освобождаване поради предмета на делото, и двете страни се освобождават от плащане на такси независимо от техния доход или финансово положение. Освобождаване поради предмета на делото се предоставя например в случай на жалби срещу решения относно правна помощ, насрещни иски, предявени при бракоразводно дело, и искания за поправка, корекции или допълнения на решения.

Независимо от техния доход или финансово положение страните се освобождават от авансовото плащане на такси поради предмета на делото („*tárgyi illetékfeljegyzési jog*“), например в производства, свързани със защитата на лица съгласно гражданското право, или иски, предявени за вреди, причинени при упражняването на официални правомощия. Всяко лице, на което е предоставено такова освобождаване от авансовото плащане на такси поради предмета на делото, се освобождава от авансовото плащане на такси. В този случаи таксите се плащат в края на производството от страната, на която съдът е разпоредил да ги плати.

Дадена страна се освобождава от плащането на част от таксите, ако ѝ е предоставено намаляване на таксите. Намаляването на таксите е вид правна помощ, която се различава в значителна степен от другите видове, тъй като се предоставя, когато в хода на производството се наблюдават определени действия, без да е необходимо да се подава молба, и не се основава на личните обстоятелства на страната или на предмета на делото.

Освобождаването от авансовото плащане на таксите е част както от правната помощ, така и от освобождаването от авансовото плащане на разноските. Правна помощ може да се предостави също на конкретни лица или с оглед на предмета на делото. Видовете дела, по отношение на които може да се предостави правна помощ поради предмета на делото и критериите за предоставянето на индивидуална правна помощ, са определени в закона. Пример за случай, при който освобождаването от плащането на разноски може да е поради предмета на делото, е производството за настояйничество.

Освобождаване от авансово плащане на разноски може също да се предостави на лица или с оглед на предмета на делото. На страните се предоставя специфично за делото освобождаване от авансовото плащане на разноски, например производства за установяване на произход или производства относно родителската отговорност.

Съгласно [Закон за дейността на адвокатите](#) назначаването на адвокат може да се договаря свободно във връзка с упражняването на неговата дейност, освен ако не е предвидено друго в Закона за дейността на адвокатите или в Гражданския кодекс; следователно страните могат свободно да договарят адвокатските възнаграждения в рамките, определени в Закона за дейността на адвокатите. Правната помощ включва освобождаването от плащането на адвокатските хонорари или авансовото им плащане. Представителството от адвокат се разрешава от службата за правна помощ.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Страната може да получи индивидуална правна помощ или специфична за делото правна помощ с цел да бъде подпомогната да отстоява правата си по време на процеса. Дадено физическо лице има право на индивидуална правна помощ при поискване, основаваща се на неговия доход и финансово положение, и на специфична за делото правна помощ, която се предоставя служебно поради предмета на производството. Ако на дадена страна е предоставена правна помощ, тя се освобождава от авансово плащане на съдебни такси и от авансово плащане на всякакви разноски, възникващи в хода на производството, и всякакви неплатени такси, освен ако в закона не се предвижда друго, както и от авансово плащане на всякакви разноски, поети от държавата, както и от плащане на депозит за разноските по производството.

Критериите, свързани с дохода и финансовото състояние, на които трябва да отговаря една страна, за да ѝ бъде предоставена индивидуална правна помощ, са определени в закона, като такива са случаите, при които правната помощ може да бъде предоставена поради предмета на делото.

Гражданите на Европейския съюз и гражданите на трети държави, които пребивават законно на територията на държава членка, могат да получат индивидуална правна помощ и индивидуално освобождаване от авансовото плащане на разноските съгласно условията, приложими за унгарските граждани, докато други чуждестранни граждани могат да получат горепосоченото въз основа на международни договори.

Правната помощ включва пътни разходи за изслушването на граждани на Европейския съюз и граждани на трети държави, пребиваващи законно на територията на държава членка, ако присъствието на страната по време на изслушването е задължително.

Ако правото на чужда държава предоставя по-големи ползи за унгарска страна пред чуждестранен съд, отколкото специфичното за дадено дело освобождаване от авансово плащане на разноските, тези по-изгодни правила трябва да се прилагат в хода на изслушването по отношение на чуждестранната страна, участваща в съдебен спор пред унгарски съд.

Моля, разгледайте също темата [Правна помощ](#).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

По принцип даден иск се счита за официално предявен, когато исквата молба постъпи в съда и бъде заведена в деловодството му. Ако комуникацията се осъществява по електронен път, по правило се счита, че документите са подадени, когато информационната системата изпрати потвърждение за получаването им.

Въпросът кога исквата молба се счита за официално подадена е от особено значение в случаите, в които има срок за завеждането на съдебно дело. Тези срокове се различават както по отношение на своята продължителност, така и по отношение на условията, при които исквите молби се считат за подадени в срок.

Що се отнася до процесуалните срокове, съгласно ГПК последиците от пропускането на срока не са в сила, ако документите бъдат изпратени до съда с препоръчано писмо най-късно в последния ден от срока. Ако комуникацията в хода на производството се осъществява по електронен път, последиците от изпускането на крайния срок, който е определен в дни, работни дни, месеци или години, не са в сила, ако документите са подадени до съда по електронен път в съответствие с изискванията на информационната система най-късно в последния ден на срока. Освен ако в закона не е предвидено друго обаче, това правило не се прилага при изчисляване на законоустановения срок за подаване на искви молби. Исковите молби се считат за подадени в срок, ако постъпят в съда най-късно в последния ден от срока за подаване на искви молби.

Искови молби, подадени след крайния срок, се отхвърлят от съда. Съдът връчва решението за отхвърляне на исквата молба на ищеца и уведомява ответника за предприетата мярка. Решението подлежи на специално обжалване от ищеца.

Поради това е препоръчително да се консултирате с правен съветник, адвокат или Бюрото за помощ на гражданите, за да ви разяснят кога исквата молба се счита за официално подадена в срок.

Ако страна, която участва без законно представителство в дело пред окръжен съд или в производство по трудови въпроси пред административен и трудов съд, е в състояние да подаде исквата си молба устно в рамките на определеното работно време в компетентния съд по своето местопребиваване, седалище или месторабота или в съда, на който е подсъдно делото, тогава представителят на съда дава на страната нужните указания и я призовава незабавно да отстрани всякакви нередности. В останалите случаи съдът не информира страните за самото обстоятелство на започване на производството. След като получи исквата молба, съдът проверява дали тя съдържа всички предвидени в закона реквизити.

Ако исквата молба е подходяща за образуване на производство, съдът връчва исквата молба на ответника и в същото време го призовава да подаде насрещен иск в рамките на четиридесет и пет дни от получаването на исквата молба. Ответникът се конституира чрез предявяването на насрещния иск.

Съдът обработва образуването на производство след подаване на писмен насрещен иск срещу исквата молба по начин, определен в ГПК, в зависимост от обстоятелствата по делото, след което закрива фазата на образуване и определя дата за разглеждане на делото по същество.

За информация относно възможността за подаване на исквата молба по електронен път и съответното потвърждение вж. също темата [„Автоматизирана обработка“](#).

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

След подаването на исквата молба производството протича по начина, описан в раздел 12. В зависимост от обстоятелствата по делото страната може да получи допълнителна информация по време на други писмени изявления, ако такива са разпоредени, или в хода на подготовката на заседанието по делото и разглеждане на делото по същество, което зависи от индивидуалните характеристики на производството.

Последна актуализация: 14/10/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Малта

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

Да, за образуване на дело в Малта трябва да се обърнете към съда. Адвокат или процесуален представител пред съдилищата от по-долна инстанция подава молба до съда и заплаща съответната такса. Ако делото следва да бъде отнесено към съд от по-висша инстанция, лицето, подаващо молбата, трябва да положи клетва.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Не, дело може да бъде заведено пред съда по всяко време. Ответникът обаче има право да отправи възражение за изтекла погасителна давност на всеки етап от производството в съда.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

Лицето, което е завело делото, трябва да присъства физически в съдебната зала по време на заседанията. В негово отсъствие то се представлява от адвокат или процесуален представител пред съдилищата от по-долна инстанция. Ако една от страните е извън Малта, се назначава специален упълномощен представител в Малта, който да продължи съдебното производство в отсъствието на страната.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Въпреки че Малта има само една съдебна сграда, тя е разделена на няколко различни съдилища в зависимост от предмета на делото, цената на иска на ищеца и местоживеенето на ищеца. Различните съдилища в Малта са представени по-долу:

а. Граждански съд (Семейно отделение) [*Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja)*] — разглежда иски, свързани със семейни въпроси, като производство за раздяла, развод, издръжка, родство и отмяна.

б. Съд на магистратите (Семейно отделение в Гозо) [*Qorti tal-Magistrati (Għawdex Sezzjoni Familja)*] — същата компетентност като на съда по буква а), но лицата завеждат дела в този съд срещу лица с местожителство в Гозо или с обичайно местопребиваване на остров Гозо;

в. Граждански съд с конституционна компетентност [*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali)*] — дела с конституционен характер;

г. Съд на магистратите (Малта) [*Qorti tal-Magistrati (Malta)*] — разглежда и се произнася по дела с чисто гражданскоправен характер относно за вземания, ненадвишаващи 15 000 EUR, срещу лица с местожителство или с обичайно местопребиваване на остров Малта и всяко друго вземане, предвидено от малтийското законодателство;

д. Съд на магистратите в Гозо с нисшестояща компетентност [*Qorti tal-Magistrati (Għawdex Inferjuri)*] — същата компетентност като на съда по буква г) по-горе, но този съд се използва от лица, които желаят да заведат дело срещу лице с местожителство в Гозо или с обичайно местопребиваване на остров Гозо. Той има и правомощията, дадени на Гражданския съд в неговата охранителната компетентност.

е. Граждански съд с обща компетентност [*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili*] — разглежда и се произнася по дела с чисто гражданскоправен характер за вземания, надвишаващи 15 000 EUR, както и по всички дела (независимо от цената на иска), включващи иски за недвижими имоти или свързани със сервитути, тежести или права, свързани с недвижими имоти, включително иски за изваждане или отстраняване от недвижим имот, без оглед на това дали имотът е в градски или в селски район, дали е отдаден под наем или се обитава от лица от лица с местожителство или обичайно местопребиваване в границите на териториалната компетентност на този съд.

ж. Съд на магистратите в Гозо с висшестояща компетентност (Отделение с обща компетентност) [*Qorti tal-Magistrati (Għawdex) Ġurisdizzjoni Superjuri, Sezzjoni Ġenerali*] — същата компетентност като на съда по буква е), но той се използва от лица, които желаят да заведат дело срещу лице с местожителство в Гозо или с обичайно местопребиваване на остров Гозо;

з. Граждански съд с охранителна компетентност [*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, Ġurisdizzjoni Volontarja*] — този съд разглежда охранителни въпроси, като отваряне на тайни завещания, настойничество/попечителство и осиновяване. Освен това съдът одобрява или разрешава сключването на договори. Този съд разрешава и приемането на разпоредби, които са допустими по закон само след предоставяне на предварително разрешение. Наред с тези съдилища има и редица трибунали. Трибунал за иски с малък материален интерес (*Tribunal tat-Talbiet iż-Żgħira*) (който разглежда и се произнася по всички парични иски, които не нахвърлят 5 000 EUR), Трибунал за административен контрол (*Tribunal ta' Revizjoni Amministrattiva*) и Промишлен трибунал (*Tribunal Industrijali*). В Малта има и Арбитражен център (*Ċentru tal-Arbitraġġ*), който предоставя услуги, свързани с арбитраж. Малтийското законодателство задължава в някои случаи страните да преминат през арбитраж (задължителен арбитраж). Спорове във връзка с обща собственост и движение на моторни превозни средства подлежат на задължителен арбитраж.

Всички тези съдилища са първоинстанционни обикновени съдилища. Жалби срещу решенията на тези съдилища могат да се подават в Апелативния съд (*Qorti tal-Appell*). Жалби срещу решенията на Трибунала за иски с малък материален интерес, Арбитражния център или Съдилищата на магистратите трябва да бъдат подавани до Апелативния съд в неговата нисшестояща компетентност (в състав от един съдия). Жалби срещу Гражданския съд с обща компетентност трябва да бъдат подавани до Апелативния съд в неговата висшестояща компетентност (в състав от трима съдии). Жалби срещу решенията на Гражданския съд с конституционна компетентност следва да се подават до Конституционния съд (*Qorti Kostituzzjonali*), а жалби срещу решенията на Съда на магистратите в Гозо в неговата нисшестояща и висшестояща компетентност трябва винаги да се подават до Апелативния съд в Малта.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя иска си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Моля вж. отговора на въпрос 4.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Адвокат или процесуален представител пред съдилищата от по-долна инстанция може да заведе дело в съдилищата с нисшестояща компетентност. Ако бъде заведен иск пред съдилищата с висшестояща компетентност, се изисква както адвокат, така и процесуален представител пред съдилищата от по-долна инстанция.

7 Към кого точно да се обърне, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

В деловодството на съда.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Молбата трябва да бъде изготвена на малтийски език. Тя трябва да бъде подадена в писмена форма, като адвокатът или процесуалният представител пред съдилищата от по-долна инстанция трябва да я подаде лично.

Освен това може да бъде подадено искане за провеждане на производство на английски език, ако една от страните е чужденец.

В Малта няма възможност за подаване на молба по електронната поща или по факса.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

При започване на дело в Арбитражния център или в Трибунала за иски с малък материален интерес трябва да бъдат попълнени формуляри. Няма обаче формуляри за завеждане на дело пред Съдилищата на магистратите или пред Гражданския съд с обща компетентност. Когато се завежда иск пред Гражданския съд с обща компетентност, молбата трябва да съдържа:

а) изявление, в което се посочва ясно и недвусмислено предметът на делото в отделни номерирани параграфи, за да се подчертае искът и да се декларират лично известните на ищеца факти;

б) основанията на иска;

в) иска или исковете, които трябва да са номерирани; и

г) във всяка подадена под клетва молба се помества следната бележка с ясни и четливи букви, непосредствено под наименованието на съда: „Който получи тази отправена до него клетвена молба, трябва да подаде клетвен отговор в срок от двадесет (20) дни от датата на връчването ѝ, която е датата на получаване. Ако в предвидения срок не бъде подаден писмен клетвен отговор съгласно закона, съдът ще продължи да разглежда въпроса съгласно закона.

По тази причина в интерес на този, който получи такава клетвена молба, е да се консултира с адвокат без забавяне, за да може да представи своето становище по време на разглеждането на делото.“

д) необходимите документи в подкрепа на клетвената молба трябва да бъдат представени заедно с молбата;

е) клетвената молба се потвърждава под клетва пред секретар или процесуален представител пред съдилищата от по-долна инстанция, назначен за служител, приемащ клетвени декларации, съгласно Наредбата за служителите, приемащи клетвени декларации (глава 79);

ж) заедно с декларацията ищецът посочва имената на свидетелите, които възнамерява да призове за даване на доказателства, посочвайки за всеки от тях фактите и доказателствата, които възнамерява да удостовери чрез техните показания;

з) молбата трябва да бъде връчена на ответника.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Да, при подаването на молба трябва да бъде заплатена съответна такса. Сумата на таксата варира в зависимост от вида на делото и/или цената на иска.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Да, лице без средства може да поиска правна помощ. Молба за правна помощ се подава чрез молба до Гражданския съд с обща компетентност. Молби могат да се подават и устно до адвокат, осъществяващ правна помощ. За да бъде предоставена правна помощ, трябва да бъдат изпълнени определени критерии, а именно молителят трябва да положи клетва пред секретаря, а когато молбата се прави устно, той трябва да положи клетва пред адвокат, осъществяващ правна помощ:

а) че вярва, че има основателни причини за участва като ищец или ответник, да продължи или да е конституирана като страна в производство;

б) че освен предметът на производството той не притежава никакво имущество, чиято нетна стойност възлиза на 6 988,12 EUR, без ежедневните домакински вещи, които се считат за разумно необходими за използване от молителя и неговото семейство, както и че неговият годишен доход не надвишава националната минимална работна заплата, установена за лица на възраст осемнадесет и повече години.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

След подаването на молбата делото се насрочва за разглеждане от съда. Съдът уведомява ищеца и ответника за датата на първото заседание (известие за заседание). Всеки от тях може да провери дали делото му е насрочено за разглеждане чрез уебсайта на [съдилищата](#). Страните не получават потвърждение дали делото е надлежно образувано; следва да се отбележи обаче, че секретарят на съда не приема клетвена молба, която не съдържа реквизитите, посочени във въпрос 9.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

На ищеца се връчва известие за заседание. Датата на следващото заседание се определя по време на текущото заседание. Информация по делото може да бъде получена от уебсайта на [съдилищата](#).

Последна актуализация: 05/03/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Нидерландия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Не, не е необходимо винаги да се обръщате към съда за разрешаване на Вашия спор. В някои случаи е напълно възможно да използвате алтернативни методи за разрешаване на спорове, като медиация и арбитраж.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Да, много често има, но сроковете за завеждане на дело са различни за различните дела и не е възможно да се даде общ отговор. Ако имате въпроси, най-добре би било да се обърнете към адвокат или към [Бюрото за правна помощ \(Juridisch loket\)](#).

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Като основно правило, ответникът се призовава от съда на държавата членка по местоживееене.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Освен ако в закона не е предвидено друго, делото трябва да бъде заведено пред окръжния съд по местоживееене на ответника. Ако местоживееенето на ответника в Нидерландия е неизвестно, компетентен е съдът по местопребиваването му. Поради това трябва да установите на какъв адрес и в коя община в Нидерландия живее ответникът. След като установите това, може да направите справка в [Закона за организацията на съдилищата \(Wet op de rechterlijke indeling\)](#), за да определите съдебния район по местоживееене или местопребиваване на ответника. Така може да определите окръжния съд, в който трябва да заведете делото.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

За отговор на този въпрос, моля, вижте предишния въпрос. За допълнителна информация относно определянето на съда, в който трябва да заведете Вашето дело, вж. уебсайта [De Rechtspraak](#), който обяснява нидерландската съдебна система.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Правният принцип в Нидерландия е, че по граждански и търговски въпроси страните трябва да бъдат представлявани от адвокат. В това отношение няма значение дали става дума за производство, образувано чрез призоваване, производство, образувано въз основа на молба или бързо производство, производство за налагане на временни мерки или, например, производство в отсъствие на една от страните поради неявяване.

Изключение се прави само за искове с цена до 25 000 EUR или за искове с неопределена цена, при които има ясна индикация, че цената им не надвишава 25 000 EUR. В тези случаи компетентен е районният съд (*kantonrechter*) и страните може да участват в производството без представител. От вас не се изисква да ангажирате адвокат. Районният съд разглежда дела, свързани с трудово право, договори за наем, потребителски договори за продажба и потребителски кредити. В тези случаи паричната стойност на иска е без значение. Други въпроси, разглеждани от районния съд, включват управлението, настойничеството, попечителството и отказът или приемането на наследство. За повече информация за това дали от Вас се изисква да ангажирате адвокат, вж. [тук](#).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Писмените документи, с които може да се образува производство, трябва да са адресирани до деловодството на компетентния съд. Тук трябва да се има предвид разликата между производствата, образувани чрез призоваване, и производствата, образувани с молба. При производствата, образувани чрез призоваване, призовката първо се връчва на ответника и след това се регистрира в деловодството. И двете действия трябва да бъдат извършени от съдебен изпълнител. След това делото се разглежда според списъка на делата (списък на делата, разглеждани по време на съдебното заседание). При производства, образувани с молба, молбата се внася директно в деловодството и останалата част от производството се изпълнява също от деловодството на компетентния съд. Вж. също „Връчване на документи“.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

В Нидерландия официалният език на съдебното производство е нидерландски език. Това означава, че призовката или (писмената) молба за образуване на производство трябва да е изготвена на нидерландски език. По изключение процесуалните документи по дело, образувано пред съд в провинция Фризия, могат да бъдат съставени на фризийски език.

Документите може да се внасят в деловодството на съда и по факс. Изпратени по факс документи, получени от деловодството преди 24:00 часа на последния ден, се считат за внесени в срок. От това правило има изключение: молби по семейни дела не се приемат, ако са изпратени по факс. Документи не могат да се изпращат по електронна поща.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Производства, образувани чрез призоваване

При производствата, образувани чрез призоваване, призовката първо се връчва на ответника и след това се регистрира в деловодството. Призовката трябва да съдържа: името/наименованието на ищеца, предмета на иска, името/наименованието на ответника, основанията за иска и доказателствените документи, представени от ищеца в подкрепа на иска. В призовката се посочват и датата на заседанието и съдът, в който ще бъде разгледано делото.

Досието трябва да съдържа следните документи:

оригиналната призовка - при необходимост: изменената призовка и разрешение съгласно член 117 от Гражданския процесуален кодекс (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*);

ако призовката е трябвало да бъде връчена в чужбина, оригиналните документи, които показват, че това е било направено правилно; доказателство за правна помощ, финансирана с публични средства, или справка за доходите, или копие от молбата за такава правна помощ или справката за доходите;

доказателство за избора на местожителство на ответника;

доказателства (документи), които ще бъдат използвани в производството;

уведомление за това дали преди производството е проведена медиация, като в посочените по-долу случаи се представят и копия от следните документи:

ако е предявен иск за възстановяване на разходи, свързани с налагане на запор, копие от документите за запор;

в случаите на препращане, решението за препращане и документите, включени в досието до момента на препращането;

ако призовката трябва да бъде публикувана или преведена на чужд език, документи, показващи, че това е станало.

Производства, образувани с молба

При производства, образувани с молба, молбата се внася директно в деловодството и останалата част от производството се изпълнява също от деловодството на компетентния съд.

Досието трябва да съдържа следните документи:

собственото име, фамилното име и местопребиваването или, ако няма местопребиваване в Нидерландия, местоживеенето на ищеца, както и собственото име, фамилното име, местопребиваването или, ако няма местопребиваване в Нидерландия, местоживеенето на всеки ответник, доколкото са известни на ищеца, както и

ясно описание на искането и основанията за него, включително основанията за местната компетентност на съда, както и името и телефонния номер на адвоката, назначен по делото;

в случаите, свързани с наследство, в заявлението трябва да се посочи и мястото на последното местожителство на починалия или причината, поради която не е възможно тази информация да бъде предоставена.

Всяка страна, която се позовава на какъвто и да е документ в призовка, писмено становище или справка, трябва да приложи копие от този документ.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Съдебните такси се плащат в момента на завеждане на делото. Размерът им зависи от вида на спора и от цената на иска. На практика Вашият адвокат обикновено ще плати авансово тази сума и после ще Ви я начисли. Ако в хода на производството е необходимо да се призове експерт (например одитор, медицински експерт или технически експерт), съдът в крайна сметка ще присъди заплащането на разходите на загубилата страна, освен ако не реши друго (например при семейни дела разходите обикновено се поемат от страната, която ги е направила). Същото се прилага и по отношение на разходите за свидетели и събирането на други видове доказателства.

Адвокатите начисляват за своята работа възнаграждение, което се основава на часова ставка, освен ако клиентът няма право на публично финансирана правна помощ (вж. също въпрос 11). Възнагражденията на адвокатите в Нидерландия по принцип не са фиксирани. Препоръчително

е да получите своевременно информация от адвоката, който ви представлява, или от [Нидерландската адвокатска колегия \(Nederlandse orde van Advocaten\)](#). Повечето адвокати искат авансово плащане, след което начисляват хонорар за услугите си в хода на производството и накрая представят окончателна фактура.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

В Нидерландия съществува възможност за публично финансирана правна помощ. В някои случаи може да получите помощ за разходите за правни консултации и процесуално представителство. Ако не можете да си позволите всички разходи за адвокат, при определени обстоятелства е възможно да отговоряте на условията за отпускане на помощ за правни разходи. В такъв случай Съветът за правна помощ (*Raad voor rechtsbijstand*) плаща част от разходите за адвокат, но трябва да има и личен принос от лицето. Молбата се внася от адвоката до Съвета за правна помощ. Допълнителна информация за публично финансирана правна помощ може да бъде намерена на уебсайта на [Съвета за правна помощ](#).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

При дела, образувани чрез призоваване, делото е висящо от момента, в който призовката е връчена на ответника от съдебния изпълнител. Призовката се подава от ищеца в деловодството на съда не по-късно от последния работен ден на деловодството преди датата на заседанието, посочена в призовката (насрочената дата на заседанието). Ако призовката не бъде внесена в деловодството в посочения срок, делото се заличава от списъка, освен ако в срок от две седмици от датата на заседанието, посочена в призовката, не бъде издадена валидна заместваща призовка. При производства, образувани с молба, делото се завежда в момента на внасяне на молбата в деловодството на съда. По принцип не се изпраща потвърждение че делото е действително заведено. При дела, образувани чрез призоваване, в някои случаи на ищеца се предоставя възможност за отстраняване на недостатъци в исковата молба. Същото се отнася и за дела, образувани с молба. Деловодството на съда обаче не е длъжно да предложи тази възможност.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Деловодството на съда не може да предостави незабавно точна информация за графика, по който ще протече съдебното производство, или относно датата на образуване на производството. Разбира се, ще бъдете уведомени за датата на разглеждане на делото ви. И двете страни ще получат покана да присъстват на заседанието на определена дата и място.

Последна актуализация: 17/11/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [de](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Как следва да се процедира? - Австрия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Преди да бъде сезиран съдът, може да е по-добре да се използват способи за алтернативно разрешаване на спорове.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете са различни в зависимост от случая. Следва да потърсите правен съвет относно сроковете.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. „Компетентност — Австрия“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. „Компетентност — Австрия“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. „Компетентност — Австрия“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

По граждански и търговски дела, които следва да бъдат уредени чрез съдилищата, исковете до районните съдилища (*Bezirksgerichte*), които по правило разглеждат спорове с цена на искам до 15 000 EUR, трябва да бъдат подписани от адвокат, ако цената на искам надвишава 5 000 EUR.

Задължението да се използва адвокат не се прилага за определени дела, заведени пред районните съдилища, независимо от цената на искам (т.е. дори ако тя надхвърля 15 000 EUR): такива случаи включват спорове между съпрузи, граждански партньори и членове на семейството, спорове във връзка с поземлени граници, спорове относно намеса във владение, спорове, свързани с владение, спорове, произтичащи от договорни отношения между моряци, превозвачи, търговци и техните клиенти, пътници или гости, както и спорове относно животни.

Задължението за представителство не се прилага и по отношение на искове, предявени в охранителни производства (т.е. установителни производства в гражданското право, които са по-гъвкави и по-малко формални, отколкото исковите производства съгласно Гражданския процесуален кодекс — *Zivilprozessordnung, ZPO*), по-специално охранително производство между съпрузи или граждански партньори или по отношение на правата на детето, правата на недееспособни пълнолетни лица, наследствени въпроси, въпроси, свързани с поземления и имотния регистър и дружествените регистри, безспорните права за жилищно настаняване и др.

Когато процесуалното представителство пред районните съдилища не е задължително, всеки може да подаде писмено искане или молба за образуване на съдебно производство.

По граждански и търговски дела, подсъдни на съдилищата, исковете до окръжните съдилища (*Landesgerichte*) по принцип трябва винаги да бъдат подписани от адвокат. Окръжните съдилища са компетентни по всички искове, които не са подсъдни на районните съдилища, независимо от цената на искам, като например спорове във връзка с правото на индустриална собственост, нелоялната конкуренция и исковете за преустановяване на нарушения, предявени от сдруженията за защита на потребителите.

Исковите в областта на трудовото или осигурителното право (производства по Закона за съдилищата по трудови дела и социалноосигурителни дела — ASGG) не е необходимо да бъдат подписани от адвокат, за да бъдат заведени в окръжните съдилища. Това се отнася по-специално за искове от заети лица срещу работодателите, произтичащи от техните трудови договори.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Искове в писмена форма се изпращат на адреса за кореспонденция на съда. Ако една от страните желае лично да подаде иск в съда, тя трябва да го внесе в деловодството или да го пусне в пощенската кутия на съда.

Ако не съществува задължение за представителство от адвокат и страната не е представлявана от адвокат, искът може също така да бъде регистриран устно в приемния ден (*Amtstag*, обикновено веднъж седмично) в районния съд, който е компетентен по делото или в чийто район е настоящият адрес на страната.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Официалният език във всички съдилища е немски. Някои съдилища позволяват също така използването на хърватски (за населението в Бургенланд), унгарски или словенски като официални езици за малцинствените езикови групи.

Искове или молби за образуване на производство се подават в писмена форма със саморъчен подпис. Ако не съществува задължение за представителство от адвокат и страната не е представлявана от адвокат, претенцията може да бъде регистрирана и устно в компетентния районен съд, както е обяснено във връзка с въпрос 7 по-горе. Искове може да се подават и онлайн чрез затворената система на австрийската платформа за електронно правосъдие (ERV), в която е необходимо да се регистрирате (това е финансово оправдано само за онези, които внасят голям брой искове пред австрийските съдилища). Исковите не могат да се подават по електронна поща и искове, подадени по електронна поща, не могат да бъдат поправени след изтичане на крайния срок. Исковите, подадени по факс, също не отговарят на изискванията на Гражданския процесуален кодекс (ZPO). При все това, ако искът е подаден по факс, оригиналът може да бъде внесен по-късно, при което се счита, че спазен крайният срок.

От началото на 2013 г. заявления и приложения може да се подават в съдилищата и в прокуратурата в електронна форма, като се използва функцията на картата на гражданите (*Bürgerkarte*) (чип карта или подпис с мобилен телефон) заедно с онлайн формулярите, които може да бъдат намерени на уебсайта на австрийското федерално министерство на правосъдието (*Elektronische Eingaben an Gerichte und Staatsanwaltschaften*, www.eingaben.justiz.gv.at).

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Единствените задължителни формуляри, които са на разположение, са молбите за условни заповеди за плащане (*Mahnklagen*). Всички искове за плащане с цена до 75 000 EUR се подават под формата на молба за издаване на заповед за плащане в рамките на тази процедура (*Mahnverfahren*). Съответните формуляри може да бъдат получени от съда или разпечатани от уебсайта на Федералното министерство на правосъдието (<http://www.justiz.gv.at>).

Има незадължителни формуляри за съдебна заповед за прекратяване на договор за жилищен наем или договор за търговски наем за едно или повече стопански помещения.

Като правило всеки иск може да се придружава от всякакви документи (доказателства), които подкрепят претенцията (да се подават в същия брой екземпляри като самия иск, вж. въпрос 12). Към иска може да бъдат приложени всички писмени споразумения за подсъдност или местна подсъдност (споразумения за подсъдност). Същото важи и за писмени споразумения относно мястото на изпълнение на договор, ако ищецът желае да се позове на това място като място на подсъдност, както и други конкретни факти, които може да бъдат от значение за подсъдността или за специални производства (например процедура за принудително плащане на мениелница).

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Съдебните такси се заплащат при внасяне на граждански иск в съда; те са предназначени да покрият общите разноски по делото на първа инстанция. Таксите обикновено са степенувани в зависимост от цената на иска. Те трябва да бъдат платени при внасянето на иска (лично в съда, в брой или с кредитна или дебитна карта, или дистанционно чрез банков превод по сметка на съда, с означението „съдебни такси“, заедно с имената на страните).

Начинът на заплащане на адвокатските хонорари е въпрос на индивидуално договаряне; същото важи и за размера на дължимите адвокатски хонорари (освен ако плащането не е договорено в съответствие със Закона за съдебните такси (*Rechtsanwaltstarifgesetz*) или Общите насоки относно таксите (*Allgemeine Honorar-Kriterien*). Възстановяване обикновено може да се иска от ответната страна едва след постановяване на окончателното съдебно решение, в зависимост от изхода на делото.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Правна помощ се предоставя на лица, които не могат да заплатят разноските по производството, без да бъдат застрашени техните средства за преживяване. Заявление за правна помощ може да бъде подадено устно или писмено в съда, където се провежда или ще се провежда производството. Ако седалището на този съд е извън територията на районния съд по постоянно или временно местопребиваване на лицето, заявлението може да бъде подадено и устно в районния съд по местопребиваване на лицето.

Ако са удовлетворени финансовите и материалните условия, заявление за правна помощ може да се подаде преди внасянето на иска, за целите на завеждане на иска и/или на цялото следващо производство.

Допълнителна информация относно правната помощ може да бъде намерена на уебсайта на Федералното министерство на правосъдието в рубриката *Bürgerservice* („Услуги за гражданите“) (<http://www.justiz.gv.at>). Формуляри за подаване на заявления, които съдържат допълнителна информация и насоки, могат да бъдат изтеглени от уебсайта.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Искът се счита за предявен от момента на получаването му в компетентния (поне формално) съд. Искът се счита за предявен по надлежния ред, ако не дава основания за незабавно отхвърляне или поправки от страна на съда (с други думи, ако изглежда, че искът може да бъде разгледан в съответствие с процесуалните правила). Искове в писмена форма трябва да бъдат подадени в толкова екземпляра, колкото са страните по производството (по едно копие за всяка ответна страна и едно копие за съда). Ако искът съдържа грешки във формата и/или съдържанието, съдът вероятно ще издаде инструкции за коригирането му. Тези инструкции ще посочват последиците от неспазване на определения краен срок за внасяне на корекциите. Потвърждение за получаване на иска обикновено се издава само при поискване, освен ако искът не е подаден чрез австрийската платформа за електронно правосъдие, като в този случай потвърдението е автоматично.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

При процедурата за „заповед за плащане“ (*Mahnverfahren*) самият формуляр за подаване на иска съдържа заявление за изпълняем препис от заповедта за плащане. Следователно ищецът автоматично получава или изпълняем препис от заповедта за плащане (изпълнителен лист – *Exekutionstitel*), или препис от или известие за всяко възражение, подадено в срок от другата страна, обикновено заедно с призовка за съдебно заседание (с което се образува производство по общия ред). Все още не е предвиден минимален срок за призоваване в производствата пред районния съд; в производствата пред окръжния съд обаче той е най-малко 3 седмици.

При производство за съдебна заповед за прекратяване на договор за наем за жилищни сгради или договор за търговски наем наемодателят трябва да подаде отделно искане за изпълняем препис от заповедта за прекратяване. Ако лицето, на което се изпраща известието, подаде

възражение в срок (в рамките на четири седмици), наемодателят автоматично получава известие (обикновено заедно с призовка за съдебното заседание).

Освен при специални производства (като например процедурите за получаване на заповед за плащане на задължение, плащане на менителница или предизвестие от наемодател за прекратяване на наемните отношения), при дела, заведени пред компетентния районен съд, след получаването на иска (и приключване на евентуалната процедура за отстраняване на грешки), съдът обикновено автоматично връчва препис от иска на ответника, заедно с призовка за явяване на съдебното заседание, и в същото време изпраща на ищеца призовка за съдебното заседание. При дела, заведени пред окръжните съдилища, с връчването на препис от иска ответникът автоматично получава покана да представи писмена защита (с напомняне, че тя трябва да бъде подписана от адвокат). Ако ответникът не представи защита срещу иска в срок, по искане на ищеца се издава решение в полза на ищеца при неявяване на ответника; в противен случай производството спира. Ако защитата е получена в срок, на ищеца се изпраща копие от нея, често заедно с призовка за съдебното заседание.

Страните могат да получат информация за точната последователност на етапите на производство, по което съдът вече се е произнесъл с решение, или за текущото състояние на производството, директно (на всеки етап от производството), като се обадят на съответното съдебно отделение (деловодство – *Kanzlei*) в работно време и посочат номера на делото.

На подготвителното заседание (първа сесия в устното производство) последващият график и ред на производството се обсъждат със страните – които обикновено трябва да присъстват лично, освен ако техен представител не е достатъчно информиран относно фактите – а след това се определят от съда. Този график се включва в протокола под формата на график на делото и на страните (или техните представители) се изпраща копие от протокола. Промени в графика на делото трябва да се съобщават на страните и при необходимост да се обсъждат с тях, когато е удобно. Последна актуализация: 11/03/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Полша

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

Алтернатива на завеждането на дело пред съд е производството по медиация. Медиацията е извънсъдебен (доброволен) начин за разрешаване на спорове с участието на независимо и квалифицирано лице или институция (медиатор). Производствата по медиация са доброволни (страната по спора може по всяко време да откаже съгласието си за медиация и да се оттегли от медиацията) и поверителни (участниците са задължени да пазят поверителна информацията, получена в хода на медиацията), а медиаторите са безпристрастни и независими (не вземат страната на която и да е от страните по спора и по принцип не предлагат решения на спора).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

По принцип иск може да бъде предявен в съда по всяко време, освен когато специална разпоредба предвижда определен срок. Страна, която заведе дело след изтичането на давностния срок за предявяване на иска, рискува да загуби делото, ако другата страна възрази, че искът е погасен по давност.

В полското право се прилагат преклузивни срокове (*terminy zawite*). Спецификата на преклузивния срок се състои в това, че ако правоимащата страна не предприеме конкретно действие в рамките на преклузивния срок, правото ѝ да предприеме това действие се погасява. Гражданският процесуален кодекс (ГПК, *Kodeks postępowania cywilnego*) не съдържа обща разпоредба относно преклузивните срокове, но определя такива срокове в разпоредби, отнасящи се до конкретни ситуации.

Погасяването на правото в резултат от изтичането на преклузивния срок е обвързващо за страните по правоотношението, съда и всеки друг орган, разглеждащ делото. Органът взема това предвид автоматично, а не по искане на една от страните или в резултат на повдигнато възражение. Преклузивен срок може да бъде възстановен само при изключителни обстоятелства, когато неспазването му не е било по вина на страната.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

За да се установи дали съд на територията на дадена държава членка е компетентен да разгледа конкретно дело, трябва да се определи компетентността на този съд.

Общата компетентност на обикновените съдилища в Полша за решаване на граждански дела на територията на държавата се нарича национална компетентност и се урежда в ГПК.

Съдебните дела попадат в националната компетентност, ако местоживеенето, обичайното пребиваване или седалището на ответника е в Полша. Освен това полските съдилища имат национална компетентност в следните случаи:

по брачни дела (националната компетентност е изключителна, ако двамата съпрузи са полски граждани и са с местоживеене и обичайно пребиваване в Полша);

по дела за отношенията между родители и деца (националната компетентност е изключителна, ако всички страни са полски граждани и са с местоживеене и обичайно пребиваване в Полша);

по дела за издръжка и установяване на произхода на дете (те попадат в рамките на националната компетентност, ако ищецът е правоимащо лице с местоживеене или обичайно пребиваване в Полша);

по трудови дела (дела, по които ищецът е работник или служител са от националната компетентност, ако работата обикновено се извършва, е била извършвана или е трябвало да се извършва в Полша);

дела за застраховка (делата във връзка със застрахователно правоотношение и образувани срещу застрахователя са от националната компетентност, ако ищецът е с местоживеене в Полша или ако има друг елемент, посочващ териториалната компетентност на Полша);

дела, отнасящи се до потребители (делата, по които ищецът е потребител, са от националната компетентност, ако потребителят е с местоживеене или обичайно пребиваване в Полша и е предприел необходимите действия за сключване на договор в Полша; в такива случаи другата страна по договора с потребителя се третира като субект с местоживеене или със седалище в Полша, ако има предприятие или клон в Полша и договорът с потребителя е бил сключен като част от стопанската дейност на това предприятие или този клон).

Полските съдилища имат изключителна национална компетентност и по: дела, свързани с вещни права върху недвижими имоти и владение върху недвижими имоти, намиращи се в Полша; дела, свързани с договори за наем (*najem* или *dzierżawa*) и други взаимоотношения, свързани с ползването на такъв недвижим имот (с изключение на делата за наем и други суми, дължими за ползване или получаване на облаги от недвижимия имот); други дела, в които решението на съда засяга вещни права, владение или ползване на недвижими имоти, намиращи се в Полша;

дела за прекратяване на юридическо лице или организационна единица, която не е юридическо лице, както и за отменяне или анулиране на решения на техните управителни органи, ако юридическото лице или организационната единица, която не е юридическо лице, има седалище в Полша.

Освен това, ако делото, заведено по основния иск, попада в националната компетентност, тази компетентност обхваща и насрещния иск.

Страните по определено правоотношение могат да се договорят писмено да отнасят до полските съдилища споровете относно имуществените права, които са възникнали или могат да възникнат от правоотношението.

Съдът автоматично разглежда въпроса за наличието или липсата на национална компетентност на всеки етап на делото.

Ако се установи, че няма национална компетентност, съдът отхвърля иска или молбата.

Липсата на национална компетентност е причина за недействителност на производството.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живее аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

За да се установи кой районен съд (*sąd rejonowy*) или окръжен съд (*sąd okręgowy*) е компетентен да разгледа делото, трябва да се вземе под внимание териториалната компетентност на съда. Полското законодателство прави разграничение между обща териториална компетентност, алтернативна териториална компетентност и изключителна териториална компетентност.

А) Обща териториална компетентност

По принцип делата трябва да бъдат завеждани в първоинстанционния съд с териториална компетентност по местоживеенето на ответника (съгласно Гражданския кодекс, местоживеенето на физическо лице е градът, в който то пребивава с намерението това да е за постоянно). Ако ответникът няма местоживеене в Полша, териториалната компетентност се определя според мястото му на престой, а когато това място е неизвестно или е извън Полша — според последното местоживеене на ответника в Полша. Делата срещу държавната хазна се завеждат в компетентния съд по местонахождението на седалището на засегнатата държавна организационна единица. Дела срещу юридическо лице или друг субект, който не е физическо лице, се завеждат в компетентния съд по местонахождението на седалището на това юридическо лице или този субект.

Б) Алтернативна териториална компетентност

Съгласно разпоредбите относно алтернативната териториална компетентност, ищите могат, по свое усмотрение, да завеждат дело или пред съда с обща компетентност, или пред друг съд, определен в законодателството за компетентен. В полското гражданско производство алтернативна териториална компетентност е предвидена за следните дела: дела за издръжка и за установяване на родство с дете; за имуществени иски срещу стопански субект;

дела по спорове, произтичащи от договори; спорове за непозволено увреждане; за заплащане на възнаграждение, дължимо за извършена работа по дело (адвокатско възнаграждение); за вземания по договор за наем (*najem* или *dzierżawa*) на недвижим имот; спорове, свързани със запис на заповед или чек.

Дела за издръжка и за установяване на родство с дете и свързани с това иски могат да бъдат заведени по местоживеенето на правоимащата страна. Дела за имуществени иски срещу стопански субект могат да бъдат заведени пред компетентния съд по местонахождението на централния офис или клон, ако искът е свързан с дейността на централния офис или на този клон. Дела във връзка със сключване на договор, установяване на съдържанието му, изменения на договор или за установяване на съществуването на договор, за изпълнение, прекратяване и анулиране на договор, както и за вреди, понесени в резултат на неизпълнение или неправилно изпълнение на договор, могат да бъдат заведени пред компетентния съд по мястото на изпълнение на договора. В случай на съмнения мястото на изпълнение на договора трябва да се потвърди с документ. Дела за предявяване на иск за непозволено увреждане могат да се завеждат пред съда, който има териториална компетентност по мястото на настъпване на събитието, довело до увреждането. Дела за плащане на сума, дължима за работа по дело, могат да бъдат заведени пред компетентния съд по местонахождение на мястото, на което юридическият представител е работил по делото. Дела за вземане по договор за наем (*najem* или *dzierżawa*) могат да бъдат заведени пред компетентния съд по местонахождението на недвижимия имот. Дела срещу страна, която има задължение по запис на заповед или чек, могат да бъдат заведени пред компетентния съд по мястото на плащането. Когато няколко страни са задължени по силата на запис на заповед или чек, срещу тях може да се предяви колективен иск пред съда по мястото на плащането или съда с обща компетентност за акцептанта или издателя на заповедта на заповед или чека.

В) Изключителна териториална компетентност

Разпоредбите относно изключителната териториална компетентност са задължителни (императивни). В някои категории случаи те изключват възможността за предявяване на иска пред съд с обща компетентност и пред съда с алтернативна компетентност, както и възможността за отнасяне на делото за решаване до друг съд чрез споразумение относно компетентността. В случаите на изключителна компетентност само един съд от съдилищата на едно и също ниво е компетентен да разглежда конкретно дело. В зависимост от вида на делото, това е конкретен районен или окръжен съд.

Делата за собственост или вещни права върху недвижим имот, както и за право на владение върху недвижим имот, могат да се завеждат пред компетентния съд по местонахождението на недвижимия имот. Ако предметът на спора е сервитут върху земя, компетентността се определя според местонахождението на обременения имот. Горепосочената компетентност обхваща личните иски, свързани с вещни права, и исковите, предявени едновременно с тях срещу същия ответник. Дела за правопримемство/наследяване, запазен дял, както и завещания, инструкции или други завещателни разпореджания, могат да бъдат завеждани само пред компетентния съд по последното място на обичайно пребиваване на завещателя, а ако обичайното пребиваване на завещателя в Полша не може да бъде установено — пред компетентния съд по местонахождението на наследството или част от него. Дела, свързани с членство в кооперация, съдружие, дружество или сдружение, могат да бъдат завеждани само в компетентния съд по местонахождението на седалището. Дела, свързани с брачни отношения, могат да бъдат завеждани само пред компетентния съд по последното местоживеене на съпрузите, ако поне единият от тях все още има местоживеене или обичайно пребиваване в рамките на тази юрисдикция. При липса на такова основание съдът с изключителна компетентност е компетентният съд по местоживеенето на ответника, и ако липсва и такова основание — компетентният съд по местоживеенето на ищеца. Дела, свързани със взаимоотношения между родители и деца и между осиновители и осиновени, могат да бъдат завеждани изключително пред компетентния съд по местоживеенето на ищеца, при условие че няма основание за завеждане на дело съгласно разпоредбите за общата компетентност.

Освен това, ако е оправдана компетентността на няколко съдилища или ако искът е предявен срещу няколко страни, за които различни съдилища са компетентни съгласно законодателството относно общата компетентност, ищецът може да избере между тези съдилища. Същото важи и ако недвижимият имот, чието местонахождение служи като основа за определянето на компетентния съд, се намира в няколко района на компетентност. Ако компетентният съд не може да разгледа делото или да предприеме други стъпки поради пречка, висшестоящият съд по отношение на този съд определя в закрито заседание друг съд. Ако, съгласно разпоредбите на ГПК, териториалната компетентност не може да бъде установена въз основа на обстоятелствата по делото, Върховният съд (*Sąd Najwyższy*) определя в закрито заседание съда, пред който

трябва да се заведе делото. Страните могат да се договорят писмено да отнесат вече съществуващ спор или спорове, които могат да възникнат в бъдеще в резултат на определено правоотношение, до първоинстанционен съд, който няма териториална компетентност по закон. В такъв случай този съд ще има изключителна компетентност, освен ако страните не са се договорили друго или освен ако ищецът не е подал искова молба по електронен път чрез електронно платечно нареждане (*elektroniczne postępowanie upominawcze*). Страните могат също да ограничат чрез писмено споразумение правото на ищеца да избира между няколко съдилища, компетентни за такива спорове. Страните обаче, не могат да променят изключителната компетентност.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя иска си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Материалната компетентност на обикновените съдилища (*sądy powszechne*) на Република Полша е уредена в Гражданския процесуален кодекс. При гражданските производства първоинстанционни са районните съдилища и окръжните съдилища, а второинстанционни са окръжните съдилища и апелативните съдилища (*sądy apelacyjne*).

По принцип гражданските дела се разглеждат на първа инстанция от районните съдилища, освен ако компетентността е запазена за окръжните съдилища. Компетентността на окръжните съдилища на първа инстанция обхваща следните дела:

за неимуществени права (и имуществени претенции, преследвани заедно с тези права), с изключение на делата за установяване или оспорване на родство с дете, делата за отмяна на признаване на бащинство и за прекратяване на осиновяване;

за защита на авторски права и сродните им права, както и дела, свързани с изобретения, полезни модели, промишлени дизайни, търговски марки, географски означения и топология на интегрални схеми, както и дела за защита на други нематериални права на собственост;

за искове по Закона за пресата;

за имуществени права, при които стойността на предмета на спора надхвърля 75 000 PLN (полски злоти) (с изключение на дела за издръжка, дела за нарушаване на владението, дела за установяване на разделянето на имуществото на съпрузи, за привеждане на съдържанието на поземлен регистър в съответствие с действителния правен статут и дела, разглеждани в електронно производство с платечно нареждане);

за издаване на съдебно решение вместо решение за разделяне на кооперация;

за отменяне, анулиране или установяване на несъществуването на решения на управителни органи на юридически лица или организационни единици, които не са юридически лица, но са получили правосубектност по закон;

за предотвратяване на и борба срещу нелоялна конкуренция;

за обезщетение за вреди, причинени от издаването на противозаконно окончателно съдебно решение.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

По принцип в гражданското производство страните и техните ръководни органи или упълномощени представители могат да се явяват пред съда лично или чрез представители.

Обаче ГПК предвижда задължително представителство от адвокат в определени ситуации. В производства пред Върховния съд страните трябва да бъдат представлявани от адвокати (*adwokat*) или защитници (*radca prawny*). В дела, свързани с индустриална собственост, те трябва да бъдат представлявани от патентни представители. Изискването за представителство се прилага и по отношение на процесуални стъпки, свързани с производства пред Върховния съд, предприети пред съд от по-ниска инстанция. Изискването за представителство не се прилага, ако производството се отнася до молба за освобождаване от съдебни такси, за назначаване на адвокат или защитник, или ако страната, управителният ѝ орган или нейният законен представител или юридически представител е съдия, прокурор, нотариус или преподавател по право или има докторска степен по право (*doktor habilitowany nauk prawnych*), както и ако страната, управителният ѝ орган или законният ѝ представител е адвокат или защитник, или юрисконсулт към министерството на финансите (*Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa*).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Делата следва да се завеждат в компетентния съд.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Исковете трябва да се подадат в съда на полски език или с приложен превод на полски език. Исковата молба трябва да е в писмена форма.

Изключение е ситуацията (по отношение на трудовото и осигурителното право),

при която служител или осигурено лице, действащо без адвокат или защитник, може устно да предяви пред компетентния съд иск, правно средство за защита и други писмени становища, които следва да бъдат включени в протокола.

При електронна процедура с платечно нареждане искът може да се внесе и чрез система за пренос на данни.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Исковата молба трябва да бъде подадена на официален формуляр единствено ако това е предвидено в специална разпоредба. Съществуват два случая, в които исковата молба трябва да бъде представена чрез официален формуляр: когато ищецът е доставчик на услуги или продавач и предявява искове по силата на договор във връзка с конкретен предмет (предоставяне на пощенски и телекомуникационни услуги; масов превоз на хора и багаж; доставка на електроенергия, газ и мазут; водоснабдяване и отвеждане на отпадъчни води; изхвърляне на отпадъци и доставка на топлинна енергия) и в бързи производства (*postępowanie uproszczone*).

Исковата молба трябва да е в писмена форма. Изключение от това правило са трудови и осигурителни производства, при които служител или осигурено лице, действащо без адвокат или защитник, може устно да предяви пред компетентния съд иск, който да бъде включени в протокола.

В исковата молба трябва да са посочени:

наименованието на съда, до който се подава; имената/наименованията на страните, законните им представители и юридическите им представители;

вида на иска;

стойността (цената) на предмета на спора или на жалбата, ако материалната компетентност на съда, размерът на таксата или допустимостта на правното средство за защита зависи от тази стойност и посочената парична сума не е предмет на делото;

предмета на спора;

местоживеенето или седалището и адресите на страните, законните им представители и юридическите им представители;

идентификационния номер на ищеца по Общата електронна система за регистриране на населението (*Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności — PESEL*) или данъчния идентификационен номер (ДИН), ако ищецът е физическо лице, задължено да има такъв номер, или го има, без да е задължено; или номера на ищеца в Националния съдебен регистър (KRS), а когато няма такъв — номера на ищеца в друг съответен регистър или база данни, или, ако ищецът не е физическо лице и не е задължен да бъде вписан в съответния регистър или база данни, но е длъжен да има ДИН, да съдържа неговия ДИН;

същността на молбата или твърдението и доказателствата в подкрепа на обстоятелствата, на които се позовава ищецът;

точно посочване на претенцията, а в случаите, отнасящи се до права на собственост — и стойността на предмета на спора, освен ако предметът на спора е определена парична сума;

по искове за издаване на заповед за плащане — датата, на която вземането е станало изискуемо;

описание на фактическите обстоятелства, обосноваващи претенцията, а ако е необходимо, и обосноваване на компетентността на съда;

посочване дали страните са прибегнали до медиация или друг извънсъдебен метод за разрешаване на споровете и, ако не са правени опити за това — посочване на причините;

подпис на страната или нейния законен представител или юридически представител;

списък на приложенията.

Към исковата молба трябва да се приложат следните документи:

адвокатско пълномощно или заверено негово копие (ако исковата молба е подадена от юридически представител);

копия от исковата молба и приложенията към нея, които трябва да бъдат предоставени на участващите в делото страни, и ако оригиналите на приложенията не са били внесени в съда, едно копие от тях за съдебните досиета (при електронни процедури с платечно нареждане към исковата молба, подадена чрез система за пренос на данни, трябва да се приложат електронно заверени копия на приложенията).

Освен това исковата молба може да включва: молби за обезпечителни мерки, за обявяване на съдебно решение за подлежащо на незабавно изпълнение и за разглеждане на делото при отсъствие на ищеца; молби, свързани с подготовката на съдебното заседание (и по-специално молби: за призоваване на свидетелите и назначените от съда експерти, посочени от ищеца, да присъстват на съдебното заседание; за извършване на очна ставка; за разпореждане на ответника да предостави за заседанието документ, съхраняван от него и необходим за разглеждане на доказателствата, или обекта на очната ставка;

с искане за представяне на доказателства, съхранявани от други съдилища, служби или трети лица за заседанието).

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

По принцип провеждането на съдебни производства е свързано с разходи. Съдебните разноски включват такси и разходи.

Задължението за плащане на съдебните разноски е на страната, която предявява пред съда иск (включително искова молба), която подлежи на таксуване или генерира разходи. Ако дължимата такса не бъде платена, съдът призовава страната да я плати в рамките на една седмица, в противен случай искът се връща (ако искът е подаден от лице, което има място на пребиваване или седалище в чужбина и няма представител в Полша, срокът за плащане на таксата е най-малко един месец). Сред изтичането на срока без да бъде извършено плащане, съдът връща иска на страната. Върнат иск няма законовите последици, свързани с внасянето на иск в съда.

Ако специална разпоредба предвижда, че иск може да бъде предявен единствено чрез система за пренос на данни (електронна процедура с платечно нареждане), искът се предявява заедно с плащането на таксата.

Искове, подадени от адвокат, защитник или патентен представител (ако във връзка с тях се дължи такса с фиксиран или пропорционален размер, изчислен въз основа на посочената от страната стойност на предмета на спора), за които не е извършено надлежно плащане, се връщат от съда, без страната да бъде призована да плати таксата (член 1302 от ГПК). Страната може да плати дължимата такса в срок от една седмица. Ако таксата бъде платена в изисквания размер, искът има правно действие от датата, на която е бил първоначално предявен. Такова действие не настъпва, ако искът бъде повторно върнат поради същата причина.

Въпросите относно възнагажданията, дължими на адвокати или защитници (като срокове за плащане), следва да бъдат уредени в споразумение между клиента и юридическия представител.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Както физическите, така и юридическите лица могат да поискат правна помощ — назначен от съда юридически представител за разглеждане на делото (*pełnomocnik z urzędu*).

Физическите лица могат да поискат назначаването на адвокат или защитник, ако представят декларация, че няма да могат да платят възнагаждението на адвокат или защитник, без това да доведе до затруднения за самите тях си или техните семейства.

Юридическите лица (или други организационни единици, които по закон имат право да участват в съдебно производство) могат да поискат назначаването на адвокат или защитник, ако докажат, че нямат достатъчно средства, за да платят възнагаждението на адвокат или защитник. Съдът уважава искането, ако счете, че участието на адвокат или защитник по делото е необходимо.

Въпросът за освобождаването от разноски и назначаването от съда на юридически представител по трансграничните спорове се урежда със Закона от 17 декември 2004 г. относно правото на правна помощ при граждански производства, провеждани в държавите — членки на Европейския съюз, и относно правото на правна помощ за разрешаване спорове по взаимно съгласие преди образуване на съдебно производство.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Дело се завежда в съда в момента на внасяне на исковата молба. ГПК не предвижда удостоверение, което потвърждава, че делото е било правилно заведено пред съда.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Информация за стъпките, които се планират или предприемат в хода на делото, може да бъде получена от Съдебната служба за обслужване на клиенти (*Biuro Obsługi Interesanta, BOI*) на съответния съд. Можете да получите информация за следващите заседания на съда, като се обадите на Съдебната служба за обслужване на клиенти на посочения в уебсайта на съда телефон и съобщите номера на делото.

Последна актуализация: 12/10/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [pt](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици [en](#) вече са преведени.

Как следва да се процедира? - Португалия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Отговорът на този въпрос зависи от всеки конкретен случай.

Тъй като не е възможно да се предвиди всеки проблем, който може да възникне, следва да получите съвет от специалист в тази област.

Ако не разполагате с необходимите за тази цел финансови средства, може да потърсите правна помощ (вж. по-долу на настоящата страница рубриката относно „Правна помощ“).

В зависимост от специфичните обстоятелства по случая може да е оправдано използването на алтернативни способи за разрешаване на спорове (вж. по-долу на настоящата страница рубриката относно „Алтернативни способи за разрешаване на спорове“).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Периодът, през който може да бъде заведено съдебно дело за разрешаване на конкретен спор, е различен в зависимост от конкретната ситуация. Този аспект също следва да бъде изяснен с помощта на правен специалист, както е посочено в отговора на предишния въпрос.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

Без да се засягат правилата, установени в нормативната уредба на Общността и в други международни инструменти, португалските съдилища са компетентни по въпроси с международно измерение:

а) когато искът може да бъде предявен пред португалски съд в съответствие с правилата за португалската териториална компетентност, установени в португалското законодателство;

б) когато фактът, който е станал причина за предявяване на иска, или някой от фактите, отнасящи се до него, е настъпил на територията на Португалия;

в) когато правото, на което се прави позоваване, може да бъде упражнено само посредством иск, заведен на португалска територия, или ищецът среща значителни затруднения да заведе делото в чужбина, тъй като е налице тясна връзка от лично или материално естество между предмета на спора и португалската правна система.

Португалските съдилища имат изключителна компетентност:

а) по отношение на вещните права върху недвижими имоти и отдаване под наем на недвижими имоти, намиращи се на територията на Португалия; по отношение обаче на договори за наем на имот, сключени за временно частно ползване за максимален срок от шест последователни месеца, компетентни са също и съдилищата на държавата – членка на Европейския съюз, в която е местопребиваването на ответника, при условие че наемателят е физическо лице и че местопребиваването на наемодателя и на наемателя е в същата държава членка;

б) по отношение на действителността на учредяването или прекратяването на дружества или други юридически лица със седалище в Португалия, както и по отношение на действителността на решенията, взети от техните органи; за да определи това седалище, португалският съд прилага своите норми в областта на международното частно право;

в) по отношение на действителността на вписванията в поддържаните в Португалия публични регистри;

г) по отношение на принудително изпълнение върху недвижим имот, намиращ се на територията на Португалия;

д) по отношение на несъстоятелността или оздравяването на лица, пребиваващи в Португалия, или юридически лица или дружества, чието седалище се намира на територията на Португалия.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Компетентност в зависимост от местоположението на имуществото

Делата, свързани с вещни или лични права на ползване на недвижимо имущество, делба на съсобственост, принудително извеждане, право на преимуществено закупуване и принудително изпълнение върху недвижим имот, както и делата, свързани с потвърждаване, замяна, намаляване или освобождаване на ипотека, следва да се завеждат пред съда в района, където се намира съответният имот.

Делата за потвърждаване, замяна, намаляване или освобождаване на ипотека върху кораби или въздухоплавателни средства обаче се завеждат пред съда в района, където е регистриран съответният обект. Ако ипотеката е учредена върху движими вещи, регистрирани в няколко района, ищецът може да избере който и да е от тях.

Когато искът се отнася до фактическа съвкупност от движими вещи или до движимо и недвижимо имущество, или до недвижими имоти, които се намират в различни райони, той се разглежда от съда, в чийто район се намира имуществото с най-висока стойност, определена въз основа на облагаемата стойност на имуществото. Ако недвижимият имот, който е предмет на иска, се намира в повече от един съдебен район, искът може да бъде предявен във всеки един от тези райони.

Компетентност по отношение на изпълнение на задължение

Иск за изпълнение на задължения, обезщетение за неизпълнение или неправилно изпълнение или разваляне на договор поради неизпълнение се предявява в съда по местоживеенето на ответника. Кредиторът обаче може да избере съда по мястото, където е трябвало да бъде изпълнено задължението, когато ответникът е юридическо лице или когато местоживеенето на кредитора е в градската зона на Лисабон или Порто и местоживеенето на ответника е в същата градска зона.

Ако искът е свързан с гражданска отговорност за неправомерни действия или за риск, компетентен е съдът по мястото на настъпване на събитието.

Развод и раздяла

За делата за развод или законна раздяла и делба на имущество компетентен е съдът по местоживеене или местопребиваване на ищеца.

Искове за плащане на такси

Когато искът се отнася до плащането на съдебни такси или такси за технически представители, както и възстановяването на суми, предварително предоставени на клиента, компетентният съд е съдът по място на предоставяне на услугата и двете дела трябва да бъдат съединени.

Ако обаче делото е заведено в апелативния съд или във Върховния съд, делото за плащане на такси ще бъде заведено в районния съд по местоживеене на длъжника.

Уреждане и разпределяне на разноските за обща авария

Съдът на пристанището, където е или е трябвало да бъде доставен товарът от кораб, претърпял тежка обща авария, е компетентен да се произнесе и разпредели разноските за вредите.

Вреди от сблъскване на кораби

Иск за претърпени вреди в резултат на сблъскване на кораби може да бъде предявен в съда по мястото на настъпване на произшествието, в съда по местоживеенето на собственика на кораба, причинил сблъскването, в съда по мястото, където този кораб е регистриран или е намерен, или в съда на първото пристанище, в което е влязъл корабът, който е бил ударен.

Разноски за спасяване или оказване на помощ на кораби

Възнагражденията, дължими за спасяване или оказване на помощ на кораби, могат да бъдат предявени в съда по мястото на настъпване на правопоражданият факт, в съда по местоживеенето на собственика на спасеното имущество или в съда по мястото, където е регистриран или е намерен спасеният кораб.

Иск, който има за цел обявяването на кораб, придобит безвъзмездно или срещу заплащане, за свободен от привилегии, се предявява пред съда на пристанището, където корабът е акостирал в момента на придобиването му.

Обезпечителни производства и подготвителни мерки

Що се отнася до обезпечителните производства и мерките, предприети преди предявяването на иска, трябва да се отбележи следното:

- а) залогът и описът на вещи могат да бъдат поискани от съда, в който трябва да бъде заведено главното производство, или от съда по местонахождение на вещите, или, ако вещите се намират в няколко съдебни района – в което и да е от съответните съдилища;
- б) за забраната за ново строителство компетентен е съдът по мястото на извършване на строителните работи;
- в) за другите обезпечителни производства компетентен е съдът, в който трябва да бъде предявен съответният иск;
- г) подготвителните действия за събиране на доказателства могат да бъдат поискани в съда, където следва да бъдат предприети тези действия.

Досието, свързано с горепосочените действия и мерки, се прилага към преписката по делото по главния иск, така че при необходимост то да може да се изпрати на съда, в който е заведено това дело.

Искания за връчване на известия се подават до съда по местоживеенето на лицето, на което ще бъде връчено известието.

Общи правила

Съгласно общото правило на португалското гражданско процесуално право относно териториалната компетентност всички дела, за които няма изрични разпоредби, се разглеждат в съда по местопребиваването на ответника.

Ако обаче ответникът няма обичайно местопребиваване или постоянен адрес или отсъства, искът се предявява в съда по местопребиваване на ищеца; заявление за попечителство, независимо дали временно или постоянно, над активите на отсъстващ ответник обаче трябва да бъде подадено в съда за района, в който ответникът последно е живял в Португалия.

Ако ответникът е с местоживеене или местопребиваване в чужда държава, делото се разглежда в съда по мястото, където той се намира; ако то не е на територията на Португалия, делото ще се разглежда в съда по местоживеене на ищеца, а когато това местоживеене е в чужда държава, компетентният съд е съдът на Лисабон.

Общи правила за юридически лица и търговски дружества

Ако ответникът е държавата, съдът по местоживеене на ответника се заменя от съда по местоживеене на ищеца.

Ако ответникът е друго юридическо лице или дружество, делото ще се разглежда в съда по мястото на седалището или главния офис на клона, представителството, дъщерното дружество или делегацията в зависимост от това дали искът е насочен срещу основното дружество или един от тези офиси; при все това съдебно дело срещу чуждестранни юридически лица или дружества, които имат клон, представителство, дъщерно дружество или делегация в Португалия, може да се разглежда в съда по мястото на този офис, въпреки че призовката се иска за седалището.

Няколко ответници и припокриващи се иски молби

Когато по едно дело има повече от един ответник, всички те трябва да бъдат изслушани в съда по местопребиваването на най-големия брой ответници; ако еднакъв брой ответници живеят на различни места, ищецът може да избере което и да е от тях.

Ако ищецът натрупа молби, които следва да бъдат разглеждани от съдилища в различни териториални юрисдикции, той може да избере който и да е съд от тях, в който да предяви иска, с изключение на случаите, когато компетентността за оценяване на една от молбите зависи от някаква връзка, която позволява на съда да определи по собствена инициатива своята липса на компетентност; в този случай искът трябва да бъде предявен в избрания съд.

Когато обаче ищецът натрупа молби, между които има връзка на зависимост или субсидиарност, искът трябва да бъде предявен пред съда, който е компетентен да разгледа основната искова молба.

Общи правила относно компетентност за принудително изпълнение

С изключение на особените случаи, обхванати от други разпоредби, компетентният съд за принудително изпълнение ще бъде съдът по местоживеене на длъжника, макар че кредиторът може да избере съда по мястото, където трябва да бъде изпълнено задължението, когато длъжникът е юридическо лице или когато местоживеенето на кредитора е в рамките на градските райони на Лисабон или Порто и местоживеенето на длъжника е в същия градски район.

Ако обаче изпълнението се отнася до предаване на определена вещь или събиране на задължение с реална гаранция, съответният компетентен съд е съдът за мястото, където се намира вещта, или съдът за мястото, където се намират вещите, използвани като гаранция.

Когато искът за принудително изпълнение следва да бъде предявен в съда по местоживеене на длъжника, а той няма местоживеене в Португалия, но притежава имущество в страната, компетентността принадлежи на съда за мястото, където се намира това имущество.

В случаи на припокриване на иски за принудително изпълнение, които следва да се разглеждат от съдилища в различни териториални юрисдикции, компетентността принадлежи на съда по местоживеене на длъжника.

Принудително изпълнение въз основа на съдебно решение

При изпълнение на решение на португалските съдилища искането за принудително изпълнение се подава по време на делото, по което е издадено, и изпълнението се отбелязва в самата съдебна документация и се обработва независимо, освен ако впоследствие делото не се обжалва, като в този случай искането се прехвърля.

Когато в съответствие със закона за организация на съдебната власт компетентност за принудително изпълнение има специализирано отделение, препис от съдебното решение, молбата, довела до принудителното изпълнение, и придружаващите документи трябва в спешен порядък да бъдат изпратени на това специализирано отделение.

Ако решението е постановено от арбитри в хода на арбитраж, който се е състоял в Португалия, компетентният съд за принудително изпълнение е районният съд по мястото на провеждане на арбитража.

Изпълнение на решение от върховни съдилища

Ако искът е бил внесен в апелативния съд или Върховния съд, компетентен е съдът за района по местоживеене на длъжника.

Принудително изпълнение въз основа на чуждестранно съдебно решение

За принудително изпълнение въз основа на чуждестранно съдебно решение е компетентен съдът за района по местоживеене на длъжника.

Компетентност на съда по отношение на случайни въпроси

Компетентният съд по делото има юрисдикция и по отношение на случайни въпроси, възникващи в хода на делото, както и въпроси, които ответникът повдига в своя защита.

Компетентност по въпроси във връзка с насрещни иски

Избраният съд по делото има компетентност и по въпроси, повдигнати с насрещен иск, при условие че компетентността му по тези въпроси е на основание националност, предмет и йерархия; ако това не е така, лицето, срещу което е подаден насрещният иск, бива оправдано на тази инстанция.

Частноправни договори и предоставяне на компетентност

Страните могат да се споразумеят за това кой съд е компетентен да разреши определен спор или спорове, които могат да възникнат от определено правоотношение, при условие че спорното правоотношение има връзки с повече от една правна система. Договореното определяне може да включва възлагане на португалските съдилища на изключителна компетентност или просто избиране на алтернативна компетентност, ако има такава, като се приема, че в случай на съмнение тя е изключителна.

Изборът на съд е валиден само когато са изпълнени всички следващи изисквания:

- а) той се отнася до спор за налични права;
- б) той е одобрен от определения съд;
- в) той е обоснован от съществени интереси на двете страни или на една от страните, при условие че не причинява значителни неудобства на другата страна;
- г) той не включва въпроси, които са от изключителната компетентност на португалските съдилища;
- д) той е резултат от споразумение, изготвено или потвърдено в писмена форма, и компетентната юрисдикция е изрично посочена.

Споразумението се счита за изготвено в писмена форма, когато то е изложено в документ, подписан от страните, или когато е резултат от обмен на писма, телекси, телеграми или други средства за комуникация, които съставляват писмени доказателства, независимо дали тези документи пряко съдържат споразумението или съдържат клауза, в която се посочва друг документ, съдържащ споразумението.

Закрила на деца и млади хора, изложени на риск

Що се отнася до компетентността по отношение на непълнолетни лица, прилагането на мерки за насърчаване на правата на децата и закрилата на децата е отговорност на комисията за закрила или съда за района по местоживеене на детето или младежа към момента на получаване на известието за съответните обстоятелства или към момента на образуване на съдебното производство.

Ако местоживеенето на детето или младежа не е известно или не е възможно да бъде установено, компетентността принадлежи на комисията за закрила или съда за мястото, където се намира детето или младежът.

Независимо от гореизложеното, комисията за закрила или съдът за мястото, където се намира детето или младежът, ще предприеме мерките, които се считат за необходими за тяхната незабавна защита.

Ако след прилагането на мерките детето или младежът смени своето местоживеене за повече от три месеца, делото се връща на комисията за закрила или съда за района на новото местоживеене.

Освен в случаите, отбелязани по-горе, промени във фактите, които са настъпили след образуването на производството, не са от значение.

Независимо от правилата за териториална компетентност, когато рискът обхваща едновременно повече от едно дете или младеж, може да бъде заведено само едно дело, а когато са били заведени отделни производства, всички те могат да бъдат обединени с първоначалното дело, ако това се налага от семейните отношения или специфичните рискови ситуации.

Когато за едно и също дете или младеж са изискани последователно мерки за закрила, настойничество за целите на образованието или граждански предохранителни мерки за непълнолетни лица, данните трябва да бъдат приложени към преписката за разглеждане от председателя на съда, който разглежда първоначалния иск.

Мерки за настойничество за целите на образованието

Оценката на фактите и прилагането на мерки за настойничество за целите на образованието са отговорност на съда за района по местоживеене на непълнолетното лице към момента на образуване на производството. Когато местоживеенето на непълнолетното лице не е известно, компетентен е съдът за района по местоживеене на носителя на родителската отговорност. Ако носителите на родителска отговорност са с различно местоживеене, компетентен е съдът за района по местоживеене на настойника, на когото е било поверено непълнолетното лице, или в случай на съвместно попечителство – на настойника, при когото живее лицето. В други случаи компетентен е съдът за района, където се упражнява настойничеството, или ако това не е определено – съдът за мястото, където следва да се намира детето.

Промени, които настъпват след образуване на производството, не са от значение.

Съдът за района, където се упражнява настойничеството, както и съдът за района, където следва да се намира непълнолетното лице, са отговорни за предприемането на спешни мерки.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Моля, разгледайте информационните листове на тази страница, озаглавени „Съдебни системи“ и „Компетентност“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

В случаите, в които представителството от адвокат не е задължително, страните могат да се представляват сами или могат да бъдат представлявани от стажант-адвокати или правни консултанти.

Представителството от адвокат е задължително:

- а) по въпроси, които са от компетентността на съдилища, за които се прилагат прагове и при които е разрешено обжалване по общия ред;
- б) по въпроси, при които обжалване винаги е допустимо, независимо от цената на искам;
- в) при жалби и дела, заведени пред върховните съдилища.

Дори в случаите, когато представителството от адвокат е задължително, стажант-адвокати, правни консултанти, както и самите страни, могат да подават молби, в които не се повдигат правни въпроси.

В случаите когато, при условие че представителството от адвокат не е задължително, страните не са определили законен представител, разпитът на свидетели се извършва от съдията, който също така ще коригира производството, така че да е съобразено със специфичните обстоятелства. Страните са задължени да бъдат представлявани от адвокат, стажант-адвокат или правен консултант в изпълнителни производства с цена на искам по-висока от тавана, определен за съда от първа инстанция, и трябва да бъдат представлявани от адвокат в такива производства с цена на искам по-висока от тавана, определен за апелативния съд, или в производства с цена на искам, която е равна на или по-ниска от тази, но по-висока от тавана, определен за съда от първа инстанция, когато това включва всяка процедура, която следва условията на установителния процес.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

За случаи, при които не се изисква законен представител и когато страната няма посредник, посочените по-горе процесуални документи могат да бъдат представени пред съда по един от следните начини:

- а) подаване в деловодството на съда, в сила от датата на подаване на документа;
- б) изпращане чрез писмо с обратна разписка, в сила от датата на изпращане на документа с обратна разписка;
- в) изпращане по факс или електронна поща, в сила от датата, на която документът е изпратен.

Вж. също информационния лист „Компютърна обработка“.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Във всички съдебни документи се използва португалски език.

Когато чужд гражданин, който не говори португалски език, трябва да даде показания в португалските съдилища, при необходимост ще му бъде назначен устен преводач под клетва с цел да се улесни комуникацията.

За документи, написани на чужд език, които изискват превод, съдът служебно или по искане на една от страните ще разпорежи лицето, което ги подава, да приложи превод.

Производствата в магистратските съдилища могат да се водят устно. При всички останали производства искът трябва да бъде предявен в писмена форма.

Процесуалните документи, които страните са задължени да представят в писмена форма, се подават до съда в електронен формат чрез компютърната система *Citius* посредством адреса на електронна поща <http://citius.tribunaisnet.mj.pt/> в съответствие с процедурите и инструкциите, съдържащи се в системата, и са в сила от датата на изпращане на документа.

Страната, която представя доказателства по този начин, трябва да предостави писменото становище и всички съпътстващи документи в електронен формат и не е необходимо да изпраща оригиналите, освен ако съдът не реши друго в съответствие с процесуалното право.

За случаите, когато по даден казус не се изисква законен представител и страната няма посредник, моля, *вижте* отговора на предходния въпрос.

По отношение на процедурите за заповед за плащане, моля, вижте съответния информационен лист.

Вж. също информационния лист „Компютърна обработка“.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Съществуват специални формуляри за заявления за издаване на разпореждане, за изпълнително производство и също и за предявяване на иск в магистратски съд, когато – в последния случай – ищецът е избрал да не предяви иска устно.

Моля, вижте на тази страница информационните листове относно „Процедури за заповед за плащане“, „Изпълнение на съдебни решения“ и „Алтернативни способы за разрешаване на спорове“.

В съда се подава иск за установително решение чрез първоначална молба, в която ищецът трябва:

да посочи съда и отделението, където е подаден искът, и да определи страните, като посочи техните имена, адреси на местоживееене или седалище и, където е възможно, граждански идентификационен номер и данъчен номер, професии и месторабота;

да посочи служебния адрес на своя законен представител;

да посочи вида на иска;

да изложи основните факти, които са довели до предявяване на иска, както и законните основания, които са в основата на иска;

да формулира молбата;

да обяви цената на иска;

да определи изпълнителния пълномощник, който носи отговорност за издаването на призовката, или законния представител, отговорен за нейното придвижване.

В края на молбата ищецът трябва да представи списъка от свидетели и да поиска други доказателства.

Към молбата трябва да бъде приложено доказателство за предварително плащане на дължимата съдебна такса или вместо таксата – доказателство за изпълнение на условията за правна помощ.

Деловодството на съда ще откаже да приеме първоначалната молба, като посочи в писмена форма мотивите за отказ, ако е налице някое от следните обстоятелства:

на нея не е посочен адрес или е адресирана до друг съд, друго отделение на същия съд или друг орган;

в нея не са определени страните или не са посочени данните за самоличността, които тя трябва да съдържа (имена, адреси на местоживееене или седалище и, където е възможно, граждански идентификационен номер и данъчен номер, професии и месторабота);

не е посочен служебният адрес на законния представител;

не е посочен видът на иска;

не е посочена стойността на иска;

не е приложено доказателство за предварително плащане на дължимата съдебна такса или за предоставяне на правна помощ, освен в случаите на спешни призовки, предвидени в закона;

не е подписана;

не е съставена на португалски език;

използваната хартия не отговаря на регулаторните изисквания.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Процесуалните разходи обхващат съдебни такси, разноски и разходи.

Съдебни такси

Съдебните такси съответстват на дължимите суми по съответното дело за всяка от страните и се определят в зависимост от цената на иска и сложността на казуса в съответствие с [Наредбата за процесуалните разноски](#).

Съдебни такси се заплащат само от страната, която завежда делото, независимо дали като ищец или ответник, кредитор или длъжник, взыскател или ответник, жалбоподател или ответник, в съответствие с Наредбата за процесуалните разходи.

Съдебните такси трябва да бъдат платени преди внасянето на процесуалния документ, за който се изисква такса (първоначалното заявление или молба, възражение и т.н.), освен ако страната или искът не са освободени от или страната не се ползва от освобождаване от предварително плащане.

В случай на насрещен иск или основна мярка допълнителна съдебна такса се дължи само когато ищецът по насрещния иск подава молба, различна от тази на ищеца.

Молбата не се счита за различна, когато страната желае да постигне за своя собствена полза същите правни последици, които ищецът възнамерява да получи, или когато страната възнамерява да получи само обезщетение.

Ако различни страни се присъединят към дадена молба, страната, която се явява като първа страна в първоначалното заявление, насрещния иск или молбата, трябва да плати цялата съдебна такса, без да се накръпява правото на регресен иск срещу страните, присъединили се към молбата.

Ако различни страни се присъединят към повече от една молба, всеки ищец, ищец по насрещен иск, кредитор или взыскател е отговорен за плащането на съответната съдебна такса, като нейната стойност е определена в Наредбата за процесуалните разходи.

За искове, заведени от търговски дружества, които за предходната година са завели 200 или повече иска, производства или производства за принудително изпълнение в които да е съд, съдебните такси се определят в съответствие с Наредбата за процесуалните разходи.

За целите на разпореждането на плащане на съдебни такси исковете и обезпечителните процедури се считат за особено сложни, когато те:

а) съдържат пространни изявления или твърдения;

б) се отнасят до високо специализирани правни въпроси или много специфични технически въпроси или предполагат комбиниран анализ на правни въпроси от много различни контексти; или

в) включват изслушване на голям брой свидетели, анализ на комплексни доказателства или различни времеемки стъпки за събиране на доказателства.

По принцип плащането на първата или на само една съдебна такса се прави до датата на подаване на документите. Ако плащането се извършва по електронен път, то трябва да бъде доказано чрез електронни проверки, както е предвидено в закона. Ако то се извършва посредством хартиен носител, кандидатът трябва да представи доказателство за плащане.

Втората вноска от съдебната такса трябва да бъде платена в рамките на 10 дни от уведомяването за последното заседание, а ищецът трябва да представи доказателство за плащане или доказателство за приключване на такова плащане в рамките на същия период.

Разноски

Всички разходи, възникнали в резултат на производството, съставляват разноски, независимо дали са поискани от страните или са разпоредени от съдията по делото.

С изключение на предвиденото в разпоредбите, регулиращи достъпа до правото, всяка страна плаща разноските, които е направила и които са възникнали в хода на производството.

Разноските са отговорност на страната, която е поискала съответното действие или, ако то е извършено служебно – страната, която се ползва от него.

Разходи

Разходите се състоят от сумата, която всяка от страните е разходила по делото и за която има право на обезщетение на основание, че съдът се е произнесъл срещу другата страна. Техният размер се определя като част от съдебното решение.

Плащането на разходите, постановено от съда, включва платените от спечелилата страна съдебни такси по скала, съобразена с доходите, разноските, действително направени от страната, платеното на съдебния изпълнител възнаграждение и направените от него разноски, такси и разноски на законния представител, направени връзка с подробното изложение на основанията, както е посочено в наредбата.

Ако даден ищец може да прибегне до механизми за алтернативно разрешаване на спорове, но избира съдебно производство, той трябва да понесе направените от него съдебни разходи независимо от изхода на делото, освен ако другата страна не е направила невъзможно използването на тази форма на алтернативно разрешаване на спорове.

Някои случаи са освободени от плащането на разходи по силата на закона; същото важи и за някои страни.

Тъй като съдебните такси съответстват на дължимите суми в резултат на желанието на всяка от страните да води съдебен процес, всяко лице, за което може да се счита, че участва в процеса (ищец, ответник, кредитор, длъжник, вискател, ответник, жалбоподател или ответник), може по принцип да дължи съдебни такси, тъй като плащането съответства на предоставянето на услуга, независимо от това дали делото е спечелено или не. Спечелилите страни имат право на възстановяване на сумите, платени като съдебни такси, съгласно правилата, уреждащи разходите.

Хонорари

Професионалните хонорари се определят от съда, който за тази цел трябва да вземе предвид значението на предоставените услуги, сложността и спешността на случая, степента на интелектуално творчество, свързана с работата на специалиста, получените резултати, изразходеното време, поетата от него отговорност и други професионални задължения.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Да, при условие че отговаряте на изискванията за предоставяне на правна помощ (моля, вижте информационния лист „Правна помощ“).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Вж. отговорите на въпроси 7 и 8.

При получаване на иска формалните изисквания се проверяват от съдебния деловодител, който го приема. На по-късните етапи на производството съдията извършва по-подробна и цялостна проверка.

Страните винаги биват уведомени за такива решения.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Съдилищата не са задължени от закона да предоставят информация от този вид. Въпреки това чрез „Citius“, инициативата на Министерството на правосъдието за цифровизация на съдебните производства, законните представители вече имат възможност да преглеждат делата от своите офиси.

След като процесуалните документи вече се подават по електронен път и се въвеждат директно в ИТ приложенията на съдилищата и с оглед на факта, че съдиите използват същите приложения за изпълнение на своите действия, адвокатите, съдиите и съдебните деловодства могат да използват тези приложения и портала „Citius“ за преглед на преписките и документите по делата.

Полезни връзки

[Правна помощ – Правна защита \(Apoio Judiciário – Protecção Jurídica\)](#)

[База данни с правни документи \(Bases Jurídico-Documentais\)](#)

[Камарата на правните консултанти \(Câmara dos Solicitadores\)](#)

[Държавен вестник \(Diário da República\)](#)

[Генерална дирекция „Правораздаване“ \(Direcção-Geral da Administração da Justiça\)](#)

[Генерална дирекция „Правосъдна политика“ \(Direcção-Geral da Política de Justiça\)](#)

[Министерство на правосъдието \(Ministério da Justiça\)](#)

[Адвокатска колегия \(Ordem dos Advogados\)](#)

[Портал „Citius“ \(Portal Citius\)](#)

Последна актуализация: 31/03/2017

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните,

които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Румъния

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

Всяко лице, което има претенция срещу друго лице, трябва да подаде искова молба до съда, който е компетентен по въпроса. Въпросът може да бъде отнесен до съда само след приключване на предварителна процедура, ако законът изрично предвижда това. Доказателството за приключването на предварителната процедура трябва да бъде приложено към молбата.

Страните по спора могат да разчитат и на алтернативни средства за разрешаване на споровете.

Прибягването до медиация не е задължително преди въпросът да се отнесе до съда. В хода на съдебното производство съдебните органи трябва да информират страните за възможността за провеждане на медиация и за нейните предимства.

Медиация може да се провежда при спорове, свързани със застраховане, защита на потребителите, семейно право, спорове за професионална отговорност, трудови спорове и граждански спорове с цена на иска до 50 000 RON, с изключение на споровете, по отношение на които е постановено изпълняемо съдебно решение за откриване на производство по несъстоятелност, искове, свързани с търговския регистър, и дела, по които страните избират процедурите, предвидени в членове 1.014—1.025 или 1.026—1.033 от Гражданския процесуален кодекс (заповеди за плащане или искове с малък материален интерес).

Страните по спора могат да прибегнат и до арбитраж, който е частна алтернативна юрисдикция. Напълно дееспособните лица могат да се споразумеят да разрешават спорове чрез арбитраж, с изключение на споровете, свързани с гражданското състояние, правоспособността и дееспособността на лицата, наследяването, семейните отношения и правата, за които страните не могат да вземат решения.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Правото да се предявяват имуществени искове се погасява по давност, освен ако законът предвижда друго. В специално предвидени в закона случаи правото на предявяване на други искове също е обвързано с преклузивен срок, независимо от предмета им (член 2501 от Гражданския кодекс).

Съгласно разпоредбите на член 2517 от Гражданския кодекс общият давностен срок е три години.

Съгласно член 10, параграф 1 от Извънредно постановление на правителството № 39/2017 за исковете за обезщетение за вреди вследствие на нарушения на разпоредбите на Закона за конкуренцията и за изменение и допълнение на Закон № 21/1996 за конкуренцията, чрез дерогация от член 2.517 от Гражданския кодекс правото на предявяване на иск за обезщетение за вреди се погасява по давност след изтичането на 5 години. Гражданският кодекс установява специални преклузивни срокове за определени случаи, след изтичането на които съответното право се погасява по давност, например:

давностен срок от десет години за претенции, свързани с: вещни права, които не са обявени от закона за непогасяеми по давност или не подлежат на друг давностен срок; обезщетение за неимуществени/имуществени вреди, претърпени от лице в резултат на мъчения или варварски актове или, според случая, чрез насилие или сексуално насилие срещу непълнолетни или лица, които не могат да се защитят или да изразят волята си; обезщетение за вреди, нанесени на околната среда;

давностен срок от две години за упражняване на правото на завеждане на дело въз основа на (пре)застрахователно отношение; правото на завеждане на дело, свързано с плащането на такси, дължими на посредници за услуги, предоставени по силата на споразумение за посредничество;

давностен срок от една година за: правото на завеждане на дело във връзка със суми, събрани от продажбата на билети за представление, което не се е състояло; от управители на заведения за обществено хранене или оператори на хотели за услугите, които предоставят; от преподаватели, учители, музикални изпълнители и художници за уроци на час, ден или месец; от лекари, акушерки, медицински сестри и фармацевти за посещения, процедури или лекарства; от търговци на дребно за плащане на продадени стоки и извършени доставки; от занаятчии за заплащане на тяхната работа; от адвокати срещу клиенти — за заплащане на възнаграждения и разноски; от нотариуси и съдебни изпълнители — за плащането на суми, на които те имат право за своята дейност; от инженери, архитекти, геодезисти, счетоводители и други самостоятелно заети лица за изплащането на суми, на които те имат право; правото на завеждане на дело срещу превозвач, произтичащо от споразумение за превоз на товари по суша, въздух или вода.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

Правилата относно международната компетентност по спорове с трансгранични последици са уредени в Дял VII „Международни граждански производства“ на *Гражданския процесуален кодекс*. Разпоредбите на този дял обаче се отнасят до производства с трансгранични последици в областта на частното право, доколкото международните договори, по които Румъния е страна, правото на Европейския съюз или специалните закони не предвиждат друго.

Що се отнася до компетентността по спорове с международен елемент Гражданският процесуален кодекс установява разпоредби, свързани, наред с другото, с: компетентността, основаваща се на местоживеенето или седалището на ответника, доброволната пророгация на компетентност в полза на румънските съдилища, споразуменията за избор на съд, изключения във връзка с арбитража, определянето на компетентния съд по необходимост, вътрешната компетентност, висящите дела и свързаните дела на международно ниво, изключителната лична компетентност, изключителната компетентност по имуществени искове или преференциалната компетентност на румънските съдилища (член 1066 и следващите от Гражданския процесуален кодекс).

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Териториалната компетентност се урежда съгласно общи критерии (местоживеене/адрес на управление на ответника), алтернативни критерии (родство, издръжка, договор за транспорт, застрахователен договор, менителница/чек/запис на заповед/ценна книга, защита на потребителите, гражданска отговорност за непозволено увреждане) или изключителни критерии (недвижими имоти, наследства, дружества, дела срещу потребители), предвидени в член 107 и следващите от новия Граждански процесуален кодекс.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Компетентността на съда в зависимост от предмета на делото е уредена в член 94 и следващите от новия Граждански процесуален кодекс и зависи от естеството на делото или цената на искам.

В качеството си на съдилища от първа инстанция, областните съдилища разглеждат: искове, които съгласно *Гражданския кодекс* са подсъдни на съда по въпросите на попечителството и семейния съд; заявления за регистрация в регистрите за гражданското състояние; искове, свързани с управлението на многоетажни сгради/апартаменти/площи, притежавани изключително от различни лица, и правоотношения, установени от сдружения на собствениците на жилища с други физически или юридически лица; искове за изваждане от имот (отнемане на имущество); искове, свързани с общи стени и канавки, разстоянието между сгради и насаждения, право на преминаване, тежести, други ограничения, засягащи

правата на собственост; искове във връзка с промени в границите и отбелязване на граници; искове за защита на имущество; искове за положителни или отрицателни задължения, чиято парична стойност не може да бъде определена; искове за съдебна делба, независимо от цената на иска; други искове, чиято парична стойност е до 200 000 RON, независимо от качеството на страните.

Трибуналите разглеждат като съдилища от *първа инстанция* всички искове, които по закон не попадат в компетентността на други съдилища, както и всички други искове, които по закон са включени в тяхната компетентност.

Апелативните съдилища разглеждат като съдилища от първа инстанция исковете, свързани с административни и данъчни спорове, както и всички други искове, които по закон са включени в тяхната компетентност.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Страните трябва да завеждат съдебни дела лично или чрез представител, като представителството може да се основава на закона, на договор или на съдебната система. Недееспособните физически лица се представляват от юридически представител. Страните могат да бъдат представлявани от представител по техен избор, съгласно закона, освен ако законът изисква личното им явяване пред съда.

На първа инстанция и при обжалване физическите лица могат да бъдат представлявани от адвокат или друг пълномощник. Ако представителят е лице, различно от адвокат, той може да внася становища относно процесуални изключения и предмета на делото единствено чрез адвокат, както на етапа на съдебното дирене, така и по време на съдебните прения. При изготвянето на исковата молба, както и на мотивите при обжалване, както и при подаването и защитата по жалбата, физическите лица се подпомагат и представляват единствено от адвокат, като неспазването на това изискване води до недействителност.

Юридическите лица могат да бъдат представлявани пред съда по силата на споразумение само от правен съветник или адвокат. С оглед съставянето на молбата и посочването на основанията за обжалване, както и подаването и защитаването на жалбата, юридическите лица се подпомагат и представляват, според случая, единствено от адвокат или правен съветник, като наказанието за неспазване на това изискване е недействителност. Упоменатите по-горе разпоредби се прилагат по съответния начин по отношение на сдружения, дружества или други субекти без юридическа правосубектност.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковите се завеждат и датират чрез полагане на печат за входящ номер. След като бъде регистрирана, исковата молба и придружаващите я документи, придружени при необходимост от доказателства за начина на предаването им на съда, се предават на председателя на съда или определеното от него лице, което предприема незабавни стъпки за създаване на съдебен състав на случаен принцип в съответствие със закона (член 199 от Гражданския процесуален кодекс).

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Съгласно член 12, алинея 5 от Закон № 304/2004 относно организацията на съдилищата, исковите молби и процесуалните документи се изготвят само на румънски език. Исковите молби се изготвят единствено в писмена форма. Член 194 от новия Граждански процесуален кодекс предвижда, че искова молба, внесена лично или чрез представител, получена по пощата, по куриер или по факс и изпратена по електронна поща или като електронен документ, се завежда и датира чрез полагане на печат за входящ номер.

Съгласно член 225 от новия Граждански процесуален кодекс, ако някоя от страните, която трябва да бъде изслушана, не говори румънски език, съдът следва да използва съдебен преводач. Ако страните са съгласни, съдията или секретарят може да действа като преводач. Ако не може да се осигури присъствието на съдебен преводач, могат да се използват преводите на заслужаващи доверие лица, които говорят съответния език. Ако дадено лице е глухо, няма или глухонямо или поради някаква друга причина не може да се изразява, общуването се извършва в писмена форма. Ако въпросното лице не може да чете или пише, трябва да се използва устен преводач. Разпоредбите относно експертите се прилагат по съответния начин и по отношение на преводачите и устните преводачи.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Гражданският процесуален кодекс не предвижда използването на каквито и да е специални формуляри за предявяване на иск. Общите правила за гражданското производство определят съдържанието на някои от исковите молби по гражданското право (напр. първоначална искова молба, защита, насрещен иск).

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Правните разноски са съдебните такси, възнагражденията на адвокати, експерти и специалисти, сумите, дължими на свидетели във връзка с пътувания и загуби в резултат на необходимостта да се явят пред съда, разходите за пътуване и настаняване, както и всички други разходи, необходими за правилното протичане на производството. Страната, претендираща за съдебни разноски, трябва да докаже разходите и размера им най-късно до края на дискусиите по съществото на делото. Губещата страна трябва да плати съдебните разноски на спечелилата страна по искане на последната. Ако искът е допуснат отчасти, съдиите определят степента, в която всяка страна може да бъде осъдена да заплати съдебните разноски. Ако е необходимо, съдиите могат да разпоредят прихващане на правните разноски. Ответник, който признае направените от ищеца твърдения на първото заседание, на което страните са били надлежно призовани, не може да бъде осъден да заплати правните разноски, освен ако преди започването на производството ищецът не е изпратил официално уведомление до ответника или ако ответникът е бил законно в неизпълнение. Ако има няколко ищци или ответници, може да бъде разпоредено те да платят правните разноски по равно, пропорционално или съвместно, в зависимост от статута им в производството или естеството на правоотношението между тях.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Правна помощ може да бъде получена съгласно разпоредбите на Извънредно постановление № 51/2008 относно правната помощ по граждански дела, одобрено с допълнителни изменения със Закон № 193/2008, с измененията към него. Новият Граждански процесуален кодекс (членове 90 и 91) съдържа общи разпоредби относно правната помощ.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Исковите се завеждат и датират чрез полагане на печат за входящ номер. След като бъде регистрирана, молбата и придружаващите я документи се предават на председателя на съда или заместващия го съдия, който предприема незабавни стъпки за създаване на съдебен състав на случаен принцип.

Съставът, на който делото е разпределено на случаен принцип, проверява дали молбата удовлетворява необходимите изисквания. Когато молбата не удовлетворява изискванията, ищецът се уведомява писмено за съответните недостатъци. В срок от максимум десет дни от получаването на съобщението ищецът трябва да предостави допълнителната информация или да извърши разпоредените промени, като при неизпълнение молбата се счита за недопустима. Ако задълженията, свързани с предоставянето на допълнителна информация или изменение на молбата не бъдат изпълнени в предвидения срок, съдът приема, че молбата е недопустима посредством доклад за разглеждане на делото по съкратено производство.

След като установи, че са изпълнени всички законови условия по отношение на молбата, съдията постановява с решение ответникът да бъде уведомен за нея.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Подробна информация за делото може да се получи от архива на съда или от уебсайта на съда, ако има такъв, на адрес <https://portal.just.ro/>. Съдът може да се произнесе по исковата молба единствено ако страните са призовани или са се явили пред съда лично или чрез представител. Съдът отлага постановяването на решение по делото и разпорежда дадена страна да бъде призована, когато установи, че отсъстващата страна не е била призована в съответствие с предвидените от закона изисквания, като наказанието за неизпълнение е недействителност. Призовките и всички процесуални документи се изпращат по официален път.

След като установи, че са изпълнени всички законови условия по отношение на исковата молба, съдията постановява с решение ответникът да бъде уведомен за нея, като ответникът се уведомява за задължението да представи защита в срок от двадесет и пет дни от изпращането на уведомлението; при неизпълнение от страна на ответника, се налага наказание. Защитата се изпраща на ищеца, който трябва да представи отговор в срок от десет дни от изпращането, а ответникът се запознава с отговора, като получи достъп до преписката по делото. В тридневен срок от датата на представяне на отговора на защитата съдията определя с решение първото заседание, което трябва да се състои най-много 60 дни от датата на съдебното решение, и разпорежда страните да бъдат призовани. Ако ответникът не представи защита в законоустановения срок или ако ищецът не представи отговор на защитата в законоустановения срок, след изтичането на съответния срок съдията определя с решение първото заседание, което трябва да се състои най-много шестдесет дни от датата на решението, и разпорежда страните да бъдат призовани. При спешни производства съдията може да съкрати посочените по-горе срокове в зависимост от обстоятелствата по делото. Ако ответникът пребивава в чужбина, съдията разпорежда по-дълъг разумен срок в зависимост от обстоятелствата по делото.

Страната, която е подала исковата молба и е потвърдила датата на заседанието, и страната, която се е явила на съдебно заседание, не се призовават допълнително по време на производството пред този съд, тъй като се счита, че те са запознати с датите на следващите заседания. Тези разпоредби се прилагат и по отношение на страната, на която е изпратена призовка за съдебно заседание, тъй като се счита, че в този случай на въпросната страна също са известни датите на заседанията, следващи датата, за която е връчена призовката. В призовката също така се посочва, че след връчване на призовката, получаването на която трябва да се потвърди с подпис, призованата страна се счита за известна и за датите на заседанията, следващи датата, за която е връчена призовката.

На първото заседание, на което страните са надлежно призовани, след като изслуша страните, съдията трябва да прецени необходимия период за разследване, като вземе предвид обстоятелствата по делото, така че да може да произнесе решение по делото в оптимален и предсказуем срок.

Последна актуализация: 22/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Словения

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

По-добре е да решите спора си посредством алтернативна процедура за решаване на спорове. Методите за алтернативно решаване на спорове позволяват решаването на възникнали спорове без участието на съда или поне без съдебно решение по иска по същество. Основните процедури за алтернативно решаване на спорове, които се практикуват в Словения, са арбитраж, медиация и в по-широк смисъл действията на съда, насочени към насърчаването на съдебните спогодби. Законът за алтернативното разрешаване на съдебни спорове (*Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov*) задължава първоинстанционните и второинстанционните съдилища да предоставят възможност на страните по спорове, възникнали във връзка с търговски, трудови, семейни и други гражданскоправни отношения, да прилагат техники за алтернативно решаване на спорове, за да приемат и прилагат програма за алтернативно решаване на спорове. В рамките на такава програма съдилищата са длъжни да предоставят възможност на страните да използват медиация, както и други форми на алтернативно решаване на спорове.

Медиацията е способ за уреждане на спорове с помощта на неутрално трето лице, което не е компетентно да се произнесе с обвързващо решение. Страните могат да се договорят да сключат споразумение за разрешаване на спора под формата на подлежащ на пряко изпълнение нотариален запис, съдебна спогодба или арбитражно решение, основано на спогодба.

По всяко време, докато се гледа делото в гражданския съд, страните могат да сключат спогодба по предмета на спора (съдебна спогодба).

Споразумението за сключване на съдебна спогодба представлява изпълнително основание.

Повече информация по тази тема може да се намери в раздела „Алтернативно разрешаване на спорове“.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за предявяване на искове пред съда зависят от характера на конкретния иск. Юридически консултант или служба за правна помощ могат да отговорят на въпроси, свързани с преклузивните и давностните срокове. Повече информация по тази тема може да се намери в раздела „Срокове на процедура“.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Повече информация по тази тема може да се намери в раздела „Компетентност на съдилищата“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Повече информация по тази тема може да се намери в раздела „Компетентност на съдилищата“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Повече информация по тази тема може да се намери в раздела „Компетентност на съдилищата“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Страните могат сами да извършват процесуални действия в съдилищата в Република Словения, освен в производствата, свързани с извънредни правни средства за защита, където страните могат да извършват процесуални действия само чрез пълномощник, който е правоспособен адвокат, или сами, ако страната или нейният процесуален представител е издържал успешно държавния изпит за придобиване на юридическа правоспособност. Ако страната желае да бъде представлявана от пълномощник, такъв в производствата пред районните съдилища може да бъде всяко напълно дееспособно лице, докато в производствата пред окръжните и апелативните съдилища или Върховния съд може да бъде само адвокат или друго лице, което е издържало успешно държавния изпит за придобиване на юридическа правоспособност.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковата молба може да бъде изпратена на компетентния съд по пощата или да бъде подадена направо в деловодството на съда. Вж. отговора на въпрос 8.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Официалният език в съдилищата в Република Словения е словенският. В районите с унгарско и италианско малцинство обаче като официални езици, наред със словенския, се ползват и унгарски и италиански език. Исковата молба трябва да е написана на словенски и да бъде подписана лично от ищеца.

За оригинален подпис на ищеца се смята както саморъчният подпис, така и електронен подпис, който е равностоеен на саморъчен подпис.

Исковата молба (искът) се подава в писмена форма. За писмена молба се смята молба, която е написана на ръка или е разпечатана и саморъчно подписана (молба на хартиен носител) или молба в електронен вид, подписана с електронен подпис, който е равностоеен на саморъчен подпис (молба в електронен вид). Молба на хартиен носител се подава по пощата, чрез използването на средствата на комуникационните технологии, доставя се направо до органа или от лице, което извършва предаването на молби по занятие. Исковата молба може да се подаде и по факс.

Освен това законът допуска подаването на електронни молби, т.е. молби в електронен вид, подписани с електронен подпис, който е равностоеен на саморъчен подпис. Електронните молби се подават до информационната система на съдилищата по електронен път. Информационната система потвърждава автоматично на подателя, че молбата е получена.

Независимо от съществуващите правни разпоредби (законови и подзаконови нормативни актове), които се отнасят до всички граждански и търговски производства, понастоящем само производствата, които са посочени на уебсайта за електронно правосъдие (*e-Sodstvo*), могат да бъдат инициирани чрез интернет или по електронен път: такива са определени видове изпълнителни производства, подаване на молби и издаване на решения в производства по несъстоятелност и подаване на предложения във връзка с имотния регистър.

За тази цел в Словения е създаден **уебсайтът за електронно правосъдие** (*e-Sodstvo*), който позволява подаване на документи в електронен вид.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

В Словения няма предвиден специален формуляр за подаване на искова молба, но тя трябва да съдържа определени предвидени по закон елементи, някои от които са валидни за всички видове молби, а други по-конкретно за исковата молба. Следователно исковата молба трябва да включва: посочване на съда, имената и постоянното или временното местопребиваване или седалището на страните, имената на законните представители или адвокатите, предмета на спора и в какво се състои искането. Освен това тя трябва да включва и личния идентификационен номер (*EMŠO*) на страната, ако тя е физическо лице, вписано в централния регистър на населението, данъчния номер, ако страната не е вписана в централния регистър на населението, но е вписана в данъчния регистър, или датата на раждане, ако страната не е вписана нито в централния регистър на населението, нито в данъчния регистър (тази информация се получава служебно от съда). Ако страната е юридическо лице, в исковата молба трябва да се посочат фирмата или името, седалището и адресът на управление, както и регистрационният номер или данъчният номер, ако юридическото лице е със седалище в Словения. Ако страната е предприемач (самостоятелно заето лице, извършващо доходоносна дейност в рамките на организирано предприятие) или частно лице (напр. лекар, нотариус, адвокат, земеделски стопанин или друго физическо лице, което не е предприемач и извършва конкретна дейност като професия), в исковата молба трябва да се посочат името на лицето, фирмата, седалището и адресът на управление, както и регистрационният номер или данъчният номер, ако лицето е регистрирано в Словения. Исковата молба трябва да съдържа и конкретен иск, в който се посочват главните и допълнителните искания, обстоятелствата, на които се основават исковете на ищеца, доказателствата в подкрепа на тези обстоятелства и подписа на ищеца. Ако компетентността на съда зависи от цената на предмета на спора и предметът на спора не е паричен, в иска трябва да се посочи и цената на предмета на спора. Молба, която трябва да бъде връчена на насрещната страна, се подават до съда в толкова екземпляра, колкото са необходими за съда и насрещната страна, и във форма, която позволява на съда да я връчи. Същото се отнася и за приложените документи.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Съдебните такси трябва да бъдат платени при предявяване на иск или на насрещен иск, при внасяне на предложение за развод по взаимно съгласие, при внасяне на заявление за издаване на заповед за плащане, на искане за повторно разглеждане на делото, на искане за обезпечаване на доказателства, преди даване на ход на делото, при отправяне на предложение за спогодба, при подаване на молба, с която се обявява въззивна жалба, при подаване на въззивна жалба, при подаване на молба за допускане на преразглеждане и при преразглеждане (*revizija*). Съдебните такси се внасят преди изтичане на срока, определен от съда със заповедта за плащане на съдебни такси.

Ако по дадена молба съдебната такса не бъде платена до изтичане на определения срок и няма основания за освобождаване, отсрочване или разсрочване на плащането на таксата, молбата се счита за оттеглена.

Разноските по делото се заплащат от загубилата делото страна. Адвокатските хонорари на пълномощниците, които се правоспособни адвокати, се изплащат съгласно Закона за адвокатските възнаграждения (*Zakon o odvetniški tarifi*). Адвокатските хонорари се състоят от общите разходи за адвокатски услуги и разноски, необходими за извършване на работата, плюс ДДС, ако адвокатът е данъчно задължено лице в Словения. В съответствие със законодателните разпоредби адвокатът трябва да издаде на страната или на клиента подробна фактура за предоставената правна услуга или разписка за платен аванс не по-късно от осем дни след предоставянето на услугата или след получаването на авансовото плащане. Правната услуга се смята за предоставена не по-късно от момента, в който адвокатът е изпълнил всички задължения, произтичащи от договора за поръчка или от решението на компетентния орган. Адвокатът може да поиска от страната да плати аванс за поисканата услуга и свързаните с нея разноски преди края на производството.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Страните имат право да получат правна помощ, ако отговарят на условията, посочени в Закона за безплатната правна помощ (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*). Повече информация по тази тема може да се намери в раздела „Правна помощ“.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Искът се смята за предявен с получаването на исковата молба в компетентния съд. Когато молбата е изпратена с препоръчано писмо или с телеграма, за дата на получаване от съда, до който е адресирана молбата, се смята датата на изпращане. Ищецът не получава автоматично потвърждение за това, че искът е предявен. Когато молбата е доставена в пощенската кутия на съда, часът на получаване на молбата в пощенската кутия се смята за момента на получаване на молбата от съда, до който е адресирана.

В Закона за електронните молби (*Zakon za vloge v elektronski obliki*) е предвидено, че електронните молби се подават до информационната система на съдилищата по електронен път. В такива случаи часът на регистриране на молбата в информационна система на съдилищата се смята за момента на получаване на молбата от съда, до който е адресирана. Информационната система потвърждава автоматично на подателя, че молбата е получена.

Следва да се отбележи, че на практика, въпреки съществуващите нормативни разпоредби, понастоящем не е възможно подаването на искова молба по електронен път по граждански и търговски дела с изключение на производствата във връзка с имотния регистър, производствата за несъстоятелност и изпълнителните производства.

13 Ще получи ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Когато дадени действия са обвързани с преклузивни срокове, съдът отправя писмено предупреждение до страната, придружено с информация за последиците от неспазване на указанията на съда.

Връзки по темата

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Последна актуализация: 02/03/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Словакия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

За отговор на този въпрос вж. също раздел „Алтернативно решаване на спорове — Словакия“.

Не всички спорове трябва задължително да се разглеждат от съда. Страните трябва първо да се опитат да постигнат взаимно съгласие и да намерят приемлив за двете страни компромис. Друга възможност е спорът да се разреши чрез медиация. Медиацията е извънсъдебна дейност, при която участващите в нея лица разрешават своя спор, произтичащ от договорни или други правоотношения между тях, с помощта на медиатор. Препоръчва се страните да се обръщат към съда едва след като са изчерпали всички алтернативни методи за решаване на спорове или когато целта е да се достигне до ясно определяне на правния статут на страните, техните права и взаимни отговорности.

При определени условия, посочени в Закона за арбитража (*zákon o rozhodcovskom konaní*), с измененията към него, е възможно арбитражен съд да се произнесе по дела, отнасящи се до:

- а) решаване на имуществени спорове, произтичащи от вътрешни и международни търговски и граждански правоотношения, ако арбитражът се провежда в Словашката република;
- б) признаване и изпълнение на национални и чуждестранни арбитражни решения в Словашката република.

Ако видът на спора, който е предмет на съдебно производство, не е изключен от обхвата на Закона за арбитража, страните по производството могат да се договорят във или извън съда да започнат арбитраж. Тази договореност трябва да съдържа арбитражно споразумение. Подобно споразумение, представено пред съд, води до оттегляне на иска и до съгласието на ответника за това оттегляне, в съответствие с Кодекса за гражданското съдопроизводство (*Civilný sporový poriadok*, CCP).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Съгласно Кодекса за гражданското съдопроизводство, дадено право се погасява по давност, ако не е било упражнено в предписания от закона срок. Сроковете за предявяване на иск са различни в зависимост от случая.

Законоустановените давностни срокове се определят от закона. Общият давностен срок е три години и започва да тече от момента, в който правото може да бъде упражнено за пръв път.

Съдът ще вземе под внимание обстоятелството, че дадено право е погасено по давност, само ако длъжникът направи възражение в този смисъл. Ако длъжникът възрази срещу погасено по давност право, то не може да бъде признато на кредитора.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. раздел „В кой съд мога да предявя иск? — Словакия“

Правомощието на съдилищата да разглеждат определен въпрос се определя от законодателството на Европейския съюз (регламенти, международни многостранни или двустранни конвенции), а когато такова липсва — от националното законодателство, уреждащо стълкновението на закони.

Правомощията на словашките съдилища се уреждат на национално ниво със Закон № 97/1963 относно международното частно и процесуално право (*Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom*). Основното правило гласи, че словашките съдилища са компетентни, ако лицето, срещу което е внесена искова молба (предявен иск), пребивава или има седалище в Словашката република или, по отношение на имуществени права, ако притежава имущество в страната. Други разпоредби уточняват условията, при които са компетентни словашките съдилища. При облигационните правоотношения страните могат да определят юрисдикцията по взаимно съгласие. В определени случаи словашките съдилища имат изключителна компетентност, например в производства, свързани с вещни права върху недвижими имоти, отдаване под наем на недвижими имоти, намиращи се в Словашката република, или в производства, свързани с регистрацията или валидността на патенти, марки, дизайни и други права.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. раздел „В кой съд мога да предявя иск? — Словакия“

Съгласно Кодекса за гражданското съдопроизводство, ако не е предвидено друго, компетентен да разгледа делото е общият съд на страната, срещу която е предявен искът (ответника). Общият съд за физическо лице (гражданин) е съдът, в района на който се намира местожителството (постоянният адрес) на този гражданин, а ако гражданинът няма местожителство — съдът по неговото местоживее (временен адрес); общият съд за юридическо лице е съдът по седалището на юридическото лице, а за чуждестранно юридическо лице — съдът по местонахождението на организационната единица на предприятието. Общият съд по дела, страна по които е държавата, е съдът, в чийто район е настъпило обстоятелството, пораждащо претендираното право. Общият съд по търговски въпроси е съдът по седалището на ответника, а ако ответникът няма седалище — съдът, в чийто район той осъществява стопанска дейност. Ако ответникът няма място на стопанска дейност, общият съд е съдът по неговото местожителство.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. раздел „В кой съд мога да предявя иск? — Словакия“

Основното правило за определяне на материалната компетентност се съдържа в член 12 от Кодекса за гражданското съдопроизводство. По правило на първа инстанция компетентност има окръжният съд (*okresný súd*). Районният съд (*krajský súd*) постановява решения в качеството на първоинстанционен съд единствено в специфични случаи, например по спорове, отнасящи се до трета страна или до лица, които се ползват с дипломатически имунитет и прерогативи, ако споровете попадат в компетентността на съдилищата на Словашката република. Закон № 371/2004 относно седалищата и районите на съдилищата в Словашката република (*Zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky*) регламентира компетентността на съдилищата, разглеждащи дела, чиито предмет са вписвания, несъстоятелност и предпазен конкордат, менителници и чекове, защита на обектите на индустриална собственост и защита срещу нелоялна конкуренция, дела, свързани с борсови сделки, въпроси, свързани с грижите за непълнолетни лица, както и дела по въпроси на правната помощ в случаи на финансова нужда. Цената на иска не оказва влияние върху това кой съд в Словашката република е компетентен да се произнесе по делото.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Представителството от адвокат не е задължително при гражданските производства в Словашката република.

Законът предвижда представителство от адвокат в избрани видове производства, например по въпроси, свързани с несъстоятелността, защитата на конкуренцията, нелоялната конкуренция, правата на интелектуална собственост и извънредни производства по обжалване (член 420 от Кодекса за гражданското съдопроизводство).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Съгласно член 125 от Кодекса за гражданското съдопроизводство искова молба може да се подава единствено в писмена форма, на хартиен носител или в електронна форма. Искова молба, подадена в електронна форма, трябва впоследствие да бъде внесена на хартиен носител в срок от 10 дни, в противен случай няма да бъде взета под внимание. Искова молба, подадена на хартиен носител, трябва да се представи в необходимия брой екземпляри.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Предвид факта, че страните са равнопоставени в гражданското съдопроизводство, не е необходимо исковете да се предявяват на словашки език. Страните имат право да действат пред съда на майчиния си език или на друг език, който разбират. Съдът е длъжен да им осигури равни възможности за упражняване на техните права, т.е. и писмен и устен превод. Искова молба се подава в писмена форма или на хартиен носител, или в електронна форма.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Не съществуват установени формуляри за предявяване на иск (молба за образуване на производство).

Общите изисквания са изложени в член 127 от Кодекса за гражданското съдопроизводство. Искът трябва да е подписан и ясно да посочва до кой съд е адресиран, кой го предявява, за какъв въпрос се отнася и какво се иска. Исковата молба трябва да бъде представена в изисквания брой екземпляри и с изискваните приложения, така че един екземпляр да остане за съда и всяка страна да получи по един екземпляр и приложения съгласно изискванията. Ако дадена страна не представи необходимия брой екземпляри и приложения, съдът прави копия за сметка на тази страна. Ако става въпрос за дело, което се разглежда в момента, изискваните данни включват номера на делото.

В допълнение към общите изисквания в исковата молба следва да се посочат първото и фамилното име и, ако е възможно, и датата на раждане, телефонният номер и адресът на пребиваване на страните или техните представители; информация за държавата, на която са граждани; автентично описание на решаващи факти и посочване на доказателството, на което се позовава ищецът; и да се изясни какво иска ищецът. Ако дадена страна е юридическо лице, в исковата молба трябва да се посочи името или наименованието на дружеството, адресът на управление и идентификационният номер, ако има такъв. Ако дадена страна е чуждестранно юридическо лице, към исковата молба трябва да се приложи извлечение от регистър или някаква друга служба, в която е вписано чуждестранното юридическо лице. Ако страна е физическо лице, осъществяващо стопанска дейност, в исковата молба трябва да се посочи наименованието на дружеството, адресът на управление и идентификационният номер, ако има такъв. Ако държавата е страна, в исковата молба трябва да се посочи името на държавата и съответния държавен орган, който ще представлява държавата.

С цел поголяма гъвкавост на съдебните производства и подпомагане на страните в производството, уебсайтът на Министерството на правосъдието на Словашката република (*Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*) съдържа примери (формуляри) за избрани искове за образуване на производство. Възможно е да се изтегли пример и да се попълни. Формулярът ясно насочва ищеца към позициите, които трябва да бъдат попълнени. Попълненият формуляр може да бъде изпратен неподписан или подписан с квалифицирано удостоверение за квалифициран електронен подпис. Ако ищецът изпрати искова молба без квалифициран електронен подпис, той е длъжен да попълни тази искова молба чрез внасянето ѝ на хартиен носител.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

За предявяване на иск се плаща съдебна такса. Съдебната такса се плаща от страната, предявила иска (ищец/претендиращо лице), освен ако задължението ѝ за плащане на съдебни такси не е било отменено по нейна молба или ако тя не е освободена от плащането на таксата по закон. Размерът на таксата се определя в ценоразписа на съда, който представлява приложение към Закон № 71/1992 относно съдебните такси и таксата за извлечение от регистъра за съдимост (*Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov*). Размерът на таксата се посочва в ценоразписа като процент от сума, служеща като основа за определянето ѝ, или като фиксирана сума. Съдебната такса се плаща при внасянето на иска. Ако таксата не е платена когато е дължима, при подаване на молба за образуване на производство, съдът ще поиска от платеща да плати таксата в срок, определен от съда, обикновено десет дни от връчването на искането; ако таксата не бъде платена въпреки искането в определения срок, съдът ще прекрати производството. В искането платещът трябва да бъде уведомен за последиците от неплащането на таксата.

Представителството от адвокат не е задължително при гражданските производства в Словашката република.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Вж. раздел „Правна помощ — Словакия“.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Иск се счита за предявен считано от деня, в който е внесен в съда. Съдът предоставя на ищеца потвърждение за предявяването на иска и за вписването му в регистъра на съда.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Съдът може да поиска от страната да допълни или поправи неправилна, непълна или неразбираема искова молба в определен от съда срок, който обаче не може да бъде по-кратък от десет дни. Други искиви молби, които не съдържат данните, необходими за иск за образуване на производство, няма да бъдат взети под внимание от съда, ако не бъдат надлежно поправени или допълнени.

Страните и техните представители имат право да разглеждат материалите по делото и да правят извадки, копия и ксерокопия от тях, или могат да поискат от съда да направи ксерокопия за тях срещу заплащане.

При подготовката за изслушване съдът връчва молба за образуване на производство (дело) на обвиняемия (ответника) заедно с екземпляр от иска и приложенията към него. Това връчване се прави лично и страните трябва да бъдат надлежно уведомени. Съдът изпраща незабавно на ищеца становището на ответника. Ако това се налага от естеството на делото или обстоятелствата по делото, съдът може да задължи ответника чрез определение да представи своето писмено становище по въпроса и, ако не е съгласен с иска в неговата цялост, да посочи във фактическото изложение онези факти, които са от решаващо значение за неговата защита, да приложи документите, срещу които възразява, и да идентифицира доказателствата, които документират неговите твърдения. Съдът определя срок за представянето на становището.

Освен когато Кодексът за гражданското съдопроизводство или друг специален закон предвижда друго, съдът разпорежда изслушване по този въпрос в съдебно заседание, на което призовава страните и другите участници, чието присъствие е необходимо.

Последна актуализация: 22/04/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Финландия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Понякога прибегване до процедура за алтернативно разрешаване на спорове може да бъде по-добрия вариант. Вж. [„Медиация в държавите членки“](#) и [„Медиация в държавите членки — Финландия“](#).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

За различни видове искиве са приложими различни срокове. За допълнителна информация относно сроковете можете да разговаряте с адвокат или със служба за правна помощ (*oikeusaputoimisto*).

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. [„Компетентност — Финландия“](#).

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. [„Компетентност — Финландия“](#).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. [„Компетентност — Финландия“](#).

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Физическите лица могат да завеждат граждански искиве без да се ползват от процесуално представителство. При сложни случаи обаче услугите на адвокат могат да Ви бъдат от полза.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Деловодствата на съдилищата са първите, към които трябва да се обърнете.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Производствата във финландските съдилища се водят на финландски или шведски език. Исковете (молбите за призоваване) трябва да бъдат изготвени в писмена форма и обикновено на финландски език. На Оландските острови трябва да се използва шведски език. Гражданите на Финландия, Исландия, Норвегия, Швеция и Дания могат при необходимост да използват собствения си език. Искове могат да се подават по факс или електронна поща. При някои видове производства е на разположение и автоматизирана обработка. Вж. [„Автоматизирана обработка — Финландия“](#).

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Не съществуват специални формуляри. Вашият иск трябва ясно да излага какви са претенциите Ви, както и основанията за тях. Като правило трябва да приложите към искам си всички договори, документи за поети задължения или други писмени доказателства, на които възнамерявате да се позовете в подкрепа на искането си.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

След като делото приключи, съдът ще начисли такса за разглеждането му. Размерът на таксата зависи от фазата на производството, на която е разрешен спорът. Възможно е по някои дела решението да бъде постановено само въз основа на писмени доказателства. По повечето дела обаче до решение се достига след провеждането на съдебно заседание. За повече информация посетете: <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/en/index/asiointijulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksutyleisissatuomioistuimissa.html>

Размерът на адвокатските хонорари и моментът, в който се дължат, се определят с договор и за тях няма специални правила.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Право на правна помощ имат лицата с ниски доходи. Правна помощ не се предоставя за искиве с незначителен материален интерес. За повече информация посетете: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Искът се счита за внесен на датата, на която съдът е получил исковата Ви молба. Съдът може да изпрати потвърждение за получаване при поискване. Съдът не може да даде потвърждение дали дадено дело е било надлежно представено или не.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Съдът информира заинтересованите страни за това как ще протече производството и им предоставя приблизителен график за предстоящите процесуални действия. Можете също така да се свържете със съда, за да се информирате за хода на делото Ви.

Последна актуализация: 09/05/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Швеция

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

Може да е по-добре да използвате алтернативна процедура за разрешаване на спорове, като например [медиация](#).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

В някои случаи съществуват разпоредби, съгласно които делото трябва да се заведе в определен срок, като в противен случай може например да бъде изгубена възможността да се иска плащане на дълг. Срокът за завеждане на дело пред съда зависи от вида на съответното дело. На въпроси относно сроковете за завеждане на дела би могъл да отговори например адвокат или консултант по правата на потребителите.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

Информация за компетентността на съдилищата можете да намерите [тук](#).

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вашето място на пребиваване, мястото на пребиваване на другата страна и други фактори могат да са от значение за това къде следва да бъде заведено делото. Повече информация можете да намерите [тук](#).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Характерът на спора, цената на искам и други обстоятелства може да имат значение за определяне на вида съд, пред който следва да бъде предявен искът. Повече информация можете да намерите [тук](#).

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Физическите лица имат право сами да предявят иск пред съда. От това следва, че в Швеция няма изискване лицето да е представлявано или да има адвокат. Не съществува адвокатски монопол, т.е. не е необходимо процесуалният представител или юридическият съветник да е адвокат. Казано накратко, ищецът може да заведе дело самостоятелно, без да назначава адвокат.

7 Към кого точно да се обърне, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковата молба се подава в съда. Тя може да бъде подадена в деловодството на съда, пусната в кутията за писма в съда, предадена на служител на съда или изпратена по пощата.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

В съдилищата в Швеция се използва шведският език. Следователно исковата молба трябва да е съставена на шведски език. Ако обаче даден документ е предоставен на друг език, в някои случаи съдът може да нареди на страната да го преведе на шведски. В някои изключителни случаи съдът може да организира превода на документа.

Исковата молба се подава в писмен вид и трябва да е собственооръчно подписана. Ако исковата молба не е собственооръчно подписана и е подадена например по факс или по електронната поща, съдът трябва да поиска искът да бъде потвърден чрез предоставяне на оригинален подписан документ. Ако не постъпи такова потвърждение, съдът отхвърля исковата молба.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Няма изискване за използване на специални формуляри за предявяване на иск. Съществува формуляр на искова молба по граждански дела, който може да бъде използван без оглед на цената на искам по съответното дело. Този формуляр може да бъде изтеглен от уебсайта на шведската Национална администрация на съдилищата („Domstolsverket“) на [шведски](#) и [английски](#) език.

Исковата молба трябва да съдържа данни за страните, петитум, основание на искам, информация относно доказателствата, на които се позовава ищецът, и относно това какво се стреми да докаже той с всяко отделно доказателство, както и информация за обстоятелствата, на основание на които съдът е компетентен да разгледа делото.

Писмените доказателства, на които се позовава ищецът, следва да бъдат внесени заедно с исковата молба.

Ако исковата молба е непълна, съдът трябва да изиска допълнителна информация. Ако тази допълнителна информация не бъде предоставена, съдът отхвърля исковата молба.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Ищецът заплаща такса за предявяване на иск по гражданско дело. Таксата се заплаща в районния съд („tingsrätt“) при подаване на исковата молба. Понастоящем таксата е в размер на 450 SEK, което се равнява приблизително на 50 EUR. Ако таксата за подаване на искова молба не бъде платена, съдът нарежда на ищеца да изпълни задължението си за плащане. Ако въпреки това плащането не бъде извършено, съдът отхвърля исковата молба.

Въпросите, свързани с плащането на адвокатски хонорари, са предмет на договаряне между клиента и адвоката. Прието е да се договарят както исканията за авансови плащания, така и последващото фактуриране на извършените услуги. Съществуват специални правила за делата, по които е предоставена правна помощ.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Информация по този въпрос можете да намерите [тук](#).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

В Швеция искът се счита за предявен на датата, на която исковата молба е постъпила в съда. Исковата молба се счита за постъпила в съда на датата на получаване в съда или от надлежно упълномощен служител на документите или разписката за таксуване на пощенската пратка, съдържаща документите.

Ако може да се приеме, че документите или известието за тях са предадени в деловодството на съда или са разпределени в пощенската служба за изпращане на съда на определена дата, те се считат за получени на тази дата, ако бъдат получени от надлежно упълномощен служител на следващия работен ден.

Не се предоставя автоматично потвърждение, че искът е приет за редовно предявен. Информация за това може да получите, като се свържете със съда, например по телефона.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

В съответствие с разпоредбите на шведския Процесуален кодекс („rättegångsbalken“) съдът трябва да изготви график за разглеждане на делото в най-кратък срок. За някои дела обаче не се налага изготвяне на график. В повечето случаи липсват достатъчно основания за изготвяне на график, преди да е получена писмената защита.

Винаги е възможно да получите актуална информация за движението делото, като се свържете със съда, например по телефона.

Връзки

[Министерство на правосъдието \(Justitiedepartementet\)](#)

[Шведска Национална съдебна администрация \(Domstolsverket\)](#)

[Шведски Национален данъчен съвет \(Riksskatteverket\)](#)

Последна актуализация: 17/11/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Англия и Уелс

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

В Англия и Уелс правителството желае хората да могат да разрешават спорове по бърз, ефективен и рентабилен начин, както и да разполагат с разнообразни възможности, а не да разчитат единствено на съдилищата. Алтернативното разрешаване на спорове (АРС) е свързано по-скоро с решаването на проблеми, а не с налагането на решения, и в много случаи то може да доведе до намирането на креативни и широкообхватни решения, които не могат да бъдат постигнати в рамките на съдебния процес.

Примерите за АРС включват медиация и арбитраж; Министерството на правосъдието има и страница със списък на [обучени медиатори](#), които провеждат медиация срещу фиксирана такса, определяна на принципа „пълзяща скала“. Съществува също така и безплатна услуга за медиация по телефона, която се предлага при дела във връзка с процедурата за разглеждане на искове с малък материален интерес, по които е имало оспорване, при условие че страните се съгласят. Ако страните направят опит за АРС и въпросът не бъде решен, няма пречка делото да продължи чрез съдебен процес.

Ако трябва да се обърнете към съда, процедурата се урежда от [Правилата за гражданско съдопроизводство \(Civil Procedure Rules\)](#).

Предоставената по-долу информация може да Ви помогне да решите как да разрешите спора си по-най добрия начин, като ще придобиете само обща представа за това какво можете да очаквате. В нея не се разяснява всичко за съдебните правила, разностите и процедурите, които могат да засягат различните видове искове по различен начин. Също така следва да не забравяте, че дори ако спечелите делото, съдът не може да гарантира, че ще е възможно да получите дължимите Ви парични средства.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Има срокове или давностни срокове, в рамките на които следва да бъде заведено делото. Общият давностен срок е шест години, като той започва да тече от съответна дата — например датата на нарушаване на договор или датата, на която са понесени вреди, или в някои случаи — датата, на която са открити някакви вреди. Други давностни срокове включват една година за клевета или три години за клинична небрежност и телесни повреди. Някои, но не всички давностни срокове, може да бъдат намерени в [Закона за давността от 1980 г. \(Limitation Act 1980\)](#) Въпросът за сроковете може да бъде разяснен с адвокат, юриконсулт или Бюрото за граждански консултации (Citizens Advice Bureau) в Обединеното кралство.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

В повечето случаи следва да се обърнете към съда в държавата членка, в която е възникнал спорът. От това правило съществуват няколко изключения, които зависят от предмета на спора [1], и има европейска процедура за искове с малък материален интерес, която се провежда основно чрез документи на хартиен носител. Допълнителна информация може да бъде намерена от [Европейския потребителски център в Обединеното кралство \(UK European Consumer Centre\)](#).

[1] Дела, включващи договорни задължения, обезщетения за причинени вреди, потребителски и трудови договори, патенти/търговски марки и собственост върху или наемане на недвижимо имущество.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

[Част 7](#) от Правилата за гражданско съдопроизводство (CPR) и придружаващите ги практически насоки могат да бъдат в помощ при определяне на това как и къде да започне производството. На страница „[Компетентност](#)“ е предоставена допълнителна информация за конкретния съд в Англия и Уелс, в който следва да бъде подаден искът. Подробна информация относно адресите на съдилищата може да бъде намерена на [уебсайта на Министерството на правосъдието \(Ministry of Justice\)](#).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Отново в част 7 и на страницата „[Компетентност](#)“ ще бъде предоставена допълнителна информация за конкретния съд в Англия и Уелс, в който следва да бъде подаден искът. Подробна информация относно адресите на съдилищата може да бъде намерена на [уебсайта на Министерството на правосъдието](#).

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Няма изискване, съгласно което дадено лице да трябва да потърси съвет от адвокат или да бъде представлявано от такъв; при несложен случай във връзка с дълг може да не сметете за необходимо да се консултирате със солиситър (solicitor). Като общо правило обаче, ако искът е за сума над 10 000 GBP и особено ако включва искане за обезщетение („обезщетение за причинени вреди“), е за препоръчване да потърсите съвета на солиситър.

Ако претендираната от Вас сума е в размер на 10 000 GBP или по-малка и е оспорена, по време на съдебното заседание може да Ви придружава лице, което да говори от Ваше име. Така нареченият „непрофесионален представител“ може да бъде съпруг, роднина, приятел или консултант. Други видове искове, като например искове за телесни повреди, може да бъдат по-сложни и е препоръчително да получите професионална помощ и съвет, независимо от цената на Вашия иск.

При много видове искове е налице така нареченият „протокол за досъдебните производства“ (pre-action protocol) [1], в който се определят действията, които съдът очаква да сте предприели, **преди** да предявите искам си. Той включва действия, като например да пишете на лицето, спрямо което са претенциите Ви, за да изложите подробно информация за Вашия иск, да обмените определени доказателства, като му позволите да разгледа Вашите медицински документи, ако искът е за телесни повреди, и да се опитате да постигнете съгласие относно медицинския експерт, чиито услуги ще използвате.

Не забравяйте, че Вие също трябва да докажете своето твърдение. За да го направите, ще Ви бъдат необходими доказателства, например становище от Вашия лекар или показания на свидетели, които са присъствали по време на производството. Също така ще трябва да изготвите

реалистична оценка на размера на претендираното от Вас обезщетение за причинени вреди. Можете да спестите време и пари, ако първо се допитате до адвокат или консултант дали си заслужава да подавате иск, и ако е така — как да го подготвите по най-добрия начин, какви доказателства да представите и за каква сума да претендирате.

Ако подавате иск от името на дружество с ограничена отговорност, може да е необходимо по време на изслушването да Ви представлява солиситър. Това ще зависи от размера на претендираната от Вас сума и вида на изслушването.

[1] Съществуват редица други протоколи за досъдебните производства, като например за спорове в областта на строителството и инженерството, клеветата, решаване на клинични спорове, професионална небрежност и съдебен контрол. Копия от всички тях могат да бъдат получени от съда или да бъдат намерени на уебсайта на [Министерството на правосъдието](#).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Правилата, свързани с образуването на граждански производства, се съдържат в част 7 от Правилата за гражданско съдопроизводство[1], които следва да се разглеждат във връзка с придружаващите ги практически насоки. Основното правило е, че при липса на някакво правило или практически насоки подаването на иск в Англия и Уелс може да се извърши в който и да е център за изслушвания към окръжния съд; на практика само исковете за парични вземания, които се подават в окръжния съд, трябва да бъдат подавани онлайн или изпращани до [Онлайн искове за парични вземания \(Money Claims on Line\)](#) в Салфорд; има и допълнителна [онлайн процедура](#) за искове за възстановяване на владение (possession claims).

Някои искове като подаваните съгласно процедурата в Закона за потребителския кредит (Consumer Credit Act) [2] трябва да бъдат подадени в центъра за изслушвания към окръжния съд по местопребиване на ответника или по мястото на осъществяване на неговата стопанска дейност. В някои центрове за изслушвания има електронни средства за комуникация; правилата във връзка с тях се съдържат в част 5 от CPR и придружаващите ги [практически насоки](#) със специални правила за Висшия съд (High Court). [Тук](#) може да бъде намерена подробна онлайн информация за Висшия съд.

Служителите на съда не могат да Ви дадат съвет относно валидността на иска или целесъобразността на избора от Вас начин на действие. Съвет можете да получите от намиращото се във Вашия район Бюро за граждански консултации (Citizens Advice Bureau) или правен център (Law Centre).

[1] Цитирано по-горе

[2] Правила за гражданско съдопроизводство, Практически насоки 7B5 (CPR PD 7B5).

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Исковете следва да бъдат изготвени в писмена форма на английски език, макар че за [говорещите уелски](#) са налице помощни средства на уелски език. Както беше отбелязано по-горе, електронната комуникация със съдилищата обхваща както подаването на искове, така и подаването на междинни молби, а също и цялостната комуникация със съда. [Тук](#) могат да бъдат намерени насоки във връзка с това.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исквата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

По принцип, за да предявите иск, трябва да попълните [Формуляр № 1](#); за конкретни въпроси, като например владение, съществуват други формуляри. Формуляр № 1 включва обяснителни бележки за ищеца. Помощ можете да поискате от Бюрото за граждански консултации. Обяснителните бележки дават подробности за информацията, която трябва да бъде включена във Вашия иск. Когато депозирате поща, трябва да изгответе едно копие за себе си, едно за съда и по едно за всеки ответник, срещу когото е предявен искът. Съдът ще връчи запечатано копие на ответниците.

Съществуват редица други формуляри, които се използват в други видове производства, както и на по-късен етап от исковото производство. Те могат да бъдат получени също от съда или намерени на уебсайта на [Министерството на правосъдието](#).

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исквата молба?

Обикновено, за да предявите Вашия иск, ще трябва да платите такса. Размерът на таксата ще зависи от претендираната от вас сума. Ако ответникът не плати, след като е постановено решение, или ако твърди, че не дължи парите, и искът Ви бъде разгледан в рамките на спорно производство, може да се наложи да платите допълнителни такси. Ако спечелите делото, таксите ще бъдат добавени към сумата, която ответникът Ви дължи. Може да бъдат разрешени и някои разноски, които да Ви компенсират за времето, през което не сте работили, въпреки че не е задължително това да покрие общата сума, която сте загубили.

При определени обстоятелства, например ако получавате финансово подпомагане, е възможно да поискате освобождаване от плащането на такси. Цялостна подробна информация относно съдебните такси може да бъде намерена в брошурата на [уебсайта на Министерството на правосъдието](#). Там ще намерите и подробна информация относно това кога може да е необходимо да платите такса.

Възможно е да има допълнителни разноски. Ако ответникът оспори Вашия иск, може да се нуждаете от свидетели, които да помогнат, като разкажат на съда какво се е случило. Може би ще трябва да платите техните пътни разноски до и от съда, както и средствата, които биха спечелили през този ден. Ако обаче спечелите, съдът може да разпорежи на ответника да плати тези разноски.

Възможно е също така да се наложи да получите експертно заключение от вещо лице, като например лекар, механик или инспектор. Може да е необходимо да поискате от това вещо лице да присъства по време на изслушването, за да даде показания от Ваше име. Ще трябва да заплатите разноските и таксите на вещото лице, но отново, ако спечелите, съдът може да поиска от ответника да плати за тях.

Ако искът Ви е за фиксирана парична сума („определена сума“) и ответникът е физическо лице, което оспорва Вашия иск, последният може да бъде прехвърлен на местния за ответника съд. Това означава, че ще трябва да пропътувате определено разстояние за всяко изслушване. Ако спечелите делото, може да сте в състояние да претендирате пътните си разноски и част от пропуснатите доходи.

Сумите, които могат да бъдат претендирани за разноски за свидетели, вещи лица и правен съвет, са ограничени до процедурата за разглеждане на искове с малък материален интерес.

Ако английският не е първият Ви език и се нуждаете от услугите на устен преводач, съдът няма да бъде в състояние да Ви помогне да намерите такъв. Ще трябва да намерите преводач сами и да платите всички начислени от него хонорари.

Адвокатските хонорари се заплащат обикновено в края на делото. Ако спечелите делото, съдът може да разпорежи на ответника да плати някои или всички адвокатски хонорари. Ако обаче имате солиситър и цената на иска ви е по-ниска от 5000 GBP, обикновено ще трябва да платите за неговата помощ сами, дори ако спечелите делото. Трябва също да имате предвид, че макар да е възможно съдът да постанови решение във Ваша полза (това означава да разпорежи на ответника да Ви плати), той няма автоматично да предприеме стъпки, за да се увери, че парите са изплатени. Ако ответникът не плати, ще трябва да поискате от съда да предприеме действие (наречено „изпълнение на съдебно решение във Ваша полза“), за което е възможно да трябва да платите друга такса. Допълнителна информация относно изпълнението на съдебни решения може да бъде получена в редица [брошури](#).

11 Мога ли да поискам правна помощ?

При някои граждански дела има различни видове ограничено правно финансиране. Видът на финансирането и допустимостта за неговото получаване зависят от редица фактори, включително вида на съдебното производство и доходите на молителя. Допълнителна информация е достъпна на следния уебсайт за [правна помощ](#).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Датата, от която започва производството, е датата, на която съдът издава искъв формуляр. Датата на издаване се вписва от съда с печат за дата или върху исквения формуляр, съхраняван в съдебната преписка, или върху писмото, което придружава исквения формуляр, когато е получен от съда. Ако в исквения формуляр липсва някаква необходима информация или има очевидни грешки, съдът няма да приеме иска за предявен и ще Ви върне формуляра. Ако искът е предявен, съдът ще Ви изпрати „Уведомление за подаден иск“ (Notice of Issue), в което се съдържа подробна информация относно датата на предявяване и датата, на която искът е изпратен на ответника.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Да.

След като искът е предявен и на ответниците е връчен искъв формуляр № 1, заедно с придружаващите го документи, ответниците разполагат с 14 дни, за да подадат писмена защита и/или да оспорят компетентността. След като бъде подадена писмена защита, съдът ще издаде временно разпределение към процедурата и въпросник във връзка с насоките (Directions Questionnaire), който трябва да бъде върнат в рамките на определен срок. След като въпросникът във връзка с насоките (DQ) бъде получен, въпросът ще бъде прехвърлен към подходящ съд; обикновено това е местният за ответника център за изслушвания към окръжния съд. Съдът ще трябва да се увери, че страните са информирани за всички дати, които се явяват крайни за извършване на различни действия.

Връзки по темата

В предишните отговори са дадени връзки с конкретно значение. По-долу са посочени най-често използваните връзки:

[Министерство на правосъдието](#)

[Правна помощ](#)

[Комисия за юридически услуги \(Legal Services Commission\)](#)

[Адвокатски съвет на Англия и Уелс \(Bar Council of England and Wales\)](#)

[Правно общество на Англия и Уелс \(Law Society of England and Wales\)](#)

[Граждански консултации \(Citizens Advice\)](#)

Последна актуализация: 17/11/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Северна Ирландия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

В посочените по-долу точки се представя общо описание на договореностите в Северна Ирландия относно образуването на производство. Те обаче нямат за цел да предоставят изчерпателен преглед на правната уредба и не следва да се разглеждат като такъв. Подробните процедури са посочени в съдебния правилник (Rules of Court), с който следва да се прави справка, доколкото е възможно.

Малко хора биха побързали да се обърнат към съда, като повечето са склонни да проучат възможността за споразумение по взаимно съгласие. Това може да се направи по неофициален начин — без правна подкрепа (напр. чрез среща, размяна на писма или телефонно обаждане), или по-официално — с помощта на процесуални представители или медиатори. За сезиране на съда следва да се мисли само когато договореното споразумение не е взето под внимание.

Допълнителна информация относно алтернативите на образуването на съдебно производство в Северна Ирландия може да бъде намерена на [уебсайта на Правния център на Северна Ирландия \(Law Centre \(NI\)\)](#)

Ако са необходими съдебни действия, ще трябва да установите подходящия съд за завеждане на Вашето дело. В някои случаи, предвидени от закона, граждански иск може да бъде предявен пред Висшия съд (High Court). Повечето дела обаче се водят пред окръжните съдилища (County Court), които в момента са компетентни по спорове на стойност до 30 000 GBP. Северна Ирландия се дели на отделения на Административния съд (Administrative Court) и справочникът на Административния съд (Administrative Court Guide) може да Ви бъде в помощ да изберете подходящото място. Ръководният принцип е, че производството обикновено следва да се образува в отделение на административния съд, в чийто район ответникът пребивава или извършва стопанска дейност (макар и технически погледнато производството да може да бъде образувано във всяко отделение).

[Справочникът на Административния съд](#) може да бъде изтеглен от уебсайта на Съдебната служба на Северна Ирландия (NICTS). В случай че имате въпроси от общ характер обаче, можете, ако желаете, да се свържете с екипа за комуникация на Съдебната служба на Северна Ирландия (Courts and Tribunals Service's Communication Team) (+44 300 200 7812).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Вж. информационния лист, посветен на „[Процесуални срокове](#)“.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. отговора на точка 1 и информационния лист, посветен на „[Компетентност](#)“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. отговора на точка 1 и информационния лист, посветен на „[Компетентност](#)“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. отговора на точка 1 и информационния лист, посветен на „[Компетентност](#)“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

По принцип човек е свободен да води производството или да се защитава самостоятелно или чрез процесуален представител. Съществуват обаче някои изключения от това, напр. във Висшия съд близък приятел или особен представител на лице с увреждане (напр. на възраст под осемнадесет години) трябва да се представлява от солиситър (solicitor). Корпоративен орган също трябва да бъде представляван от солиситър, освен когато съдът допусне дружеството да се представлява от директор.

За да се явите вместо друго лице или от негово име, е възможно да е необходимо разрешение от съда.

Както във Висшия съд, така и в окръжния съд лице, което не е представлявано, може да бъде придружавано от приятел, който да го съветва и да води бележки. Съдилищата обаче могат да наложат условия/ограничения, за да гарантират, че делото протича при спазване на установения в съдебната зала ред.

Застъпниците, адвокатите, баристърите (barristers) и др., които практикуват в рамките на Европейския съюз, могат да действат съвместно с местните адвокати.

Във Висшия съд се разглеждат по-сложните дела и лицата, които не са представлявани, са по-скоро изключение, отколкото правило. Това е валидно и за окръжния съд. Процесуалното представителство обаче е рядко срещано при дела във връзка с искове с малък материален интерес. Това вероятно е така, защото тези дела подлежат на арбитраж и съдебните договорености не са толкова официални. Цената на иска обаче е малко вероятно да бъде добър показател дали се изисква процесуално представителство. Понякога искове с ниска цена могат да повдигат трудни въпроси относно отговорност или престъпна небрежност. Това е една от причините, поради които в Северна Ирландия исковите за телесни повреди са изключени от компетентността на съдилищата по искове с малък материален интерес.

Ако не желаете да ангажирате адвокат, можете да потърсите съвет или помощ от сектора за доброволни услуги (напр. Бюрото за помощ за граждани (Citizens Advice Bureau) или от създаден със закон орган (напр. Съвета на потребителите на Северна Ирландия (Consumer Council for Northern Ireland)).

7 Към кого точно да се обърне, за да заведе делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Като цяло, за да се заведе дело, в съответната съдебна служба следва да бъде подадена съответната документация заедно с необходимата такса. Обикновено съдебните служби работят от 10:00 до 16:30 часа.

Служителите на съда могат да окажат обща подкрепа и да Ви предоставят информация за процеса, но не са в състояние да Ви дадат правен съвет или да препоръчат процесуални представители.

Правното общество на Северна Ирландия (Law Society of Northern Ireland) разполага със списък на местните солиситъри, а в библиотеката на Адвокатската колегия (Bar Library) можете да намерите местни баристъри.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Повечето искиви молби се предявяват в писмена форма и трябва да бъдат на английски език. В хода на производството обаче могат да се представят устни искиви молби.

Документите обикновено се приемат от съответната съдебна служба или се изпращат до нея, за да бъдат издадени. След като бъдат издадени обаче, те трябва да бъдат връчени в съответствие със съдебните правила. В зависимост от документа това може да стане по електронна поща, факс, поща или чрез лично връчване.

Ако са необходими устни преводачи или писмен превод на документите, поемането на този разход обикновено е задължение, което се поема от страните, а не от съда.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

В съдебния правилник се посочва голям набор от документи, които се използват в различни производства.

Повечето искове във Висшия съд (напр. иск за обезщетение за телесна повреда или смърт, измама, увреждане на имущество и т.н.) се предявяват с призовка за образуване на съдебно производство, която се издава от регистратурата (Front of House Office) от името на Централната служба (Central Office) и Канцеларията (Central Office). Една призовка се подпечатва срещу платена такса и се запечатва, а службата запазва тази призовка и връща един запечатан и подпечатан оригинал заедно с необходимия брой запечатани служебни копия.

Призовката може да бъде одобрена по обичайния ред (с кратко изложение за естеството на иска и търсеното средство за правна защита) или по специален ред (с пълно изложение на иска).

В окръжния съд повечето дела започват с предявяване на граждански иск. В гражданския иск трябва да се посочат пълните имена и адреси на страните и на съответното отделение на административния съд. Обичайният граждански иск трябва да включва „разходи за 21 дни“ — това са определени разходи, което означава, че ако ответникът плати дълга или обезщетението за причинени вреди плюс разходите за 21 дни, искът ще бъде оставен без разглеждане. Подробното изложение на исканията (включително съответните дати и места) ще бъде представено в гражданския иск.

Ако делото се отнася до иск с малък материален интерес, съществува специален формуляр, който може да бъде намерен на [уебсайта на Съдебната служба на Северна Ирландия](#).

С развитието на делото може да е необходимо да се попълнят други документи. Служителите на съда могат да Ви предоставят обща подкрепа за тези документи, но както беше посочено по-рано, те не могат да предоставят правен съвет или да изготвят формулярите за Вас.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Таксите за издаване на призовка, граждански иск или иск с малък материален интерес се заплащат на различен етап в рамките на съдебния спор. Обикновено съответният формуляр се подпечатва, като се издава квитанция за таксата. На равнището на окръжния съд това може да се направи във всяка съдебна служба.

Обичайната политика е загубилата страна да поеме всички разноски: своите собствени и тези на ответната страна. Във Висшия съд разноските се оценяват въз основа на извършената работа. В окръжните съдилища съществува подвижна скала на фиксирани разноски, които са свързани с цената на иска. Това помага да се прогнозира вероятните разноски за съдебния спор, въпреки че при някои дела пред окръжния съд съдията разполага с правото на преценка относно размера на разноските.

Обикновено разноските по делото могат да се присъждат или да се поемат само от страна в производството. Ще трябва да поемете произтичащите от Вашия иск в хода на производството разноски (напр. разноски за свидетели, пътни разноски, разноски за показания на вещо лице). Ако обаче сте спечелили делото, е възможно да поискате да Ви бъдат възстановени.

Имайте предвид, че при искове с малък материален интерес разноските обикновено се присъждат само ако са налице доказателства за неразумното поведение на една от страните.

Службата за изпълнение на съдебните решения (Enforcement of Judgments Office) отговаря за изпълнението на решения по граждански дела, свързани с възстановяването на парични суми, вещи или имущество в Северна Ирландия, и тя може да Ви окаже помощ, за да се опитате да си осигурите всички плащания, които са Ви дължими, ако сте спечелили делото, а другата страна не плати в разумен срок. За използването на услугите на Службата за изпълнение на съдебните решения се начисляват такси. Допълнителна информация относно Службата за изпълнение на съдебните решения може да бъде намерена на уебсайта на Съдебната служба на Северна Ирландия и в информационния лист относно процедурите за изпълнение на съдебно решение.

Договореностите, свързани с адвокатските хонорари, се уреждат между адвокат и клиент. Понякога могат да се изискват поетапни плащания. При други дела хонорарите могат да бъдат платени изцяло при приключване на производството.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

В Северна Ирландия съществува законоустановена схема за плащане на съдебни разноски от публични средства (схема за правна помощ). Определени производства обаче са изключени от тази схема (напр. клеветата) и се извършват проверки за наличието на средства и основателност. Удостоверението за правна помощ не може да се използва по отношение на разноски, направени преди неговото предоставяне. Допълнителна информация относно схемата за правна помощ може да бъде намерена на страниците за правна помощ и уебсайта на Правното общество на Северна Ирландия.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Подаването на молба за иски с малък материален интерес, граждански иск или призовка поставя началото на образуването на производството за целите на давността.

Ако в законодателството е предписана форма, всяко отклонение, което не засяга същността или не цели въвеждане в заблуждение, няма да обезсили формата и всяка нередовност може да бъде отстранена чрез изменение.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Съдебният спор е предмет на различни срокове и макар служителите на съда да могат да отговорят на конкретни запитвания, те няма да проследяват отделните етапи на дадено дело.

Във Висшия съд ищецът вписва иска в списъка на делата за разглеждане в съда в срок от 6 седмици след приключване на волеизявленията или всеки друг такъв срок, разрешен от съда, като за вписването в списъка заплаща такса. Ищецът трябва да връчи на другите страни по иска уведомление за вписването в списъка на делата за разглеждане. По дела за телесни повреди и клинична небрежност, преди да бъде определена дата за изслушване или преглед, трябва да бъде подадено и удостоверение за готовност (certificate of readiness).

Ако не е подаден и връчен меморандум за явяване (memorandum of appearance) или ответникът не връчи писмена защита, ищецът може да осигури постановяването на съдебно решение по административен ред (въпреки че може да се наложи да се яви пред главния съдия (съдебен служител), за да се оценят вредите).

Ако ответникът е връчил уведомление за намерението си да оспори иска, ищецът трябва да подаде удостоверение за готовност в окръжния съд. Ако след 6 месеца удостоверението не е подадено, страните трябва да се явят пред съдията, който може да им даде указания за бъдещото развитие на производството. Ако не е връчено уведомление за намерение за оспорване, ищецът може да осигури постановяването на съдебно решение по административен ред (въпреки че може да се наложи да се яви пред окръжния съдия, за да се оценят вредите).

При иски с малък материален интерес ответникът ще разполага с точно определен срок, за да отговори на исквата молба — наречен „дата на връщане“ — който обикновено е 21 дни след получаването на исквата молба в съдебната служба. Ако ответникът върне „уведомление за възражение“, делото ще бъде включено в списъка на делата за разглеждане пред съдия, за да бъде насрочено съдебно заседание. Ако не е получено уведомление за възражение, ищецът може да осигури постановяване на съдебно решение по административен ред (въпреки че може да се наложи да се яви пред съдията, за да се оценят вредите).

Връзки по темата

[Съдебна служба на Северна Ирландия](#)

[Агенция за юридически услуги на Северна Ирландия](#)

Последна актуализация: 24/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Шотландия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Предявяването на съдебен иск следва да бъде крайна мярка. Първо трябва да обмислите други начини за уреждане на въпроса. Например ако Ви дължат пари, може да пишете писмо до длъжника, като посочите сумата, която Ви дължи, за какво е дългът и какви стъпки вече сте предприели за събирането му. Може да включите предупреждение, че ако дългът не бъде платен до посочената дата, ще започнете съдебно производство. Може също така да обмислите алтернативно разрешаване на спорове. За повече информация направете справка с информационния лист относно алтернативното разрешаване на спорове (ADR).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Шотландското право предвижда срокове или давностни срокове, в рамките на които трябва да се предяви иск. Те се определят от правните понятия за давност и погасителна давност. Приложимите срокове са определени в закона. Може да разберете какви са сроковете, приложими за конкретния иск, който бихте искали да предявите, като потърсите съвет от адвокат или от Бюрото за граждански консултации.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

В законодателството на ЕС съществуват конкретни правила за определяне на държавата членка, в която следва да се предяви искът.

Обща информация относно това кои съдилища разглеждат съответните видове дела в Шотландия са посочени на страницата: [Юрисдикция](#).

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Обща информация относно това кои съдилища разглеждат съответните видове дела в Шотландия са посочени на страницата: [Юрисдикция](#).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Обща информация относно това кои съдилища разглеждат съответните видове дела в Шотландия са посочени на страницата: [Юрисдикция](#).

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Няма изискване за процесуално представителство пред шотландските граждански съдилища.

Лице, което се явява без процесуален представител, е известно като „страна по делото“ (party litigant). Във Върховния граждански съд (Court of Session) се предоставят някои специфични насоки за страните по делото: [Ръководство за страните по делото](#).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Първо трябва да се свържете с административния персонал в съда. Може да се свържете със съда писмено, по телефона или лично.

Администрацията на съда се стреми да отговаря на писма в срок от 10 работни дни — писмено или по телефона.

Информация за работното време и данни за контакт може да намерите на уебсайта на [Съдебната служба на Шотландия \(Scottish Courts and Tribunals Service\)](#).

Съдебната служба на Шотландия осигурява служители, които са надлежно обучени да предоставят административни, технически и организационни услуги, необходими за гладкото протичане на работата на съдилищата, като същевременно предоставят ефикасно и любезно обслужване на ползвателите на услугите на съдилищата. Във връзка с това на уебсайта на [Съдебната служба на Шотландия](#) има и Харта на ползвателите на услугите на съдилищата.

Служителите на шотландските съдилища и трибунали нямат правна квалификация и следователно не могат да ви предоставят правни консултации. Ако имате нужда от правни консултации, Правното общество на Шотландия (Law Society of Scotland) може да предостави данни за контакт на солиситърите (solicitors) във Вашия район, а Съветът за правна помощ на Шотландия (Scottish Legal Aid Board) може да предостави информация относно условията за предоставяне на правна помощ.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Съдебните искове се завеждат на английски език. Производството се води на английски език с помощта на устни преводачи, ако това бъде поискано. Устните преводачи получават възнаграждение от страните по делото. Необходимите формуляри за предявяване на иск трябва да бъдат подадени лично в съда или изпратени по пощата.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исквата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

За да подадете иск, по принцип трябва да попълните формуляр. В Правилата на съда за всеки вид съд се посочва кои формуляри следва да се използват за предявяване на иск пред тези съдилища.

За повече информация относно конкретни съдилища вж. уебсайта на Съдебната служба на Шотландия: [Съдебна служба на Шотландия](#).

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исквата молба?

Обикновено трябва да заплатите съдебни такси в началото на производството. Таксите се различават в зависимост от вида на иска и съда, пред който е предявен искът. Таксите се определят в подзаконовите нормативни актове (наричани заповеди за плащане на такси (Fee Orders)) и се актуализират редовно чрез заповеди за изменение на таксите (Fee Amendment Orders). Информация за актуалните такси може да бъде намерена на уебсайта на [Съдебната служба на Шотландия](#).

При определени обстоятелства може да имате право на освобождаване от плащане на съдебни такси. Информация за тези обстоятелства може да бъде намерена на уебсайта на Съдебната служба на Шотландия.

Воденето на съдебни дела е свързано не само с такси, но и с други разходи. Обикновено губещата страна ще бъде отговорна за плащането на съдебните разходи и други разходи, направени от спечелилата страна, и за собствените си разходи. В някои случаи съдията разполага с известна свобода на преценка относно размера на сумата, която загубилата страна трябва да заплати. Спечелилата страна може въпреки всичко да бъде задължена да поеме разходите за собствените си свидетели или вещи лица.

Адвокатските хонорари обикновено се заплащат в края на делото. Ако спечелите делото, съдът може да осъди ответника да заплати частично или изцяло хонорарите на Вашите адвокати. Също така трябва да имате предвид, че макар съдът да може да постанови решение във Ваша полза (това означава да осъди ответника да плати задължението си), той не предприема автоматично действия, за да гарантира плащането на парите. Ако ответникът не плати, трябва да поискате от съда да предприеме действия (наричани „принудително изпълнение на решението“), за което може да се наложи да платите нова такса. Повече информация относно изпълнението на съдебни решения може да бъде получена в редица брошури: [Брошури за принудителното изпълнение на съдебни решения](#)

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Съществуват различни видове средства за финансиране, които са на разположение по граждански дела. Видът финансиране и условията за отпускането му зависят от редица фактори, включително от вида на иска и доходите на молителя. Повече информация може да бъде намерена на уебсайта на [Съвета за правна помощ на Шотландия](#).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Делото се образува, когато формулярът, изпълнителният лист, призовката или петицията бъдат връчени на ответника от ищеца. Връчването обикновено се извършва по пощата, но може да се извърши от съдебния изпълнител на шерифа (Sheriff Officer) или съдебния изпълнител (Messenger-at-arms).

Когато формуляр, изпълнителен лист, призовка или петиция се представят за заверка на секретаря в шерифския съд (Sheriff Clerk) (или във Върховния граждански съд — на деловодството), административният персонал проверява документа, за да се гарантира, че е предоставена необходимата информация. Административният персонал не предоставя правни съвети по същество. След като делото е образувано, съдът все пак може да заключи, че искът не е бил предявен правилно.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Връчените на ответника документи ще му предоставят информация за това как да се защити срещу иска в определения срок и за датата на следващото заседание.

Съдебната служба на Шотландия и съдилищата се стреми да организира всички заседания възможно най-бързо. По граждански дела стремежът е заседанието за събиране на доказателствата да се проведе в срок от 12 седмици от датата, на която съдът е дал разрешение за провеждането на това заседание.

Връзки по темата

[Съдебна служба на Шотландия](#)

[Съвет за правна помощ на Шотландия](#)

[Правно общество на Шотландия](#) (солиситъри, включително тези с разширени права на явяване пред съд)

[Сдружение на адвокатите](#) (консултации)

Последна актуализация: 24/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Гибралтар

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Предявяването на иск в съда следва да бъде последната мярка за Вас. Първо, следва да обмислите други начини за уреждане на въпроса. Например, ако Ви дължат пари, можете да напишете писмо до лицето, което Ви ги дължи, като в него посочите дължимата сума, за какво е предоставена и какви стъпки вече сте предприели, за да си я възстановите. Можете да включите предупреждение, че ако не Ви бъде платено до предложената дата, ще предявите съдебен иск.

Ако не можете да уредите нещата по какъвто и да е друг начин, е възможно да решите да предявите иск. Ако Вашият иск е оспорен, може да се продължи по един от трите начина. Компетентността на Върховния съд (Supreme Court) по искове с малък материален интерес представлява система за разглеждане на такива искове (обикновено с цена на иска от 10 000 GBP или по-ниска) по бърз, евтин и лесен за използване начин. За искове, чиято цена е по-висока, Върховният съд разполага с две други процедури. Процедурата за бързо разглеждане на искове обикновено се отнася за случаи, при които цената на иска е по-висока от 10 000 GBP, но не надхвърля 15 000 GBP, където е необходимо само ограничено оповестяване на документите на ответника, а необходимият срок за подготовка на процеса е не по-дълъг от около 30 седмици. Всички други дела се разпределят към многостепенната процедура за разглеждане на искове.

Повечето „страни по съдебен спор“ (лица, участващи в съдебни производства), които се представляват сами, избират да предявят иска в рамките на компетентността по искове с малък материален интерес.

Макар предоставената по-долу информация да може да Ви помогне да решите как да разрешите спора си по-най добрия начин, тя ще ви даде само обща представа за това какво можете да очаквате. В нея не се разяснява всичко за съдебните правила, разноските и процедурите, които могат да засягат различните видове искове по различен начин. Също така следва да не забравяте, че дори и да спечелите делото, съдът не може да гарантира, че ще е възможно да получите дължимите ви парични средства.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Има срокове или давностни срокове, в които следва да бъде заведено дело. Общият давностен срок е шест години, като той започва да тече от съответна дата — например датата на нарушаване на договор или датата, на която са понесени вреди, или понякога, когато са открити някакви вреди. Други давностни срокове включват една година за клевета или три години за клинична небрежност и телесни повреди. Давностните срокове могат да бъдат намерени в [Закон от 1960 г. за давността \(Limitation Act 1960\)](#). Въпросът за сроковете може да бъде разяснен с адвокат или Бюрото за помощ за граждани (Citizens Advice Bureau).

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

В законодателството на ЕС съществуват специфични правила, които определят в коя държава членка следва да се подаде даден иск.

Допълнителна информация може да бъде намерена на страницата, посветена на [„Компетентност“](#).

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

В Гибралтар има само една съдебна палата. Съдебната служба на Гибралтар се намира на адрес 277 Main Street, Gibraltar.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

В Гибралтар има само една съдебна палата. Съдебната служба на Гибралтар се намира на адрес 277 Main Street, Gibraltar.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Няма изискване, съгласно което дадено лице да трябва да потърси съвет от адвокат или да бъде представлявано от такъв. Лице, което се явява в съда без процесуален представител, може да подаде всеки иск лично. Това зависи от въпросното лице.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Можете да „предявите“ или да подадете иск във Върховния съд на Гибралтар, който се намира на адрес 277 Main Street, Gibraltar.

Деловодството на Върховния съд е отворено между 9:30 часа и 16:00 часа, от понеделник до четвъртък, и между 9:30 часа и 15:45 часа в петъчните дни (през летните месеци работното време е намалено). Има гише за работа с граждани, където служителите на съда могат да получават искове и да предоставят информация за съдебните процедури. Служителите на съда не могат да Ви дадат правен съвет. (Те могат да Ви уведомят, в случай че можете да подадете молба за правна помощ).

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Исковете следва да бъдат изготвени в писмена форма на английски език и съдебното производство също се води на английски език, като се използва помощта на устни преводачи, ако е необходимо. Обикновено иск следва да се подава лично в деловодството на Върховния съд на Гибралтар.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исквата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

По принцип, за да предявите искам, трябва да попълните исков формуляр (формуляр N1). Служителите в деловодството на Върховния съд могат да Ви помогнат да получите копия от формуляра. Със служителите в деловодството на Върховния съд можете да се свържете на адрес 277 Main Street, Gibraltar, телефонен номер (+350) 200 75608.

Този формуляр включва обяснителни бележки за ищеца и за ответника (лицето, фирмата или дружеството, срещу което се предявява искът).

Служителите на съда могат да Ви помогнат с попълването на формуляра. Обяснителните бележки дават подробности за информацията, която трябва да бъде включена във Вашия иск. След като попълните формуляра, трябва да изготвите едно копие за себе си, едно за съда и по едно за всеки ответник, срещу когото е предявен искът. След като деловодството на Върховния съд издаде исковия формуляр, той ще Ви бъде върнат, така че да можете да изпратите копие на всеки ответник. На ответника следва да бъде изпратен и формуляр за потвърждение за връчване и пакет за отговор.

Съществуват редица други формуляри, които се използват в други видове производства и на по-късни етапи от исковото производство.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исквата молба?

Обикновено, за да предявите Вашия иск, трябва да платите такса. Размерът на таксата ще зависи от претендираната от Вас сума. Ако ответникът не плати, след като е постановено решение, или ако твърди, че не дължи парите, и искът Ви продължава да се разглежда като оспорен (възразен), може да се наложи да платите допълнителни такси. Ако спечелите делото, таксите ще бъдат добавени към сумата, която ответникът ви дължи.

Възможно е да има допълнителни разноски. Ако ответникът оспори Вашия иск, може да се нуждаете от свидетели, които да помогнат, като разкажат на съда какво се е случило. Може да е необходимо да платите техните пътни разноски до и от съда, както и средствата, които биха спечелили през този ден. Ако обаче спечелите, съдът може да разпорежи на ответника да плати тези разноски.

Възможно е също така да се наложи да получите доказателства от вещо лице, като например лекар, механик или инспектор. Има вероятност да трябва да поискате от това вещо лице да присъства по време на изслушването, за да даде показания от Ваше име. Ще трябва да заплатите разноските и таксите на вещото лице, но отново, ако спечелите, съдът може да разпорежи на ответника да плати за тях.

Сумите, които могат да бъдат претендирани за разноси за свидетели, вещи лица и правен съвет, са ограничени до компетентността за разглеждане на искове с малък материален интерес.

Обикновено адвокатските хонорари се заплащат в края на делото, но това е въпрос, който трябва да бъде решен между адвоката и Вас. Ако спечелите делото, съдът може да разпореди на ответника да плати някои или всички адвокатски хонорари. Ако обаче имате солиситър и цената на иска Ви е по-ниска от 10 000 GBP, обикновено ще трябва да платите за неговата помощ сами, дори ако спечелите делото. Трябва също да имате предвид, че макар че съдът може да постанови решение във Ваша полза (това означава да разпореди на ответника да Ви плати), той няма автоматично да предприеме стъпки, за да се увери, че парите са изплатени. Ако ответникът не плати, ще трябва да поискате от съда да предприеме действие (наречено „изпълнение на съдебно решение във Ваша полза“), за което е възможно да трябва да платите друга такса.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

В Гибралтар правната помощ по граждански дела се посочва като „правно подпомагане“. Допустимостта до помощта зависи от редица фактори. Повече информация може да бъде получена от деловодството на Върховния съд на адрес 277 Main Street, Gibraltar, телефонен номер (+350) 200 75608.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Датата на започване на производството е датата, на която съдът издава исков формуляр. Датата на издаване се вписва от съда с печат за дата. Ако искът е предявен, от деловодството на Върховния съд (Supreme Court Registry) ще Ви бъде предоставено „Уведомление за подаден иск“ (Notice of Issue), в което се посочват подробности за датата на предявяване.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

„Уведомлението за подаден иск“, което ще Ви бъде предоставено от деловодството на Върховния съд, след като искът бъде предявен, предоставя подробности за сроковете, в които ответникът трябва да подаде писмена защита. Ако в рамките на този срок ответникът оспори целия иск или част от него, ще Ви бъде изпратено копие от тази защита, заедно с „Уведомление за оспорване“ (Notice of Defence) и въпросник за разпределение (Allocation Questionnaire). Уведомлението и въпросникът също се изпращат на ответника. След като бъде попълнен, въпросникът се използва от съдията, за да реши коя от трите процедури да използва (за разглеждане на искове с малък материален интерес, за бързо разглеждане на искове или многостепенна процедура за разглеждане на искове), за да разпредели делото. Когато съдията вземе решение относно разпределението, ще изпрати до Вас и до другите страни „Уведомление за разпределение“ (Notice of Allocation).

Ако ответникът не отговори на иска в указания срок, можете да поискате от съда да постанови „неприсъствено“ решение (което означава да разпореди на ответника да Ви изплати претендираната сума, тъй като не е получен отговор). Ако ответникът признае, че дължи всички пари, можете също така да поискате от съда да впише съдебното решение. Тези искания за постановяване на съдебно решение се посочват в Уведомлението за подаден иск, което ще бъде представено при предявяване на иска. Във въпросното уведомление се предвижда, че ако такова искане не бъде отправено в срок от шест месеца след края на срока, в който ответникът е трябвало да подаде писмена защита, Вашият иск ще бъде „оставен без разглеждане“ (това означава, че разглеждането му е спряно или е прекратено). Единственото действие, което можете да предприемете, е да се обърнете към съдия, за да поискате да разпореди подновяване на разглеждането.

Последна актуализация: 23/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.